

**A közbeszerzési eljárás
lefolytatásának gyakorlata
ajánlatkérői oldalon**

**Holakovszki István – Horváth Kornél Viktor –
Kun Dávid**

A kiadvány a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001 „A közszolgáltatás komplex kompetencia, életpályaprogram és oktatás technológiai fejlesztése” című projekt keretében készült el és jelent meg.

Szerzők:

Dr. Holakovszki István
Horváth Kornél Viktor
Dr. Kun Dávid

A tantárgyfelelős oktató neve, beosztása:

Dr. habil. Boros Anita egyetemi docens

Szakmai lektor:

Dr. Lukács Tibor

Olvasószerkesztő:

Császár-Biró Anna

A tantárgy oktatói:

Dr. Holakovszki István
Horváth Kornél Viktor
Dr. Kun Dávid
Dr. Lukács Tibor

A kézirat lezárásának dátuma:

2018. augusztus 31.

Kiadja:

© NKE, 2018

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert
Dékán

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

TARTALOM

I. Fejezet

Dr. Holakovszki István – A közbeszerzések tervezése, közbeszerzési terv, közbeszerzési szabályzat összeállítása	6
I.1. A közbeszerzések tervezése	6
I.2. Közbeszerzési terv	6
I.3. A közbeszerzési szabályzat összeállítása	7

II. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Közbeszerzési eljárások előkészítése (közbeszerzési eljárások megindításához szükséges egyéb dokumentumok összeállítása: felelősségi rend, bírálóbizottsági tagok kijelölése, összeférhetlenségi nyilatkozatok és egyéb vonatkozó jogszabályokban meghatározott további iratok összeállítása)	9
II.1. Közbeszerzési eljárások előkészítése	9
II.2. Felelősségi rend	10
II.3. Bírálóbizottsági tagok kijelölése	10
II.4. Összeférhetlenségi nyilatkozatok és egyéb vonatkozó jogszabályokban meghatározott további iratok összeállítása	11

III. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Közbeszerzési eljárások előkészítése (közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása)	13
III.1. A közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása	13

IV. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Nyilvánosság és a közbeszerzési eljárások dokumentálása (írásbeliség)	15
IV.1. Nyilvánosság	15
IV.2. A közbeszerzési eljárások dokumentálása (írásbeliség)	16

V. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Eljárást megindító felhívás és annak összeállítása	18
--	----

VI. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Kizáró okok és alkalmassági követelmények jogszerű meghatározása	26
VI.1. A kizáró okok előírása és igazolási módjaik	26
VI.1.1. <i>Igazolás uniós eljárásrendben</i>	26
VI.1.2. <i>Igazolás nemzeti eljárásrendben</i>	28
VI.2. Az alkalmassági követelmények jogszerű meghatározása és igazolása	28
VI.3. Az alkalmassági követelményeknek való megfelelés igazolása	32

VII. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Értékelési szempontok, az ajánlatok értékelésének módszertana a közbeszerzési eljárásokban	33
XIX.1. Az értékelési szempontokkal szembeni követelmények, a bírálati szempontok kiválasztásának és nyilvánosságra hozatalának szabályai	33
XIX.2. Alkalmazható értékelési szempontok	35
XIX.3. Az értékelési szempontok és az alkalmasság elválasztása	38
XIX.4. Az értékelés módszere	42

VIII. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása (például műszaki leírás, a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái, egységes európai közbeszerzési dokumentum, részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés, szerződéstervezet stb.) 49

- VIII.1. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása 49
- VIII.2. Műszaki leírás összeállítása 50
- VIII.3. A gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái 50
- VIII.4. Egységes európai közbeszerzési dokumentum 51
- VIII.5. Részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés 51
- VIII.6. Szerződéstervezet, szerződéses feltételek 51

IX. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Kiegészítő tájékoztatás és annak összeállítása 53

- IX.1. A kiegészítő tájékoztatás célja, rendeltetése 53
- IX.2. A kiegészítő tájékoztatás megválaszolásának határideje 54
- IX.3. Az esélyegyenlőség, egyenlő elbánás és verseny tisztasága alapelveinek biztosítása a kiegészítő tájékoztatás megadása során 55

X. Fejezet

Dr. Holakovszki István – Előzetes vitarendezési kérelemre vonatkozó ajánlatkérői válasz és annak összeállítása 57

- X.1. Az előzetes vitarendezési kérelem célja 57
- X.2. Az előzetes vitarendezési kérelem megválaszolásának módja és határideje 57
- X.3. Előzetes vitarendezési kérelemre adandó ajánlatkérői válasz 60

XI. Fejezet

Horváth Kornél Viktor – Eljárást megindító felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása, az eljárást megindító felhívás visszavonása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása 62

- XI.1. Eljárást megindító felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása 62
  - XI.1.1. *Módosítás uniós eljárásrendben* 62
  - XI.1.2. *Módosítás nemzeti eljárásrendben* 62
- XI.2. Az eljárást megindító felhívás visszavonása, gazdasági szereplők tájékoztatása 64
  - XI.2.1. *Visszavonás uniós eljárásrendben* 64
  - XI.2.2. *Visszavonás nemzeti eljárásrendben* 64

XII. Fejezet

Horváth Kornél Viktor – Ajánlatok/részvételi jelentkezések bontása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása 65

- XII.1. A bontás célja, helyszíne, időpontja, a bontáson jelenlétre jogosultak köre 65
  - XII.1.1. *A nem elektronikusan bonyolított közbeszerzések bontási szabályai* 65
  - XII.1.2. *Az elektronikusan bonyolított közbeszerzések bontási szabályai* 66
- XII.2. Bontáson ismertetendő adatok köre 66
- XII.3. Felolvasólapba történő betekintés 68
- XII.4. A bontási jegyzőkönyv összeállítása 68
- XII.5. Jegyzőkönyv az elkészített ajánlatról, részvételi jelentkezésről 69

XIII. Fejezet

Dr. Kun Dávid – Bírálathatóság és értékelés 71

XIV. Hiánypótlási felhívás és annak összeállítása 73

- XIV.1. A hiánypótlás célja, rendeltetése 73
- XIV.2. Verseny tisztasága és átláthatósága, esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód követelménye a hiánypótlás során 73

XIV.3. A hiánypótlási felhívás tartalma és határideje	74
XIV.4. A hiánypótlás korlátai I.: Újonnan bevont gazdasági szereplők vonatkozásában	76
XIV.5. A hiánypótlás korlátai II.: A kétszeres hiánypótlás tilalma	77
XIV.6. A hiánypótlás korlátai I.: a Kbt. 71. § (8) bekezdése szerinti konjunktív feltételek fennállása.	78
XIV.7. Az eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréjére hiánypótlás keretében	78
XIV.8. A hiánypótlás elrendelése mellőzésének jogkövetkezménye	79
XIV.9. A hiánypótlás nem teljesítésének jogkövetkezménye	79
XV. Fejezet	
Horváth Kornél Viktor – Felvilágosítás kérés és annak összeállítása	80
XV.1. A hiánypótlás és a felvilágosítás egymástól történő elhatárolása.	80
XV.2. A felvilágosítás kérés tartalma és határideje	80
XV.3. A felvilágosítás kérés mellőzésének jogkövetkezménye	81
XV.4. A felvilágosítás kérés nem teljesítésének jogkövetkezménye	81
XVI. Fejezet	
Horváth Kornél Viktor – Részletes igazolások benyújtására vonatkozó felhívás és annak összeállítása	82
XVI.1. A részletes igazolások bekérésének célja, rendeltetése	82
XVI.2. A részletes igazolások benyújtására vonatkozó felhívás tartalma.	82
XVII. Fejezet	
Horváth Kornél Viktor – Indokoláskérés és annak összeállítása	84
XVII.1. Az indokolás kérés célja, rendeltetése	84
XVII.2. Az indokolás kérés tartalma	84
XVII.3. Kiegészítő indokolás kérés tartalma	86
XVII.4. Indokolás, kiegészítő indokolás nem teljesítésének jogkövetkezménye.	87
XVII.5. Indokolás el nem fogadhatóságának jogkövetkezménye.	87
XVIII. Fejezet	
Dr. Kun Dávid – Ajánlatok/részvételi jelentkezések érvénytelensége	88
XVIII.1. Az érvénytelenség okai	89
XIX. Fejezet	
Dr. Kun Dávid – Eljárás eredménytelensége	97
XIX.1. Részajánlattétel eredménytelensége.	97
XIX.2. Kbt. 75. § (1) bekezdése szerinti eredménytelenségi esetek.	98
XX. Fejezet	
Dr. Kun Dávid – Döntéshozatal és a döntéshozatalhoz szükséges dokumentumok (bírálóbizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat, szakvélemény, írásbeli összegezés) összeállítása	103
XX.1. Bírálóbizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat és szakvélemény összeállítása	103
XX.2. Az írásbeli összegezés.	104
XXI. Fejezet	
Dr. Kun Dávid – Ajánlatkérő döntésének módosítása, javítása és az ezekhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása	106
XXI.1. Az ajánlatkérői döntés és az összegezés módosításának szabályai.	106
XXI.2. Az összegezés javításának szabályai	107
XXII. Fejezet	
Dr. Kun Dávid – A közbeszerzési eljárás lezárása és az ehhez kapcsolódó dokumentumok összeállítása	108
XXII.1. Az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény.	108

I. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – A KÖZBESZERZÉSEK TERVEZÉSE, KÖZBESZERZÉSI TERV, KÖZBESZERZÉSI SZABÁLYZAT ÖSSZEÁLLÍTÁSA

I.1. A közbeszerzések tervezése

A közbeszerzés komoly előrelátást és tervezést, valamint komplex szemléletet követel az ajánlatkérők részéről. Ajánlatkérő fel kell készüljön közbeszerzési eljárásainak lefolytatására, át kell gondolnia, milyen feladatok állnak előtte és milyen időbeli ütemezéssel kívánja azokat megoldani. E körben számba kell vennie, hogy feladataihoz, anyagi erőforrásaihoz képest mikor és milyen közbeszerzési eljárás(oka)t kíván lefolytatni, továbbá meg kell vizsgálnia saját humán erőforrásait is, hogy a közbeszerzési eljárások lefolytatása szakszerűen és a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően valósulhasson meg.

I.2. Közbeszerzési terv

A tervezés eszköze elsősorban a kötelezően készítendő közbeszerzési terv, valamint az előzetes összesített tájékoztató. Ezek a jogintézmények mind a nyilvánosság alapelvének megfelelően kerültek beépítésre a jogszabályba azzal, hogy elsősorban a közbeszerzések ellenőrzését teszik lehetővé, másodsorban pedig az ajánlattevők előzetes tájékozódását teszik lehetővé arra nézve, hogy milyen közbeszerzési eljárásokban vehetnek részt az adott időszakban.

A közbeszerzési terv készítésére vonatkozó kötelezettség előírásával a törvény célja az ajánlatkérő szervezetek rászorítása arra, hogy minél hamarabb vegyék számba az adott évre tervezett közbeszerzéseiket, megelőzve ezzel a közbeszerzések részekre bontása tilalmának megsértését vagy a késedelmes, illetve nem megfelelő eljárásindítást.

Az ajánlatkérő az egyes költségvetési évekre vonatkozóan értékhatárra való tekintet nélkül határozza meg beszerzési igényeit. Azon beszerzési igényei vonatkozásában, amelyek a mindenkori közbeszerzési értékhatárokat önmagukban vagy a részekre bontás tilalma következtében elérik vagy meghaladják, továbbá megfelelnek a Kbt. közbeszerzési szerződésre vagy koncesszióra vonatkozó kritériumainak és emellett nem tartoznak a Kbt. által meghatározott kivételi körbe sem, az ajánlatkérő ezen beszerzési igényeire vonatkozóan köteles közbeszerzési tervet készíteni.

A közbeszerzési terv készítése a klasszikus ajánlatkérők számára kötelező, ugyanakkor ez a kötelezettség nem terjed ki a központi beszerző szervekre.

Az ajánlatkérő közbeszerzési tervének elkészítését megelőzően is indíthat közbeszerzési eljárásokat, azzal, hogy ezen eljárásokat is szerepeltetnie kell közbeszerzési tervében, még akkor is, ha azok a terv elkészültéig már lefolytatásra kerültek.

Ezen túlmenően az egyes közbeszerzési eljárások megindításának nem feltétele az sem, hogy az érintett beszerzési igények tervsorként már szerepeljenek ajánlatkérő közbeszerzési tervében.

Az ajánlatkérő beszerzési igényét megvalósíthatja a közbeszerzési tervben foglaltakhoz képest eltérő módon, sőt, amennyiben egy beszerzési igény ugyan már szerepel tervsorként ajánlatkérő közbeszerzési tervében, az ajánlatkérő ennek ellenére sem köteles az adott eljárás lefolytatására. Ugyanakkor az ajánlatkérő mindenkor kötelessége az, hogy a közbeszerzési tervét érintő valamennyi változást tervének módosításával – a változás felmerülésekor, valamint a módosítás indokának feltüntetésével – nyomon kövesse.

A közbeszerzési terv kötelező tartalmára vonatkozóan a Kbt. nem tartalmaz rendelkezést. A Közbeszerzési Hatóság Elnöke a közbeszerzési terv javasolt tartalmáról 2013. szeptember 20. napján adott ki tájékoztatót a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényhez kapcsolódóan, amelynek értelmében a közbeszerzési tervben elegendő feltüntetni a közbeszerzés tárgyát, a tervezett eljárás típusát és az eljárás megindításának tervezett dátumát.¹

Az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendelet 7. § (5) bekezdése a közbeszerzési terv minimális adattartalmát rögzíti. Ennek alapján az ajánlatkérők a közbeszerzés tárgyát, tervezett mennyiségét, a közbeszerzésre irányadó eljárási rendet, a tervezett eljárás fajtáját, az eljárás megindításának tervezett időpontját és a szerződés teljesítésének várható időpontját kötelesek megadni az EKR-ben. Az ajánlatkérők természetesen jogosultak ezen túlmenően további, általuk relevánsnak vélt adatokat, információkat is feltüntetni a tervben.

A közbeszerzési terv nyilvános. A tervet, illetve annak módosítását a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban, illetve, ha az Adatbázisban való közzététel nem lehetséges, az ajánlatkérőnek a saját vagy a fenntartója honlapján kell közzétenni, az elfogadást követően haladéktalanul. Amennyiben az ajánlatkérő a tervet saját vagy fenntartója honlapján teszi közzé, annak a tárgyévét követő évre vonatkozó közbeszerzési terv honlapon történő közzétételéig kell elérhetőnek lennie. A tervet – és a módosított terve(ke)t is – az általános előírásoknak megfelelően legalább öt évig meg kell őrizni.

I.3. A közbeszerzési szabályzat összeállítása

A közbeszerzési szabályzat megléte alapvető feltétele az ajánlatkérő közbeszerzési rendszerének működtetéséhez. A szabályzat a közbeszerzési eljárásra vonatkozó döntési és felelősségi rend tisztázásával egyértelművé teszi az eljárásába bevont személyek (szervezetek) hatás- és feladatkörét, és ezáltal előmozdítja az eljárások felelősségteljes és szakszerű lebonyolítását.²

A közbeszerzési szabályzat általánosságban vett célja, hogy szabályozza a közbeszerzési – és adott esetben koncessziós beszerzési – eljárások előkészítésének, lefolytatásának, valamint azok eredményeképpen kötendő szerződések előkészítésének, módosításának és teljesítésének, illetve az eljárások dokumentálásának rendjét, az eljárásba bevont személyek, szervezetek felelősségi körét és rendjét, feladatait, továbbá a szakszerű, hatékony, egyben jogszerű és ellenőrizhető közbeszerzések biztosítását, illetve a közbeszerzések során a közpénzek észszerű felhasználását a verseny tisztasága érdekében.

A szabályzat megalkotásának módja és formája jogszabály által nincs meghatározva, annak mikéntje az ajánlatkérőkre van bízva. Ennek keretében fontos követelmény, hogy az ajánlatkérő rögzítse a közbeszerzési eljárások megkezdéséhez szükséges cselekményeket, úgymint a helyzet- és

¹ Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója a Kbt. 33. §-a szerinti közbeszerzési terv tartalmáról (KÉ 2013. évi 111. szám, 2013. 09. 20.) URL: <https://www.kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/elnoki-tajekoztato/kozbeszerzesi-hatosag-elnokenek-tajekoztatoja-kbt-33-szerinti-kozbeszerzesi-terv-tar-talmarol> (utolsó letöltés: 2018. július 20.).

² Perczel Zsófia: Közbeszerzési szabályzat. URL: <https://www.perczelzsofia.hu/kozbeszerzesi-kalauz/54-koebeszerzesi-szabalyzat> (utolsó letöltés: 2018. április 15.).

piacfelmérést, a közbeszerzés becsült értéke felmérésére vonatkozó rendelkezéseket, illetve az eljárást megindító hirdetmény, a felhívás és a dokumentáció előkészítésének szabályait. Emellett célszerű meghatározni továbbá a szabályzatban – bár ezeket a törvény nem emeli külön ki – a közbeszerzési eljárások kezdeményezésének rendjével, a beszerzés fedezetének rendelkezésre állása igazolásával, vagy a bíráló bizottság létrehozatalával kapcsolatos szabályokat is. Ezen felül az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési szabályzatában meghatározni a közbeszerzési eljárásokra vonatkozó belső ellenőrzésének felelősségi rendjét is.

A fentiek szerinti kötelező tartalmi elemeken túl az ajánlatkérő természetesen egyéb, általa lényegesnek tartott, vagy az ajánlatkérő szervezet szervezeti sajátosságaiából adódó rendelkezéseket is beépíthet a szabályzatába.³ Az ajánlatkérő e követelményeknek eleget tehet egy általános, valamennyi, szervezeten belüli közbeszerzési eljárás vonatkozásában egyaránt alkalmazandó, általános szabályzat elkészítésével, de arra is lehetősége van, hogy egyedi közbeszerzési szabályzatot alkosson, mely kifejezetten egy-egy közbeszerzési eljárás előkészítésével és lefolytatásával kapcsolatosan rendezi a szabályokat.

---

³ Boros Anita et al.: Nagykomentár a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvényhez – 1. A közbeszerzési szabályzatra vonatkozó szabályok.

II. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSE (KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK MEGINDÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES EGYÉB DOKUMENTUMOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA: FELELŐSSÉGI REND, BÍRÁLÓBIZOTTSÁGI TAGOK KIJELÖLÉSE, ÖSSZEFÉRHETETLENSÉGI NYILATKOZATOK ÉS EGYÉB VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOKBAN MEGHATÁROZOTT TOVÁBBI IRATOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA)

II.1. Közbeszerzési eljárások előkészítése

A közbeszerzési eljárások vonatkozásában rendkívül fontos az egyes eljárások előkészítésébe fektetett alapos és átgondolt munka, hiszen a nem megfelelően és kellő odafigyeléssel előkészített eljárás adott esetben az ajánlatkérő számára azt is eredményezheti, hogy beszerzési igényét csak jelentős időbeli csúszással, hovatovább egyáltalán nem vagy nem az eredetileg elképzelt mértékben és keretek között tudja megvalósítani. Az eljárás megfelelő – és a lehetőségekhez mérten mindenre kiterjedő – előkészítése alapjaiban határozza meg a potenciális ajánlattevők részvételét, az eljárás lefolytatásához szükséges időt és annak kimenetelét, a teljesítés minőségét és adott esetben hatékonyabb együttműködést eredményezhet a közbeszerzést ellenőrző szervekkel is. A közbeszerzési eljárás előkészítése tehát időigényes folyamat, amelynek végső és egyben legfőbb célja a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok elkészítése.

A hatályos közbeszerzési törvény a korábbi jogalkotói megoldástól eltérően – felismerve e terület jelentőségét – már külön szakaszban⁴ rendelkezik az eljárás előkészítésére vonatkozó szabályokról. Ennek megfelelően az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást – a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel – megfelelő alapossággal előkészíteni. Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni. Az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás előkészítése során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására, a környezet – beszerzés tárgyára tekintettel biztosítható – védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, valamint a beszerzés tárgyát érintő szerződés módosítások megelőzésére.

A Kbt. az értelmező rendelkezések között⁵ megadja a közbeszerzés előkészítésének definícióját. Az értelmező rendelkezés természetesen nem foglalja magában a közbeszerzési eljárás előkészítésének valamennyi mozzanatát, csupán példálózó felsorolásban hivatkozik a leglényegesebb elemekre, úgy,

⁴ Kbt. 28. § (1) bekezdés.

⁵ Kbt. 3. § 22. pontja.

mint az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, az előzetes piaci konzultáció, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, valamint a közbeszerzési dokumentumok előkészítése. A közbeszerzési eljárás előkészítése során a fentiek mellett ugyancsak kiemelt jelentőséggel bír a Kbt. 42. §-a szerinti közbeszerzési tervvel való összhang vizsgálata, a Kbt. 27. §-a szerinti közbeszerzési szabályzat, felelősségi rend megléte, adott esetben elkészítése, továbbá a meghatározott szakértelemmel együttesen rendelkező bírálóbizottság megalakításáról.

II.2. Felelősségi rend

A Kbt. 27. § (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Ennek körében különösen meg kell határozni az eljárás során hozott döntésekért felelős személyt, személyeket, vagy testületeket

A felelősségi rend vonatkozásában az ajánlatkérőnek egyértelművé kell tennie az eljárásba bevont, valamint az ajánlatkérő nevében eljáró, meghatározott funkciót betöltő szereplők – e körben külön kiemelve a döntésekért felelős személyeket, testületeket – eljárási szerepét, az általuk ellátandó feladatokat és döntési kompetenciákat.

A felelősségi rend része az eljárások belső ellenőrzési rendjének kialakítása is. A döntési szintek és a hozzárendelt felelősök egyértelmű definiálása, valamint általában az eljárás szereplői fölött megvalósuló belső kontroll az eljárások átláthatóságának erősítését, szabályosságának növelését és hatékonyságát célozza. A felelősségi rend része az eljárások belső ellenőrzési rendjének kialakítása is. A döntési szintek és a hozzárendelt felelősök egyértelmű definiálása, valamint általában az eljárás szereplői fölött megvalósuló belső kontroll az eljárások átláthatóságának erősítését, szabályosságának növelését és hatékonyságát célozza.

II.3. Bírálóbizottsági tagok kijelölése

A Kbt. 27. § (3) bekezdésében foglaltak alapján az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel együttesen kell rendelkezniük.

A hivatkozott rendelkezés a Kbt. Első Részében, az Általános rendelkezések között került megfogalmazásra. Mivel általános rendelkezésről van szó, így általános érvénnyel, minden egyes közbeszerzési eljárás során alkalmazni kell a bekezdésében foglalt követelményt. Fontos azonban kiemelni, hogy a fenti rendelkezés nem jelenti azt, hogy az adott közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérői oldalon valamilyen mértékben tevékenységet kifejtő valamennyi természetes személy az előírt szakértelemmel rendelkezzen.

A bírálóbizottsági tagok kijelölésének rendjét a közbeszerzési szabályzatban köteles az ajánlatkérő rögzíteni. A tagok kijelölése általában a döntéshozó(k) hatáskörébe tartozik. A szabályzatban a tagok kijelölése kapcsán javasolt kitérni annak az esetnek a kezelésére is, amikor valamely bírálóbizottsági tag – egyéb elfoglaltsága, betegség vagy szabadság miatt – az ülésen személyesen nem tud részt venni. Amennyiben a bírálóbizottsági ülés témája nem követeli meg a személyes jelenlétet, úgy – ha azt a szabályzat is lehetővé teszi – lehetőség van arra, hogy a tag távollétében – mindenképpen írásos formában, így például elektronikus úton – is kifejtthesse véleményét, álláspontját. Amennyiben

a személyes jelenlét megkövetelt, úgy az eredetileg kijelölt tag helyettesítésének szabályait szükséges rögzíteni az ajánlatkérő szabályzatában.

Tekintettel arra, hogy a Kbt. vonatkozó rendelkezése legalább háromtagú bírálóbizottság létrehozását írja elő, ezen, legalább három fős testület létrehozásának feltétele, hogy a megkövetelt négyféle szakértelmet a három bizottsági tag is képes legyen megjeleníteni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az ajánlatok hiánypótlásával, felvilágosítás kéréssel, továbbá a Kbt. 71-72. §-a szerinti indoklás kéréssel kapcsolatosan minden esetben csak és kizárólag a bírálóbizottsági tagok járhatnak el. E körben – a szakszerű értékelés biztosítása érdekében – indokolt lehet ugyanis az adott szakterületre specializált szakértelemmel, gyakorlati tapasztalattal, aktuális információkkal rendelkező, külső szakértő bevonása is. Ha a közbeszerzési szabályzat lehetővé teszi, nincs akadálya annak sem, hogy a bíráló bizottság valamely tagja az ajánlatkérőtől független, de funkcióra felkért vagy azzal megbízott személy legyen.

A bírálóbizottsági tagok kijelölésénél garanciális szabály továbbá, hogy a tagok döntéshozói pozícióba nem kerülhetnek. A bírálóbizottság minden esetben saját maga, önálló felelőssége mellett alkotja meg döntési javaslatát, míg a javaslat alapján a döntéshozó(k) meghozzák a döntést.

II.4. Összeférhetlenségi nyilatkozatok és egyéb vonatkozó jogszabályokban meghatározott további iratok összeállítása

Az összeférhetlenség tilalma a verseny tisztaságának, átláthatóságának és nyilvánosságának az alapvető követelményét biztosító intézménye. A hatályos Kbt. 2. § (3) bekezdése szerint a jóhiszeműség és tisztesség, valamint a rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvei is az alapját képezik az összeférhetlenség intézménye szabályozásának.

Az összeférhetlenség tilalmának elsődleges célja, hogy azt a versenyt súlyosan korlátozó visszaélést kizárja, hogy a versenytársak különböző érdekeltségi viszony alapján, így különösen az ajánlatkérővel fennálló gazdasági, munka-, illetve foglalkoztatási jogviszonyon alapuló kapcsolat alapján, az érdekelt gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjeként, felügyelő bizottsága tagjaként, vagy tulajdoni részesedés, kapcsolódás okán bármely előnyt élvezzenek a közbeszerzési eljárásokban a többi ajánlattevőhöz képest.

Az ajánlatkérő az összeférhetlenség és a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulásának elkerülése érdekében köteles minden szükséges intézkedést megtenni, hogy olyan személy vagy szervezet az ajánlatkérő nevében ne járhatson el, aki vagy amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból, így különösen gazdasági vagy más érdek, vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt nem képes. Ez a kötelezettség az ajánlatkérőt mind az eljárás előkészítése, mind az eljárás lefolytatása során egyaránt terheli.

Az Európai Bíróság a [C-213/07.](#) számú Michaniki AE ügyben hozott ítélete kimondta, hogy az olyan nemzeti rendelkezés, amely általános összeférhetlenséget állapít meg, azzal a következménnyel jár, hogy a közbeszerzési szerződések odaítéléséből kizár vállalkozásokat, anélkül, hogy lehetővé tenné számukra annak bizonyítását, hogy esetükben nem áll fenn tényleges kockázat. Az ilyen rendelkezés meghaladja azt a mértéket, amely az állítólagosan követett átláthatóság és az egyenlő bánásmód céljainak eléréséhez szükséges, mivel kizárja a vállalkozások egy egész kategóriáját egy megdönthetetlen vélelem alapján. Az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely – jóllehet, az ajánlattevőkkel szembeni egyenlő bánásmód és az átláthatóság elve közbeszerzési eljárásokban való érvényesítésének jogszerű példáját követi – megdönthetetlen vélelmet állít fel. Az ilyen nemzeti rendelkezés tekintettel a tilalom automatikus és feltétlen voltára, nem egyeztethető össze az arányosság elvével.

A fentiekben idézett Európai Bírósági ítélettel összhangban a Kbt. szabályozása kifejezetten, garanciális szabályként előírja, hogy az ajánlatkérő köteles felhívni az eljárás előkészítésébe bevont személyt vagy szervezetet, ha a közbeszerzési eljárásban történő részvétele összeférhetlenséget eredményezne, lehetőséget kell adnia az összeférhetlenségi helyzetbe került személynek, szervezetnek arra, hogy bizonyíthassa azt, hogy az eljárásban való részvétele nem jár a verseny tisztaságának sérelmével. Ez az összeférhetlenségi nyilatkozat a Kbt. kógens előírásaira tekintettel kötelező nyilatkozat, azt írásban, vagy elektronikus úton rögzíteni, dokumentálni kell. A Döntőbizottság a [D.114/7/2015.](#) számú határozatában kimondta, hogy ennek meg nem történte, hiánya már önmagában jogsértőnek tekinthető ajánlatkérői magatartásnak minősül, míg a [D.342/10/2015.](#) számú határozatában kimondta, hogy e nyilatkozatok formális megléte önmagában nem elegendő az összeférhetlenség hiányának alátámasztására, az összeférhetlenségi helyzet orvoslására, ha egyébként más objektív tény alapján az összeférhetlenség megalapozottan fennáll.

III. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSE (KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUMOK ÉS AZOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA)

III.1. A közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása

A közbeszerzési eljárások vonatkozásában rendkívül fontos az egyes eljárások előkészítésébe fektetett alapos és átgondolt munka, hiszen a nem megfelelően és kellő odafigyeléssel előkészített eljárás adott esetben az ajánlatkérő számára azt is eredményezheti, hogy beszerzési igényét csak jelentős időbeli csúszással, hovatovább egyáltalán nem vagy nem az eredetileg elképzelt mértékben és keretek között tudja megvalósítani. Az eljárás megfelelő – és a lehetőségekhez mérten mindenre kiterjedő – előkészítése alapjaiban határozza meg a potenciális ajánlattevők részvételét, az eljárás lefolytatásához szükséges időt és annak kimenetelét, a teljesítés minőségét és adott esetben hatékonyabb együttműködést eredményezhet a közbeszerzést ellenőrző szervekkel is. A közbeszerzési eljárás előkészítése tehát időigényes folyamat, amelynek végső és egyben legfőbb célja a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok elkészítése.

A hatályos közbeszerzési törvény a korábbi jogalkotói megoldástól eltérően – felismerve e terület jelentőségét – már külön szakaszban rendelkezik az eljárás előkészítésére vonatkozó szabályokról. A Kbt. 28. § (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési eljárást – a beszerzés tárgyára és becsült értékére tekintettel – megfelelő alapossággal előkészíteni. Az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott közbeszerzési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni. Az ajánlatkérőnek már a közbeszerzési eljárás előkészítése során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek biztosítására, a környezet – beszerzés tárgyára tekintettel biztosítható – védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére, valamint a beszerzés tárgyát érintő szerződésmódosítások megelőzésére.

A Kbt. értelmező rendelkezései között megadja a közbeszerzés előkészítésének definícióját. Az értelmező rendelkezés természetesen nem foglalja magában a közbeszerzési eljárás előkészítésének valamennyi mozzanatát, csupán példálózó felsorolásban hivatkozik a leglényegesebb elemekre, így többek között a közbeszerzési dokumentumok előkészítésére.

A Kbt. a korábbi törvényi szabályozáshoz képest új fogalomként vezette be a közbeszerzési dokumentumok definícióját. A Kbt. vonatkozó rendelkezése⁶ értelmében az alábbi eljárási dokumentumok összessége, továbbá a felsoroltakon kívül mindazon iratok, amelyek a közbeszerzés tárgyának leírása vagy meghatározása érdekében keletkeztek, illetve amelyekre ennek érdekében hivatkoztak:

- előzetes tájékoztató,
- eljárást megindító hirdetmény,
- iratminták: a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái,
- részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés,

⁶ Kbt. 3. § 21. pont.

- műszaki leírás/ismertető,
- kiegészítő tájékoztatás,
- szerződéses feltételek (szerződéstervezet).

A közbeszerzési dokumentumok összeállítására az ajánlatkérő különös hangsúlyt köteles fektetni, ezeknek a dokumentumoknak olyannak kell lenniük, amelyek biztosítják a gazdasági szereplők számára a műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlattétel lehetőségét. Ehhez az ajánlatkérőnek minden, az eljárást megindító felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok, szerződéstervezet összeállításához szükséges kérdést végig kell gondolnia. Döntést kell hoznia olyan fontos stratégiai kérdésekben, mint például a részajánlattétel lehetőségének biztosítása, értékelési szempontok kialakítása, alkalmassági követelmények meghatározása, szerződéses feltételek rögzítése.

IV. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – NYILVÁNOSSÁG ÉS A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK DOKUMENTÁLÁSA (ÍRÁSBELISÉG)

IV.1. Nyilvánosság

A Kbt. 2. § (1) bekezdése kimondja, hogy a közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles biztosítani, a gazdasági szereplő pedig tiszteletben tartani a verseny tisztaságát, átláthatóságát és nyilvánosságát.

A nyilvánosság az egyik legfőbb közbeszerzési alapelv, ennek biztosításával lehet megfelelő keretet adni a közpénzek ésszerű, átlátható és legfőképpen ellenőrizhető felhasználásához. Ez az alapelv garantálja, hogy – a Kbt. tételes előírásainak megfelelően – a gazdasági szereplők hozzáférjenek az információkhoz, az érintettek tájékoztatást kapjanak a közbeszerzési eljárás cselekményeiről és a közbeszerzéssel kapcsolatos adatokról.

A nyilvánosság alapelve lehetővé teszi a közbeszerzések ellenőrzését, továbbá az ajánlattevők előzetes tájékozódását is arra nézve, hogy milyen közbeszerzési eljárásokban vehetnek részt az adott időszakban.

Ennek garانتálásaként az ajánlatkérőket bizonyos kötelezettségek terhelik, melyek a közbeszerzési törvények fejlődésével – az uniós irányelvekre tekintettel – egyre szigorúbbá és sokrétűbbé váltak. Amennyiben áttekintjük az elmúlt két évtized alatt napvilágot látott közbeszerzési törvényeket, úgy láthatjuk, hogy mind szabályozásukban, mind felépítésükben, mind tartalmukban lényegesen eltérnek egymástól. Céljukat tekintve azonban megegyeznek egymással, hiszen egyaránt az államháztartási forrásból megvalósuló beszerzések átláthatóságát, nyilvánosságát, a közpénzek hatékony felhasználását és az esélyegyenlőségen alapuló tiszta verseny megteremtését szolgálják.

A Kbt. külön fejezet (V. fejezet – Közzététel, kommunikáció, nyilvánosság) keretében szabályozza a közzétételi és nyilvánossági követelményeket. Ennek keretében a jogszabály rögzíti, hogy az ajánlatkérők – a központi beszerző szervek kivételével – a költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig éves összesített közbeszerzési tervet (a továbbiakban: közbeszerzési terv) kötelesek készíteni az adott évre tervezett közbeszerzéseikről. A közbeszerzési terv nyilvános. A közbeszerzési terv elkészítésének kötelezettsége mellett a Kbt. kifejezetten kimondja, hogy a tervet, valamint adott esetben annak módosítását annak elfogadását követően haladéktalanul köteles az ajánlatkérő közzétenni a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban, illetve, ha a Közbeszerzési Adatbázisban való közzététel nem lehetséges, úgy a saját vagy a fenntartója honlapján.

A Kbt. 43. § (1) bekezdése részletes felsorolást tartalmaz a tekintetben, hogy mely dokumentumokat köteles az ajánlatkérő közzétenni a Közbeszerzési Adatbázisban, illetőleg ennek hiányában saját vagy fenntartója honlapján. A Kbt. emellett meghatározza e dokumentumok közzétételének határidejét és az elérhetőségük időtartamát is. A közzétételi kötelezettség szintén a nyilvánosságot hivatott biztosítani: ezáltal bárki megismerheti – többek között – a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződéseket, a részvételi jelentkezések és az ajánlatok elbírálásáról szóló összegezést és a közbeszerzési szerződések teljesítésére vonatkozó adatokat is.

A nyilvánosság alapelve a közbeszerzési eljárásokban főszabályként érvényesül. A legtöbb esetben a közbeszerzési eljárást megindító hirdetés is nyilvánosan közzétételre kerül, annak tartalmát bárki jogosult megismerni és eldönteni, hogy az adott közbeszerzési eljárásban tud-e, illetve kíván-e ajánlatot tenni, vagy részvételi jelentkezést benyújtani.

Azokban eljárásokban, amelyek nem hirdetés közzétételével indulnak, csak az ajánlatkérő által meghatározott gazdasági szereplők köre jogosult megismerni az eljárás tartalmát. Fontos azonban kiemelni, hogy az ajánlatkérőnek – tekintettel arra, hogy a közbeszerzés a nyilvánosság korlátozásával valósul meg – különös gondossággal kell megítélnie, hogy jogszerűen alkalmazza-e a hirdetés nélküli eljárásfajtát, az eljárástípus alkalmazási feltételei fennállnak-e.⁷

A folyamatban lévő közbeszerzési eljárásokban megvalósított eljárási cselekmények során a nyilvánosságot az ajánlatkérő a részvételi, illetve ajánlattételi határidő lejártáig mindenki számára biztosítani köteles: példaként említve a helyszíni bejárást, melyen bárki részt vehet. A bontás az az eljárási cselekmény, mely már a teljes körű nyilvánosságot kizárja: a bontáson ugyanis már csak az ajánlatkérő, az ajánlattevők (részvételre jelentkezők), valamint az általuk meghívott személyek, továbbá – a közbeszerzéshez támogatásban részesülő ajánlatkérő esetében – a külön jogszabályban meghatározott szervek képviselői és személyek lehetnek jelen.

A részvételi, illetve az ajánlattételi határidő lejártát követően tehát a nyilvánosság már csak az adott eljárásban résztvevő személyekre korlátozódik. Ez tehát azt jelenti, hogy a folyamatban lévő eljárás cselekményeiről csak az ajánlatkérő, részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő – és adott esetben a közbeszerzési eljárás ellenőrzését végző szervek – képviselői szerezhettek tudomást.

A Kbt. több rendelkezése is rögzíti, hogy az eljárásban résztvevőket – így valamennyi részvételre jelentkezőt és ajánlattevőt – az egyes eljárási cselekményekről az ajánlatkérő egyidejűleg értesíteni köteles. Lásd például a hiánypótlás, felvilágosítás kérés,⁸ az indokolás kérés⁹ vagy az ajánlatkérő döntéseiről szóló tájékoztatás¹⁰ rendelkezéseit.

A nyilvánosság alapelveként biztosítását szolgálja többek között a Kbt. azon rendelkezése, amely lehetővé teszi a részvételre jelentkezőnek, illetve az ajánlattevőnek, hogy az adott eljárásnak a Kbt. által előírt szakaszában betekinthesse az általa megjelölt más ajánlattevő ajánlatába, illetve részvételi jelentkező jelentkezésébe. A törvény lehetőséget ad arra is, hogy a részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők, mint titokgazdák korlátozzák a részvételi jelentkezésben, az ajánlatban, a hiánypótlásban vagy felvilágosításban, valamint a Kbt. 72. § szerinti indokolásban foglaltak más jelentkezők, illetve ajánlattevők által történő megismerhetőségét. A Kbt. 44. §-a szabályozza az egyes, ajánlatban, részvételi jelentkezésben, hiánypótlásban vagy felvilágosításban, valamint a 72. § szerinti indokolásban elkülönített módon elhelyezett iratok nyilvánosságra hozatalának – üzleti titokra való hivatkozással – megtiltását.

IV.2. A közbeszerzési eljárások dokumentálása (írásbeliség)

A Kbt. 3. § 11. pontja szerint írásbelinek minősül a közbeszerzési eljárás során tett nyilatkozatok, illetve eljárási cselekmények tekintetében bármely, szavakból vagy számjegyekből álló kifejezés, amely olvasható, reprodukálható, majd közölhető, ideértve az elektronikus úton továbbított és tárolt adatokat is.

⁷ D.376/2014.

⁸ Kbt. 71. § (2) bekezdés.

⁹ Kbt. 72. § (1) bekezdés.

¹⁰ Kbt. 79. § (2) bekezdés.

A Ptk. általános szabályokat tartalmaz az írásbeli alakhoz kötött jognyilatkozatokra, melyeket minden polgári jogi jognyilatkozatra alkalmazni rendel. Fontos felhívunk a figyelmet arra, hogy – főszabály szerint – amennyiben írásbeli alakot kíván meg a jogszabály, akkor az írásba foglalt jognyilatkozat csak akkor érvényes, ha azon szerepel a (jognyilatkozatot tevő) fél aláírása is.¹¹

A közbeszerzési eljárás folyamatában számos nyilatkozat tekintetében vetődhet fel, hogy az polgári jogi értelemben is jognyilatkozatnak tekinthető-e, szükségessé vált a Kbt-ben speciális szabályt rögzíteni az írásbeliség követelményének jelentésére, amely a közbeszerzési irányelvek rendelkezéseivel összhangban annak egy tágabb fogalmát határozza meg, és amely a közbeszerzési eljárási cselekményekre, az eljárás során tett nyilatkozatokra egységesen alkalmazandó.

Az írásbeliség definíciójának beillesztése a Kbt.-be továbbra sem akadályozza, hogy maga az ajánlatkérő – a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban – a benyújtandó okiratok formájára pontosabb előírásokat fogalmazzon meg. Valójában a definíció az eddigi gyakorlatban feltehetőleg nem okoz változást, hanem inkább elejét veszi, hogy a Ptk. rendelkezéseire és azok értelmezési lehetőségeire tekintettel kérdések merüljenek fel a közbeszerzési eljárás során tett nyilatkozatok formájának megfelelésége kapcsán.

A nyilvánosság és az ellenőrizhetőség alapelveinek biztosítása érdekében valamennyi közbeszerzési eljárás során mindent írásban, vagy a közbeszerzési eljárás elektronikus lefolytatása esetén elektronikus formában dokumentálni kell.¹²

A Kbt. 46. § (1) bekezdése garanciális okból rendelkezik az ajánlatkérő szigorú, írásbeli dokumentálási kötelezettségéről, amelynek betartásával biztosítható a Kbt. alapelveinek érvényesülése. A Döntőbizottság a [D.399/2016.](#) számú határozatában kimondta, hogy a közbeszerzési eljárás egymásra épülő eljárási cselekményei akkor tölthetik be a Kbt. által meghatározott kógens rendeltetésüket, amennyiben az ajánlatkérő által dokumentált iratok alapján megállapítható a megtörténésük.

Az írásbeliség követelménye az eljárásban résztvevő valamennyi személyre vonatkozik, azaz az írásbeliség kötelezettségét mind az ajánlatkérő, mind az érdeklődő gazdasági szereplők, a részvételre jelentkezők és ajánlattevők, továbbá az eljárásban részt vevő egyéb – például az eljárás ellenőrzését végző – szervek képviselői kötelesek betartani. Ez a közbeszerzési eljárások folyamán elkerülhetetlen követelmény, bármely jogcselekmény joghatás kiváltására alkalmas valamennyi cselekmény kötelezően írásbeli formában rögzítendő. Az írásbeliség nélkül ugyanis az ajánlatkérő nem szolgálhatná a közbeszerzési alapelvek – így többek között a nyilvánosság – érvényesülését sem. Amennyiben írásos formában nem rögzítenék a közbeszerzési eljárás szabályait, a részvételi jelentkezéseket, az ajánlatokat, a bírálat során keletkezett iratokat vagy az ajánlatkérőnek az eljárást lezáró döntését, akkor egy adott eljárási cselekményre később nem lehetne alappal hivatkozni (például egy ajánlat tartalmi elemére a hiánypótlási felhívásban). Továbbá ezen eljárási mód ellehetetlenítené a jogorvoslat lehetőségét, valamint külső szervek sem ellenőrizhetnék a közbeszerzési iratokat.

Az ajánlatkérő tehát semmilyen esetben és egyetlen eljárástípus alkalmazása esetén sem rendelkezhet akként, hogy a közbeszerzési szereplők közötti adatközlés szóbeli legyen, ilyen mértékben nem válhat szabaddá az eljárás lefolytatása.

¹¹ Méhes Tamás (2018): *A Polgári Törvénykönyv vázlatja*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 112. oldal.

¹² Kbt. 46. § (1) bekezdés.

V. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – ELJÁRÁST MEGINDÍTÓ FELHÍVÁS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

A közbeszerzési eljárást megindító felhívás a közbeszerzési eljárás egyes fajtáira irányadó szabályok szerint ajánlati felhívás, részvételi felhívás, ajánlattételi felhívás vagy közvetlen részvételi felhívás lehet.

A közbeszerzési eljárásokat az ajánlatkérő felhívással indítja meg. Az eljárást megindító felhívás lehet hirdetmény, vagy a gazdasági szereplőknek írásban közvetlenül megküldött felhívás.

A nyílt, meghívásos, tárgyalásos eljárás, a versenypárbeszéd és az innovációs partnerség főszabály szerint hirdetmény közzétételével megindítható eljárások. A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás, a Kbt. 113. §-a szerinti és a Kbt. 115. §-a szerinti eljárásban nem kerül sor hirdetmény közzétételére, azok – főszabályként – ajánlattételi felhívás megnevezésű, közvetlenül megküldött írásbeli felhívással indulnak.

Az ajánlatkérő a hirdetményt meghatározott minta szerint, előre meghatározott tartalmi követelményeknek megfelelően köteles elkészíteni. Ennek szabályait és a hirdetménymintákat az uniós értékhatárt elérő közbeszerzési eljárások hirdetményei esetén a [2015/1986/EU végrehajtási rendelet](#), míg az uniós értékhatárt el nem érő eljárások hirdetményei esetén a [44/2015. \(XI.2.\) MvM rendelet](#) tartalmazza.

Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet arra, hogy az Európai Unió Hivatalos Lapjának Kiadóhivatala (a továbbiakban: Kiadóhivatal) terjedelmi korlátozásokat vezetett be a hirdetményekre vonatkozóan. Mivel a Közbeszerzési Hatóság a Kiadóhivatal által bevezetett valamennyi, a hirdetményekre vonatkozó korlátozást implementálta az Elektronikus Hirdetménykezelő Rendszerben (EHR), így azokat már csak ennek megfelelően lehet kitölteni. Ennek megfelelően a hirdetmény előkészítése során az ajánlatkérőnek tekintettel kell lennie az elektronikus hirdetménykezelőben érvényesített karakterkorlátozásra.

A korlátozások két csoportra vonatkoznak:

- a hirdetmények valamennyi pontját érintően meghatározták a feltölthető karakterek maximális számát;
- a sokszorozható, ismételhető pontok mennyiségének, darabszámának is felső határt szabtak.

Az új feltételekre tekintettel, amennyiben a terjedelmi korlátot meghaladó mennyiségű szöveget kíván feltüntetni az ajánlatkérő a felhívásában, úgy javasolt a definíciók és rövidítések alkalmazása annak érdekében, hogy a rendelkezésre álló karakterszám minden esetben elegendő legyen. Ezen felül minden olyan információt, amelynek feltüntetése a Kbt. alapján az eljárást megindító felhívásban nem kötelező, célszerű az egyéb közbeszerzési dokumentumokban megadni.

Az írásban, közvetlenül kiküldésre kerülő felhívások esetében nem készült külön formanyomtatvány, így a közvetlenül megküldött felhívások esetében fokozottan ügyelni kell arra, hogy az ajánlatkérő minden szükséges információt a gazdasági szereplők rendelkezésére bocsásson és biztosítsa a gazdasági szereplők részére az egyenlő eséllyel történő ajánlattételt, részvételi jelentkezés benyújtását.

A Kbt. meghatározza a felhívások legfontosabb, de nem kizárólagos elemeit, tekintet nélkül arra, hogy azok hirdetések vagy közvetlenül megküldött felhívások. Ennek alapján **az ajánlatkérő** – a Kbt. 50. § (2) bekezdése alapján – **a felhívásban ismertetni köteles egyrészt az ajánlatkérő nevét, címét, telefon- és telefonszámát, e-mail és (ha van) honlap címét.**

Az eljárást megindító felhívásban szükséges megadni az ajánlatkérő pontos elérhetőségeit. A hirdetménymintában a nemzeti azonosító az ajánlatkérő ügynevezett „AK számát” jelöli, azaz azt az azonosító számát, amellyel a Közbeszerzési Hatóság adatbázisában szerepel. Amennyiben az ajánlatkérő nem tartozik a Kbt. alanyi hatálya alá, a közbeszerzési eljárás megindítása előtt szükséges az ajánlatkérő regisztrálása a Közbeszerzési Hatóság KBEJ (Központi Bejelentkezés Modul) rendszerében.

A kapcsolattartási pontok esetében célszerű olyan illetékes személy, illetve szervezet megjelölése, aki az adott közbeszerzési eljárásban megfelelő felhatalmazással és információkkal rendelkezik. A Kbt. 50. § (2) bekezdés a) pontja alapján a kapcsolattartás során fel kell tüntetni: az ajánlatkérő nevét, címét, telefon- és telefonszámát, e-mailcímét és (ha van) ajánlatkérői honlap címét. A telefonszám és e-mailcím vonatkozásában a fenti szerinti tényleges kapcsolattartó személyt jelöljenek meg, a megfelelő közvetlen elérhetőségekkel.

A hirdetményekben az ajánlatkérő telefon-, valamint fax számának megadásakor fontos a helyes számformátum, amely a következőképpen alakul magyarországi elérhetőségek esetében: +36 12345678. A helyes számformátum megadására az EHR rendszer automatikusan figyelmezteti az ajánlatkérőt a hirdetmény feladását megelőzően. Amennyiben ajánlatkérő nem a központi telefonszámát, hanem az adott közbeszerzési eljárásban illetékes személy közvetlen elérhetőségét kívánja megjelölni, a kapcsolattartó személy telefonmellékének megadásával, az előbbiektől szerinti telefonszám formátumban adhatja meg, a melléklet „/” jellel elválasztva: +3612345678/123.

Amennyiben a közbeszerzési eljárással kapcsolatos további információk, a közbeszerzési dokumentumok és az ajánlat a fentiekkel megegyező címen, kapcsolattartási ponton keresztül szerezhető, illetve nyújtható be, abban az esetben a hirdetményben a „fent említett cím” pontot szükséges megjelölni. Amennyiben viszont a kapcsolattartásra megadott elérhetőségektől eltér, azt szükséges a hirdetményben megjelölni.

A Kbt. 29. § (1) és (2), valamint 30. § (1) bekezdései értelmében az ajánlatkérő más ajánlatkérőt is meghatalmazhat azzal, hogy a javára ajánlatkérőként közbeszerzési eljárást folytasson le, valamint több ajánlatkérő közösen is megvalósíthat egy közbeszerzést olyan módon, hogy egy maguk közül kiválasztott ajánlatkérőt meghatalmaznak a közbeszerzési eljárás lefolytatásával, amit a hirdetményben szintén jelölni kell. Ezekben az esetekben az eljárást lefolytató ajánlatkérő adatait szükséges a felhívásban megjelölni.

Ismertetni szükséges továbbá **a közbeszerzési eljárás fajtáját, tárgyalásos és gyorsított eljárás, versenypárbeszéd, valamint hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás esetén annak indokolását.**

Amennyiben az eljárásfajta nem jogalaphoz kötött (nyílt, illetve meghívásos eljárás esetén), úgy annak megjelölésén túl egyéb teendője nincsen az ajánlatkérőknek. Tárgyalásos és gyorsított eljárás, versenypárbeszéd, valamint hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás esetén meg kell adni a választott eljárásfajta jogalapját és annak indokolását. Amennyiben kivételes és sürgösségre vonatkozó indok alapján gyorsított tárgyalásos eljárást tervez az ajánlatkérő lefolytatni, annak indokolását is be kell mutatnia.

Az ajánlatkérőnek meg kell adnia továbbá azt az elérhetőséget, amelyen a közbeszerzési dokumentumok korlátlanul és teljes körűen, közvetlenül és díjmentesen, elektronikusan elérhetőek, illetve elérhetőek lesznek. Ha egyes közbeszerzési dokumentumokhoz való közvetlen elektronikus hozzáférés a 39. §-ban foglalt okok miatt nem biztosított, annak megjelölését, hogy az érintett dokumentumokat az ajánlatkérő milyen módon bocsátja rendelkezésre.

A Kbt. 39. § (1) bekezdése alapján a közbeszerzési dokumentumokat alapesetben korlátozás nélkül (kivéve a regisztrálási adatok megkérését, amely megengedett), teljes körűen, közvetlenül, korlátlanul és díjmentesen kell elérhetővé tenni.

Ez lehetséges az ajánlatkérő weboldalán vagy valamely más elektronikusan nyilvánosan elérhető felületen, vagy a Közbeszerzési Hatóság által üzemeltetett Közbeszerzési Adatbázison keresztül. Különleges esetekben – melyeket a Kbt. 39. § (2) bekezdése felsorol – lehetséges más, ettől eltérő módon az ajánlattevők számára hozzáférhetővé tenni a dokumentumokat, ebben az esetben ezt a hirdetményintában jelezni kell, továbbá a További információk között van lehetőség a rendelkezésre bocsátás módját részletesen megadni.

Amennyiben a közbeszerzési eljárás lefolytatására az EKR-ben kerül sor, úgy azt az információt kell megadni, hogy a közbeszerzési dokumentumok az EKR-ben milyen elérhetőségen érhetőek el. Az EKR-ben szintén szükséges biztosítani az ajánlatkérőnek, hogy a közbeszerzési dokumentumokat az érdeklődők a rendszerben elérjék. A közbeszerzési dokumentumok elektronikus rendelkezésre bocsátására vonatkozó kötelezettség kizárólag akkor nem terheli az ajánlatkérőket, ha a Kbt. 39. § (2) bekezdése szerinti kivételek valamelyike fennáll.

A felhívásban az ajánlatkérőnek meg kell adnia közbeszerzés tárgyát és mennyiségét is.

Ebben a pontban kell ismertetni a beszerzés leírását. Ezt az információt minden rész vonatkozásában külön-külön, a teljes beszerzési igényhez képest részletesebben meg kell adni. A felhívásban a legtöbb esetben nem kerül sor a teljes műszaki leírás megadására. Ebben az esetben fontos, hogy a feltüntetett mennyiségek egyezzenek meg a műszaki leírásban foglaltakkal és történjen hivatkozás arra, hogy a részletes információk a műszaki leírásban találhatóak.

Mivel a közbeszerzés tárgyának egyértelműen beazonosíthatónak kell lennie, így ha a szerződés tárgya több tevékenységet is magában foglal (például árubeszerzés mellett szolgáltatásmegrendelést is), abban az esetben a szerződéshez rendelt elnevezésben valamennyi érintett tevékenységnek szerepelnie kell.

Abban az esetben, ha a beszerzés egy CPV kóddal is leírható, elegendő a fő tárgy megjelölése, azonban, ha összetett beszerzésről van szó, amely több, lényeges feladatot is magában foglal. Célszerű a fő tárgy mellett további tárgyak megadása is a potenciális ajánlattevők elérése érdekében. A hatályos CPV kódokat a [213/2008/EK](#) rendelet tartalmazza. A CPV kódokhoz tartalmazó [értelmező jegyzeteket](#) a Közbeszerzési Hatóság honlapján található az ajánlatkérők.

A közbeszerzés mennyiségének meghatározására az ajánlatkérőknek különös figyelmet kell fordítaniuk. Azt olyan módon kell megadni a felhívásban, hogy az alapján az érdeklődő gazdasági szereplők egyértelműen meg tudják állapítani, részt tudnak-e venni az eljárásban. A teljes (részre vonatkozó) mennyiségnél fel kell tüntetni az esetleges mennyiségi eltérés lehetőségét.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az opcionális rész értékét a becsült értékbe bele kell számítani, vagyis a mennyiségi eltéréssel növelt (módosított) érték képezi a közbeszerzés becsült értékét.

Az ajánlatkérőnek meg kell határoznia a szerződés típusát, amelynek megkötése érdekében a közbeszerzési eljárást lefolytatják.

Ennek meghatározása során „beszédess” meghatározás használata elvárt az ajánlatkérőktől. A szerződés típusa meghatározása során felhívjuk figyelmüket, hogy a mindenkor hatályos Ptk. szabályai szerint szükséges eljárni. Amennyiben európai uniós forrásból támogatott a beszerzés, a szerződéshez rendelt elnevezésben szükséges a projekt pontos azonosítószámát is feltüntetni.

A felhívásban szerepeltetni kell, ha keretmegállapodás kötésére, dinamikus beszerzési rendszer alkalmazására, elektronikus árlejtés alkalmazására kerül sor.

Amennyiben a hirdetmény keretmegállapodás megkötésére irányul, úgy meg kell jelölni a keretmegállapodás típusát a Kbt. 105. § (1) bekezdése alapján.

Ajánlatkérő a Kbt. 104. § (1) bekezdésében foglaltak szerint közbeszerzését keretmegállapodás útján is megvalósíthatja. Keretmegállapodás a Kbt. 105. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szerint hat formában köthető. A felhívásban a fentieket is figyelembe véve meg kell jelölni, hogy a keretmegállapodást az ajánlatkérő egy vagy több ajánlattevővel kívánja megkötni. Utóbbi esetben szükséges a további pontok megjelölése is, megadva a tervezett vagy a maximális létszámot.

A keretmegállapodás időtartamát években vagy hónapban szükséges megadni, figyelemmel a Kbt. 104. § (6) bekezdésére, amely szerint keretmegállapodás legfeljebb négy évre köthető. Négy

évnél hosszabb időtartamú keretmegállapodás esetén kellőképpen indokolni szükséges, amelyet a felhívásban szükséges feltüntetni, tekintettel arra, hogy az ilyen hosszú időre kötött szerződéseknek versenytorzító és a Kbt. alapelveivel, így különösen a hatékony és felelős pénzgazdálkodás elvével ellentétes hatása lehet.

A hirdetmény dinamikus beszerzési rendszer (DBR) létrehozására is irányulhat.

A dinamikus beszerzési rendszer egy olyan, gyakori közbeszerzések lebonyolítására szolgáló, teljes mértékben elektronikus folyamat, amelynek jellemzői megfelelnek az ajánlatkérő által meghatározott követelményeknek, és amelynek működése határozott idejű, érvényességi ideje alatt bármely olyan ajánlattevő kérheti a rendszerbe való felvételét, aki vagy amely megfelel az alkalmassági követelményeknek, nem áll a kizáró okok hatálya alatt és benyújtotta a közbeszerzési dokumentumoknak megfelelő előzetes ajánlatát. A dinamikus beszerzési rendszerre vonatkozó szabályokat a Kbt. 106-107. §-a, valamint külön jogszabály tartalmazza.

A közbeszerzési eljárásokban gyakorolható elektronikus árlejtés részletes szabályait az elektronikus közbeszerzés részletes szabályairól szóló [424/2017. \(XII. 19.\) Korm. rendelet](#) II. fejezete tartalmazza. A felhívásban elegendő hivatkozni az elektronikus árlejtésre, a közbeszerzési dokumentumokban szükséges részletesen kifejteni annak szabályait.

Az ajánlatkérőnek a szerződés időtartamát vagy a teljesítés határidejét, továbbá a teljesítés helyét is a felhívás kötelező elemeként szerepeltetnie kell a felhívásban.

A szerződés időtartamát a hirdetmény minta alapján kétféle módon lehet megadni:

- hónapokban vagy munkanapokban,
- konkrét dátumok megjelölésével (kezdeté-befejezése).

Tekintettel arra, hogy egy közbeszerzési eljárás lefolytatásának időigénye számtalan tényezőtől függ, ezért lehetőség szerint a szerződés időtartamát célszerű a szerződéskötéstől/szerződés hatályba lépésétől/munkaterület-átadástól számított munkanapokban vagy hónapokban megadni. A konkrét dátumok megadása és az eljárás tervezettnél hosszadalmasabb időigénye ugyanis nem tekinthető megalapozott indoknak a szerződés későbbi módosítására.

Amennyiben a szerződéstervezet tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a szerződés meghosszabbítható, ezt a felhívásban minden esetben jelezni kell. Ha a meghosszabbítások száma és ütemezése ismert, a felhívásban erre vonatkozóan is szükséges további információkat megadni.

A teljesítés helyét mind a pontos cím megadásával, mind pedig a címhez tartozó NUTS-kóddal (adott esetben több NUTS-kóddal) szükséges megjelölni. Amennyiben ajánlatkérő pontos címet nem tud megadni, vagy amennyiben az egész ország területét lefedő teljesítési területről van szó, abban az esetben Magyarországot szükséges megjelölni és valamennyi NUTS-kódot feltüntetni (HU1, HU2, HU3, HUZ).

Építési beruházás esetén, tekintettel az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló [191/2009. \(IX. 15.\) Korm. rendelet](#) 3. § (2) bekezdés c) pontjában foglaltakra is, minden esetben javasolt a felhívásban feltüntetni a pontos címen túl a helyrajzi számot is.

A felhívásban rögzíteni kell az ellenszolgáltatás teljesítésének feltételeit vagy a vonatkozó jogszabályokra hivatkozást.

A Kbt. 50. § (2) bekezdés i) pontja értelmében elegendő a jogszabályi rendelkezésekre történő utalás is, ennek ellenére javasolt, hogy a legfontosabb információkat – amennyire lehetséges – szerepeltessék az ajánlatkérők, tekintettel arra, hogy az érdeklődő gazdasági szereplők számára a finanszírozási és fizetési feltételek is relevanciával bírnak annak eldöntésében, kívánnak-e az eljárásban részt venni. Elsősorban az alábbi legfontosabb információk feltüntetése javasolt, minimum jogszabályi hivatkozással:

- előleg,
- részszámlázás,
- fizetési határidő,
- finanszírozás formája.

Az ajánlatkérő köteles megadni a felhívásban, hogy az ajánlattevők tehetnek-e többváltozatú (alternatív) ajánlatot, továbbá, hogy a részajánlattétel lehetőségét biztosítja, vagy éppen kizárja.

A hazai közbeszerzési kultúrában az alternatív (többváltozatú) ajánlattétel nem tölt be meghatározó szerepet, kifejezetten ritkán kerül sor e lehetőség alkalmazására. Amennyiben az ajánlatkérő a többváltozatú ajánlat benyújtását lehetővé teszi, úgy fontos, hogy az értékelési szempontokat is úgy kell meghatározni, hogy azok a változatokra, valamint a nem változatot képező ajánlatokra is alkalmazhatók legyenek.

Ha az ajánlatkérő a részajánlat tételre lehetőséget ad, úgy köteles tájékoztatást adni arról, hogy egy vagy több, vagy valamennyi részre lehet-e ajánlatot tenni, valamint arról, hogy korlátozva van-e az egy ajánlattevőnek odaítélhető szerződésrészek száma. Amennyiben az ajánlatkérő a részajánlat tételt kizárja, úgy köteles ennek indokait is feltüntetni a felhívásban.

A Kbt. 61. § (4) bekezdése alapján az ajánlatkérők kötelesek megvizsgálni a beszerzésüket abból a szempontból, hogy lehetséges-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattétel.

Ha az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, az eljárást megindító felhívásban köteles megadni ennek indokát.

Az eljárást megindító felhívásban szerepeltetni kell az ajánlatok értékelési szempontjait.

Ha a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot nem kizárólag az ár vagy kizárólag a 78. § szerint meghatározott költség alapján választják ki, a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatra vonatkozó értékelési szempontok súlyozását (kivételesen sorrendjét) is fel kell tüntetni.

A Kbt. 76. § (2) bekezdése alapján az ajánlatok értékelési szempontja a következő lehet:

- legalacsonyabb ár,
- a legalacsonyabb költség,
- a legjobb ár-értékarányt megjelenítő szempont.

Amennyiben az ajánlatkérő a **legalacsonyabb** ár értékelési szempontját kívánja alkalmazni, úgy szükséges egyértelműen rendezni, hogy az ajánlati árnak mit kell magában foglalnia, mi alapján kell megadni (például részletes árajánlat), milyen pénznemben stb.

Ha a **legalacsonyabb költség** szempontját választja az ajánlatkérő, akkor az előre meghatározott költséghatékonysági módszer alkalmazásával kell kiszámítani az ajánlati költséget vagy költségeket. A hirdetményben a Költségkritériumot kell megjelölni értékelési szempontként.

A **legjobb ár-értékarányt** megjelenítő **értékelési** szempont esetében cél a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztása. Ekkor szükséges az ajánlatkérőnek megadnia az értékelési részszerzőpontokhoz tartozó súlyszámokat. A pontszámítás módszerét, melyet a hirdetmény további információi között javasolt szerepeltetni, a módszerek részletes leírását pedig a közbeszerzési dokumentumokban.

Amennyiben az egyes részszerzőpontok esetében az ajánlatkérő a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerinti feltételeket kíván meghatározni, azt minden esetben a további információk között kell egyértelműen feltüntetni.

A felhívásban szükséges megadni a kizáró okokat, az alkalmassági követelményeket és az előírt kizáró okok, alkalmassági követelmények igazolási módjait is.

A kizáró okokat a Kbt. 62-63. §-a tartalmazza, amelyek közül uniós eljárásrendben a Kbt. 62. § (1) és (2) bekezdése szerinti kizáró okok előírása kötelező, a Kbt. 63. § szerinti kizáró okok opcionális kizáró okok, ezek közül az ajánlatkérő választása szerint jogosult egy vagy több kizáró ok előírására. Fontos követelmény, hogy az ajánlatkérőnek a kizáró okok előírása mellett kötelező jelleggel meg kell adnia azok igazolási módjait is, azaz azt, hogy milyen módon igazolhatja, hogy nem áll az előírt kizáró okok hatálya alatt.

Alkalmassági követelmények és az azokhoz kapcsolódó igazolási módok kizárólag a [321/2015. \(X. 30.\) Korm. rendelet](#) 19. §-a, valamint a 21-22. §-a alapján írhatóak elő. Az alkalmassági minimumkövetelmények meghatározása esetén minden esetben figyelemmel kell lenni a Kbt. 65.§-ában foglalt részletszabályokra. Amennyiben közbeszerzési részek kerülnek meghatározásra az eljárásban, úgy valamennyi alkalmassági minimumkövetelményt részenként szükséges meghatározni.

A felhívás az **ajánlattételi határidőt** vagy **részvételi felhívás esetén a részvételi határidőt** minden esetben úgy kell meghatározni, hogy az elegendő legyen az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések elkészítéséhez szükséges információk beszerzésére, összeállításához és a benyújtás helyére történő eljuttatásához.

Az ajánlatkérőnek a határidők megállapításánál figyelembe kell vennie azt is, hogy mi a szerződés tárgya, az alkalmassági feltételek és az értékelési rendszer mennyire összetett, milyen mennyiségű dokumentumot kell benyújtani. Az ajánlatkérő a Kbt. által az egyes eljárásfajtáknál meghatározott törvényi minimumoknál rövidebb határidő meghatározására nem jogosult.

Az EKR-ben bonyolított közbeszerzési eljárásokban az ajánlattételi és részvételi határidő munkanapokon, kizárólag reggel nyolc és délután tizenhat óra közötti időszakra eső időpontban határozható meg.

A felhívásnak tartalmaznia kell az ajánlat vagy részvételi jelentkezés benyújtásának címét, és a benyújtás módját, továbbá az ajánlattétel vagy részvételi jelentkezés nyelvét.

Az ajánlat, illetve a részvételi jelentkezés benyújtásának címét a felhívásban pontosan meg kell jelölni. Nem elegendő csak a város, utca, házsám feltüntetése, azt is meg kell adni, melyik emeleten melyik szobában kell a dokumentumokat leadni. Amennyiben az épületbe való bejutás regisztrációhoz, beléptetéshez kötött, akár a felhívásban, akár a közbeszerzési dokumentumokban ezt az információt is a gazdasági szereplők tudomására kell hozni.

Az EKR-ben lefolytatott eljárások esetén a benyújtás címe alatt az EKR internetcímét kell érteni és szerepeltetni a felhívásban.

A Kbt. 2. § (6) bekezdése általános szabályként rögzíti, hogy a közbeszerzési eljárás nyelve a magyar. Az ajánlatkérő azonban lehetővé teheti a magyar mellett az idegen nyelvű eljárást is.

A felhívásnak nélkülözhetetlen eleme az ajánlati kötöttség minimális időtartamának, az ajánlatok, részvételi jelentkezések felbontási idejének, továbbá – amennyiben nem elektronikusan történik – helyének, valamint az ajánlatok felbontásán jelenlétre jogosultaknak a szerepeltetése.

Azon közbeszerzési eljárásokban, melyek még nem a közbeszerzési eljárások lebonyolítását támogató elektronikus közbeszerzési rendszeren (EKR) keresztül kerülnek lebonyolításra, a részvételi jelentkezések és az ajánlatok felbontásának ideje azonos a részvételi, illetve ajánlattételi határidő lejártának időpontjával.

Az EKR-ben bonyolított eljárásokban azonban a benyújtás határideje és a bontás időpontja egymástól elkülönül. Az ajánlatokat vagy részvételi jelentkezéseket tartalmazó iratok felbontását az EKR ugyanis az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártát követően, kettő órával később kezdi meg. Az ajánlatnak vagy részvételi jelentkezésnek az ajánlattételi, illetve a részvételi határidő lejártának időpontjáig kell elektronikusan beérkeznie. A beérkezés időpontjáról az EKR visszaigazolást küld. Az elektronikusan benyújtott ajánlatok vagy részvételi jelentkezések felbontását az EKR végzi úgy, hogy a bontás időpontjában az ajánlatok vagy részvételi jelentkezések az ajánlatkérő számára hozzáférhetővé válnak.

A bontás helyét – ahogyan az ajánlat, illetve a részvételi jelentkezés benyújtásának címét is – a felhívásban pontosan meg kell jelölni, hogy hol kerül sor a részvételi jelentkezések, ajánlatok felbontására. EKR-ben bonyolított eljárások esetén ezt az információt csak abban az esetben kell feltüntetni, ha valamely okból nem elektronikusan történik az ajánlattétel.

Az ajánlati kötöttség időtartamát az ajánlatkérő harminc napban, míg építési beruházás, valamint folyamatba épített ellenőrzés mellett lefolytatott eljárás esetén hatvan napban kell megadni.

A részvételi felhívásban az ajánlatkérőnek meg kell adnia az ajánlattételi felhívás megküldésének tervezett napját.

Az ajánlatkérőnek már a részvételi felhívásában előzetesen meg kell adnia az eljárás második szakaszát indító ajánlattételi felhívás megküldésének tervezett időpontját.

A felhívás kötelező tartalmi elemei közé tartozik az ajánlati biztosíték előírására vonatkozó információk megadása is, amelyet már a részvételi felhívásban is fel kell tüntetnie az ajánlatkérőnek az eljárás későbbi szakaszára vonatkozóan.

Amennyiben az ajánlatkérő az eljárásban való részvételt ajánlati biztosíték adásához köti, köteles meghatározni az ajánlati biztosíték mértékét, a befizetés helyét, az ajánlatkérő fizetési számlaszámát, továbbá a befizetés igazolásának módját. A fentiekben megjelölt információkat a felhívásban kell meghatározni az ajánlatkérőnek.

Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzés esetén a felhívásban meg kell adni érintett projektekre (programra) vonatkozó adatokat, továbbá, ha a szerződés teljesítésére különleges feltételek vonatkoznak, ezen feltételeket.

Az Európai Unióból származó forrásból támogatott közbeszerzés esetén meg kell jelölni legalább a pontos projekt azonosítót/azonosítókat és annak elnevezését/elnevezéseit. Egyéb támogatás esetén, azaz, ha az eljárás támogatásból, de nem uniós forrásból valósul meg, nem szükséges kitölteni ezt a pontot.

A Kbt. 132. §-a szól arról, hogy az ajánlatkérő milyen módon határozhat meg a szerződés teljesítéséhez kapcsolódóan sajátos feltételeket a nyertes ajánlattevő számára. Sajátos feltételek alatt az adott tárgyú szerződésekre nem tipikusan jellemző, hanem speciális célú, különösen környezetvédelmi, szociális vagy az innovációt ösztönző feltételek értendők.

A fenti felsorolás nem kimerítő jellegű, a fentiekben túlmenően számos más információt meg lehet, adott esetben meg kell adni a felhívásban. Így különösen:

- feltételes közbeszerzés: a Kbt. 53. § (5) vagy (6) bekezdésére vonatkozó információk (adott esetben);
- a feltételesség egyik formája, a Kbt. 135. § (12) bekezdése szerinti, az eredményes eljárás esetére vonatkozó hatályba léptető feltétel meghatározása, melyet adott esetben a felhívásban szintén rögzíteni kell;
- hivatkozást a Kbt. 98. § (3) bekezdésére, megjelölve a lehetséges további építési beruházások és szolgáltatások tárgyát és azok beszerzésének feltételeit, a tárgyalásos eljárás alkalmazhatóságának rögzítésével;
- a Kbt. 47. § (2) bekezdésére történő hivatkozás;
- hiánypótlásra vonatkozó szabályok a Kbt. 71. § alapján (ide értve adott esetben a Kbt. 71. § (6) bekezdése alapján lehetővé tett korlátozást);
- irányadó időre vonatkozó információ;
- devizák átszámításával kapcsolatos információ;
- a Kbt. 66. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti nyilatkozat, amelyet közbeszerzési részenként kell megtenni – ha előírásra került, akkor elvárás, hogy a nyilatkozatot nemleges tartalom esetén is kifejezetten meg kell tenniük az ajánlattevőknek;
- változásbejegyzési eljárással kapcsolatos nyilatkozat;
- a Kbt. 66. § (4) bekezdése szerinti nyilatkozat;
- 67. § (4) bekezdése szerinti nyilatkozat;
- a Kbt. 68. § (4) bekezdése szerinti felolvasólap;
- az ajánlati árral kapcsolatos fontosabb információk (mit kell tartalmaznia, szükséges-e részletes árajánlat benyújtása stb. vagy utalás a közbeszerzési dokumentumokra);
- aláírási címpéldány (a képviselőre való jogosultság igazolásának érdekében olyan okirat (például alapító okirat), amelyből egyértelműen megállapítható az aláíró személy jogosultsága; vagy aláírási címpéldány vagy ügyvéd által ellenjegyzett, vagy két tanú aláírásával ellátott dokumentum; és adott esetben az ajánlat aláírására vonatkozó, a meghatalmazott aláírásmintáját is tartalmazó, a képviselőre jogosult általi, cégszerű aláírással ellátott meghatalmazása);
- a Kbt. 134. § (4)-(5) bekezdése szerinti nyilatkozat (amennyiben biztosíték kerül előírásra a felhívásban);
- kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezet (amennyiben ajánlattevő az alkalmassága igazolásához igénybe veszi) szerződéses vagy előszerződésben vállalt kötelezettségvállalását tartalmazó okirat;

- a közös ajánlatot tevő nyertesek által létrehozandó gazdasági társaság, illetve jogi személy (adott esetben); az ajánlatkérőnek egyértelműen rögzítenie kell a felhívásban azt, hogy lehetővé teszi vagy megköveteli a gazdálkodó szervezet létrehozását;
- építési beruházás esetében a 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 26. § alapján hivatkozás a felelősségbiztosításra (pontos mértékét azonban elegendő a szerződéstervezetben megadni, erre vonatkozóan hivatkozni szükséges a felhívásban);
- építési beruházás esetén különösen, de egyéb esetekben is célszerű lehet helyszíni bejárás tartása, így az erre vonatkozó információkat a felhívásban egyértelműen fel kell tüntetni – így különösen a találkozó ideje és helye, a megtekinteni kívánt helyszínek pontos meghatározása, valamint annak szabályozása, hogy a helyszíni bejáráson az érdeklődők kérdéseit milyen módon kezeli az ajánlatkérő;
- adott esetben építési beruházás esetén, ha az eljárás tárgya kivitelezési munka és annak tervezése együtt, a Kr. 322/2015. (X.30.) 14. § (2) bek. alapján kivételes oka, indoklását meg kell adni a felhívásban;
- minden olyan további nyilatkozat, dokumentum, amely a felhívás alapján szükséges az ajánlatok elbírálásához.

VI. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – KIZÁRÓ OKOK ÉS ALKALMASSÁGI KÖVETELMÉNYEK JOGSZERŰ MEGHATÁROZÁSA

A Kbt. XI. fejezete határozza meg az ajánlattevőkkel és a részvételre jelentkezőkkel kapcsolatos követelményeket, amelyek egyrészt a gazdasági szereplők jogi helyzetére (kizáró okok), másrészt az alkalmassági követelményekre vonatkoznak.

VI.1. A kizáró okok előírása és igazolási módjaik

A Kbt. 62-63. §-ai tartalmazzák a kizáró okokra vonatkozó szabályokat, melyek meghatározzák azokat a körülményeket, amelyek fennállása esetén az ajánlattevő, a részvételre jelentkező, az alvállalkozó vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet az eljárásból kizárásra kerül.

A kizáró okok előírása és fenn nem állásának igazolása tekintetében a Közbeszerzési Hatóság útmutatót adott ki mind a [Magyarországon letelepedett gazdasági szereplők](#), mind az [Európai Unióban és az Európai Gazdasági Térségben letelepedett gazdasági szereplők](#) által benyújtandó igazolásokról, nyilatkozatokról.

A Kbt. a közbeszerzési eljárást megindító felhívásra vonatkozó szabályai között tartalmazza, hogy **a kizáró okokat és igazolási módjaikat a felhívásnak tartalmaznia kell.**

A kizáró okokat a Kbt. taxatív módon sorolja fel, vagyis azokon az ajánlatkérők semmilyen formában nem változtathatnak, nem bővíthetik, nem rövidíthetik le, nem alakíthatják át.

A kizáró okok tekintetében megkülönböztethetjük egymástól a kötelezően érvényesítendő kizáró okokat és az úgynevezett fakultatív, vagyis az ajánlatkérő döntésének függvényében alkalmazandó kizáró okokat.

Uniós eljárásrendben a kötelezően *érvényesítendő* kizáró okok a Kbt. 62. § (1)-(2) bekezdésében szereplő kizáró okok, a Kbt. 63. § (1) bekezdése szerinti kizáró okok pedig a fakultatív kizáró okok.

Nemzeti eljárásrendben – a Kbt. 114. § (1) bekezdése alapján – a Kbt. 62. § (1) bekezdés g)-k) m) és q) pontja szerinti kizáró okok előírása kötelező. Ezen felül minden egyéb – akár a Kbt. 62. §-ában, akár a Kbt. 63. §-ában meghatározott – kizáró ok fakultatívnak tekinthető.

VI.1.1. Igazolás uniós eljárásrendben

A kizáró okok fenn nem állásának igazolása uniós eljárásrendben két lépcsőben történik. Először a kizáró okok fenn nem állásának **előzetes igazolására** kerül sor, melynek a részvételre jelentkezők, ajánlattevők, valamint a kapacitást rendelkezésre bocsátó szervezetek és személyek az **egységes**

európai közbeszerzési dokumentum (röviden: **EEKD**) vagy idegen elnevezésével az **European Single Procurement Document** (röviden: **ESPD**) benyújtásával tehetnek eleget.

A [321/2015. \(X.30.\) Korm. rendelet](#) 2. §-a alapján az ajánlatkérő köteles a közbeszerzési dokumentumokkal együtt elektronikus formában rendelkezésre bocsátani az adott eljáráshoz tartozó egységes európai közbeszerzési dokumentum mintáját, mely a következő részekből és szakaszból áll:

I. rész: A közbeszerzési eljárásra és az ajánlatkérő szervre vagy a közszolgáltató ajánlatkérőre vonatkozó információk

II. rész: A gazdasági szereplőre vonatkozó információk

III. rész: Kizárási okok:

- A: Büntetőeljárásban hozott ítéletekkel kapcsolatos okok
- B: Adófizetési vagy a társadalombiztosítási járulék fizetésére vonatkozó kötelezettség megszegésével kapcsolatos okok
- C: Fizetéképtelenséggel, összeférhetlenséggel vagy szakmai köteleességszegéssel kapcsolatos okok (lásd a 2014/24/EU 57. cikkének (4) bekezdését)
- D: Egyéb, adott esetben az ajánlatkérő szerv vagy a közszolgáltató ajánlatkérő tagállamának nemzeti jogszabályaiban előírt kizárási okok

IV. rész: Kiválasztási kritériumok:

- α: Az összes kiválasztási szempont általános jelzése
- A: Alkalmasság
- B: Gazdasági és pénzügyi helyzet
- C: Technikai és szakmai alkalmasság
- D: Minőségbiztosítási rendszerek és környezetvédelmi vezetési szabványok

V. rész: Az alkalmasnak minősített részvételre jelentkezők számának csökkentése

VI. rész: Záró nyilatkozat

Az előzetes igazolási kötelezettség teljesítésére az Európai Bizottság által erre vonatkozóan létrehozott [webfelület](#) is használható. Ilyen esetben az ajánlatkérőnek a közbeszerzési dokumentumokban meg kell adnia az elektronikus formanyomtatvány minta elérhetőségét.

Amennyiben az egységes európai közbeszerzési dokumentumot az ajánlatkérő az EKR-ben elektronikus űrlapként bocsátja a gazdasági szereplők rendelkezésére, a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők képviselőjében a nyilatkozatot az ajánlatot vagy részvételi jelentkezést benyújtó gazdasági szereplő tudja megtenni.

A gazdasági szereplők az adott eljárás során benyújtott formanyomtatványban található információkat – az adminisztratív terhek, költségek csökkentése érdekében – másik közbeszerzési eljárásban is felhasználhatják, ha az abban foglalt információk továbbra is megfelelnek a valóságnak, és tartalmazzák az ajánlatkérő által a másik eljárásban megkövetelt információkat.

Azon alvállalkozók vonatkozásában, melyek nem igazolnak alkalmasságot, nem szükséges az egységes európai közbeszerzési dokumentum benyújtása, esetükben elegendő egy egyszerű ajánlattevői nyilatkozat, melyben arról nyilatkoznak, hogy az alvállalkozók nem állnak a felhívásban előírt kizáró okok hatálya alatt.

A kizáró okok hiányát az ajánlatkérő **második lépcsőben**, a **Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérés** keretében köteles vizsgálni. Ennek alapján az igazolási kötelezettség elsősorban az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető, érvényes ajánlattevőt terheli. Az ajánlatkérő

azonban dönthet úgy, hogy nemcsak a legkedvezőbb, hanem az értékelési sorrendben azt követő, második legkedvezőbb ajánlattevőt is felhívja az igazolások benyújtására.

A Kbt. 69. § (4) bekezdése rendelkezik arról az esetről is, ha a gazdasági szereplő ajánlatában, részvételi jelentkezésében az ajánlatkérő erre vonatkozó felhívása nélkül nyújt be igazolásokat. Ekkor az ajánlatkérő az igazolásokat figyelmen kívül hagyhatja, és elegendő azokat csak az eljárást lezáró döntést megelőzően, kizárólag azon ajánlattevők tekintetében bevonnai a bírálatba, amely ajánlattevőket ajánlatkérő az igazolások benyújtására kívánt felhívni.

Amennyiben az ajánlattevő az igazolásokat korábban benyújtotta, az ajánlatkérő nem hívja fel az ajánlattevőt az igazolások ismételt benyújtására, hanem úgy tekinti, mintha a korábban benyújtott igazolásokat az ajánlatkérő felhívására nyújtották volna be.

Az eljárást lezáró döntésben az ajánlatkérő csak olyan ajánlattevőt nevezhet meg nyertes ajánlattevőként, aki az alkalmassági követelmények, a kizáró okok és a 82. § (5) bekezdése szerinti kritériumok tekintetében az előírt igazolási kötelezettségének eleget tett.

VI.1.2. Igazolás nemzeti eljárásrendben

A kizáró okok hiányának igazolása nemzeti eljárásrendben két lépcsőben történik.

Első lépcsőben kerül sor a kizáró okok előzetes igazolására, mely egyszerű nyilatkozattal történik. Ha azonban az ajánlattevő vagy a részvételre jelentkező egységes európai közbeszerzési dokumentumot nyújt be, az ajánlatkérő köteles azt is elfogadni, feltéve, hogy az abban foglalt információk megfelelnek a valóságnak, és tartalmazzák az ajánlatkérő által a kizáró okok tekintetében megkövetelt információkat.

Második lépcsőben a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkéréssel az ajánlattevőknek szintén egyszerű nyilatkozat formájában kell eleget tenniük az igazolási kötelezettségüknek. Amennyiben az ajánlattevő a kizáró okokra vonatkozó valamennyi nyilatkozatát már az ajánlat részeként, első körben benyújtotta, úgy elegendő az ajánlattevő részéről egy megerősítő nyilatkozat, mely szerint a felhívás szerinti kizáró okok vonatkozásában a korábbi nyilatkozataiban foglaltakat fenntartja.

Az alvállalkozók és kapacitást nyújtó szervezetek vonatkozásában is elegendő az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező egyszerű nyilatkozata, hogy az érintett gazdasági szereplők vonatkozásában nem állnak fenn az eljárásban előírt kizáró okok. A Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérés esetén a jelentkezőket, ajánlattevőket további nyilatkozattételi kötelezettség nem terheli.

VI.2. Az alkalmassági követelmények jogszerű meghatározása és igazolása

A Kbt. 65. §-a alapján az ajánlatkérő alkalmassági követelményeket határozhat meg az ajánlattételhez megkövetelt:

- a) gazdasági és pénzügyi helyzetre;
- b) műszaki és szakmai alkalmasságra;
- c) ha a szerződés teljesítéséhez szükséges, a gazdasági szereplő letelepedése szerinti ország nyilvántartásában való szereplésre, vagy a letelepedés szerinti országban előírt engedéllyel, jogosítvánnyal vagy szervezeti, kamarai tagsággal való rendelkezésre vonatkozó feltételek előírásával.

Ajánlatkérő a gazdasági és pénzügyi helyzetre vonatkozóan megkövetelheti a pénzügyi intézmény(ek)től származó nyilatkozat(ok) benyújtását.

Pénzügyi intézménytől származó nyilatkozat legfeljebb az eljárást megindító felhívás feladásától – nem hirdetménnel induló eljárásokban megküldésétől – visszafelé számított kettő évre vonatkozóan kérhető, attól függően, hogy az ajánlattevő/részvételre jelentkező mikor jött létre, illetve mikor kezdte meg tevékenységét, amennyiben ezek az adatok rendelkezésre állnak.

Ajánlatkérő e körben bármilyen olyan feltételt előírhat, amely olyan adatra, tényre, információra vonatkozik, amelyről egy pénzügyi intézmény nyilatkozni tud (például volt-e a megjelölt időszakban az előírt mértéket meghaladó sorba állítás; van-e felhasználható hitelkerete a gazdasági szereplőnek; milyen mértékű felhasználható hitelkerete van a gazdasági szereplőnek; rendelkezik-e a gazdasági szereplő az adott pénzügyi intézménynél szabad pénzüsszeggel, likvid forrással stb.).

Az előírható alkalmassági követelmények körének természetesen korlátját képezi a Kbt. 65. § (3) bekezdése. Jogsértő, ha a szerződés teljesítéséhez ténylegesen nem szükséges feltételt ír elő ajánlatkérő. Ezért minden esetben az adott közbeszerzés körülményeinek (különösen tárgyának, mennyiségének, értékének) megfelelően vizsgálandó, és állapítható meg, hogy a lehetséges alkalmassági követelmények széles skálájának hol vannak a határai.

A pénzügyi intézménytől származó nyilatkozat benyújtása körében a leggyakrabban a sorba állítás vizsgálatára kerül sor.

A sorba állítás előírása esetén elvárás, hogy a vizsgált időszak ne haladja meg az eljárást megindító felhívás feladásától/megküldésétől visszafelé számított kettő évet, ajánlatkérő adja meg, de legalább utaljon a sorba állítás jogszabályban rögzített fogalmára,¹³ és adja meg mind az alkalmassági követelményben, mind annak igazolási módja körében egymással összhangban a vizsgált napok számát.

Ajánlatkérő a gazdasági és pénzügyi helyzetre vonatkozóan megkövetelheti továbbá a számviteli jogszabályok szerinti beszámoló benyújtását.

Ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja ajánlattevő/részvételre jelentkező saját vagy jogelődje számviteli jogszabályok szerinti beszámolójának vagy annak meghatározott részének benyújtását. Ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban köteles rendelkezni arról, hogy ajánlattevő/részvételre jelentkező miképpen igazolhatja az alkalmasságát akkor, ha a letelepedése szerinti ország joga nem írja elő a kért dokumentum közzétételét. Ennek körében bármilyen olyan a számviteli jogszabályok szerinti beszámoló vagy annak meghatározott részéből megismerhető adat vizsgálatát előírhatja (például mérleg szerinti eredmény, üzemi (üzleti) tevékenység eredményének, adózás előtti eredmény vizsgálata), amely a Kbt. 65. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelel. A követelményként meghatározott mutatónak tehát az ajánlattevő/részvételre jelentkező teljesítéséhez ténylegesen szükséges képességet kell kifejeznie.

Amennyiben a kért dokumentum a céginformációs szolgálat honlapján megismerhető, úgy a kért dokumentum adatait az ajánlatkérő ellenőrzi, mely esetben a céginformációs szolgálat honlapján megtalálható dokumentum csatolása az ajánlatba/részvételi jelentkezésbe nem szükséges.

Az ajánlatkérőnek **a szakmai felelősségbiztosításra vonatkozó alkalmassági követelmény előírása** esetén mindig köteles konkrétan meghatározni az elvárt szakmai felelősségbiztosítás tárgyát. Nem megfelelő önmagában az az ajánlatkérői előírás, hogy ajánlattevőnek/részvételre jelentkezőnek szakmai felelősségbiztosítással kell rendelkeznie.

Az előírt alkalmassági követelményben minden esetben meg kell határozni továbbá az elvárt szakmai felelősségbiztosítás éves mértékét, továbbá annak káreseményenkénti mértékét is. A mérték meghatározása során figyelemmel kell lennie ajánlatkérőnek a közbeszerzés becsült értékére, valamint a lehetséges károk mértékére is.

Az ajánlatkérő jogosult előírni meghatározott összegű teljes árbevétel, valamint a közbeszerzés tárgya szerinti árbevétel meglétének igazolását. Jogszabály szerint az árbevételek az előző legfeljebb három lezárt üzleti évre vonatkozóan kérhetők. Ez a gyakorlatban ténylegesen azt jelenti, hogy az adott eljárásfajtától függően az eljárást megindító felhívás feladásától/megküldésétől visszafelé számított legfeljebb három lezárt üzleti évre vonatkozóan írható elő.

¹³ A pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 2. § 25. pont.

A műszaki és szakmai alkalmassági követelmények körét a jogalkotó a közbeszerzés tárgya szerint határozza meg. Ennek megfelelően eltérő rendelkezések irányadóak az árubeszerzés, szolgáltatás megrendelés és építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárások esetén. E körben csak az ajánlatkérők által alkalmazott legelterjedtebb követelmények jogszerű előírási követelményeire kívánunk kitérni: ezek a referenciakövetelmények és a szakemberek bemutatása.

Ajánlatkérő árubeszerzés és **szolgáltatás megrendelés esetén referenciakövetelményként** főszabály szerint – az adott eljárásfajta függvényében – az eljárást megindító felhívás feladásától/megküldésétől visszafelé számított megelőző három év legjelentősebb szállításainak, illetve szolgáltatásainak ismertetését kérheti az ajánlattevőktől/részvételre jelentkezőktől. A jogszabály kivételként rögzíti, hogy amennyiben a megfelelő verseny biztosítása érdekében szükséges, akkor a megelőző hat év teljesítése is figyelembe vehető, feltéve, hogy ajánlatkérő ezt az eljárást megindító felhívásban jelezte.

Az eljárást megindító felhívásban előírt időszakra eső legjelentősebb szállítások, szolgáltatások vizsgálatának célja, hogy ajánlatkérő megbizonyosodhasson arról, hogy az ajánlattevő/részvételre jelentkező a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges tapasztalattal, képességgel rendelkezik-e.

Építési beruházások tárgyában a vizsgálandó referenciák teljesítési idejét az ajánlatkérő hosszabb időtartamban jogosult és köteles vizsgálni. Ekkor az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívás feladásától/megküldésétől visszafelé számított megelőző öt év legjelentősebb építési beruházásainak ismertetését kérheti az ajánlattevőktől/részvételre jelentkezőktől. A jogszabály kivételként rögzíti, hogy amennyiben a megfelelő verseny biztosítása érdekében szükséges, akkor a megelőző nyolc év teljesítése is figyelembe vehető, feltéve, hogy ajánlatkérő ezt az eljárást megindító felhívásban jelezte.

Az előírt referenciát közös ajánlattétel esetén a közös ajánlattevők akár együttesen, akár külön-külön is igazolhatják. Az elvárt referencia együttes igazolása esetén a bemutatott referenciák értékei összeadódnak.

Ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban alkalmassági követelményként előírhatja olyan szakember(ek) bemutatását, akiknek a bevonására a szerződés teljesítéséhez szükség van. Ebben az esetben szakmai tapasztalat előírása szükséges. A minőség-ellenőrzésért felelős szakember előírásával kapcsolatban is irányadó, hogy annak bemutatását ajánlatkérő csak akkor követelheti meg ajánlattevőktől/részvételre jelentkezőktől, ha az ténylegesen szükséges a szerződés teljesítéséhez.

Ajánlatkérő minden esetben köteles meghatározni, hogy mit tekint az alkalmassági követelmény körében előírt végzettséggel, képzettséggel egyenértékű végzettségnek, képzettségnek. Ennek keretében ajánlatkérő köteles lehetővé tenni, hogy ajánlattevő/részvételre jelentkező az előírt végzettséggel, képzettséggel egyenértékű végzettség, képzettség ismertetésével is igazolhassa az alkalmasságát. Szakmai tapasztalatként kizárólag a szerződés teljesítésével kapcsolatos és annak tárgyához ténylegesen igazodó elvárás határozható meg.

A Döntőbizottság a [D.556/5/2017.](#) számú határozatában kifejtette, hogy az európai uniós irányelvek, valamint joggyakorlat alapján alkalmassági követelményként kizárólag a szerződés teljesítéséhez kulcsfontosságú szakemberek meglétét lehetséges előírni, azonban a szerződés teljesítésére vonatkozó további feltételek is meghatározhatók, így a többi szükséges szakember szerződéskötési feltételként szerepeltetése önmagában nem jogsértő.

Ajánlatkérő árubeszerzések esetén jogosult előírni a beszerzendő áru leírását, mintapéldányának, illetve fényképének bemutatását.¹⁴

Ezen alkalmassági követelmény előírása esetén az alkalmassági követelmény körében megfogalmazott elvárásoknak meg kell egyeznie a műszaki leírásban található teljes termékleírással. Amennyiben ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban nem adja meg ezen alkalmassági követelmény tekintetében, hogy milyen részletességgel kell az áru leírását benyújtani az ajánlatban/részvételi jelentkezésben, akkor ajánlatkérő az ajánlattevő/részvételre jelentkező által benyújtott

¹⁴ 321/2015. (X.30.) Korm.rendelet 21. § (1) bekezdés h) pont.

rövid ismertetőt is köteles elfogadni. Ajánlatkérő ezért az alkalmassági követelmény tekintetében pontosan meg kell, hogy határozza az elvárásait.

Amennyiben az ajánlatkérő előírja, hogy az alkalmassági követelmény igazolása körében a műszaki leírásnak megfelelő mintapéldány benyújtása kötelező, akkor a mintapéldányt érvényességi szempontból is vizsgálni kell. Ez azt jelenti, hogy a mintapéldány műszaki tartalmának meg kell felelnie a műszaki leírásban foglaltaknak. Az ajánlati kötöttségre tekintettel a mintapéldány kicserélése, azaz a szakmai ajánlat módosítása nem lehetséges, mivel arra a Kbt. lehetőséget nem ad.

A közbeszerzési eljárás előkészítésével, lefolytatásával kapcsolatban keletkezett összes iratot a közbeszerzési eljárás lezárulásától, a szerződés teljesítésével kapcsolatos összes iratot a szerződés teljesítésétől számított öt évig meg kell őrizni. Az iratmegőrzési kötelezettség a mintapéldányra, mint az eljárás részére is vonatkozik.

Szolgáltatás-megrendelések esetén alkalmassági követelményként előírható bizonyos eszközök, berendezések, valamint ezek műszaki felszereltségének ajánlatkérő általi vizsgálata.

Az eszközök, berendezések, valamint műszaki felszereltség alkalmasság körében történő vizsgálata esetén a minimumkövetelményt oly módon kell meghatározni, hogy az ne tartalmazzon indokolatlanul, túlzottan specifikus előírásokat, paramétereket. Az ilyen előírások szükségtelenül torzítják a versenyt azáltal, hogy adott esetben kizárják az előírásnak megfelelő eszközök, berendezések, műszaki felszereltség köréből azon eszközöket, berendezéseket, műszaki felszereltséget, amelyek egyébként a teljesítéshez műszakilag abszolúte megfelelőek lennének. Ez következképpen a potenciális ajánlattevők/részvételre jelentkezők körének az indokolatlan szűkítését, és egyes szereplők versenyből való kizárását eredményezi. Fontos elvárás, hogy az előírt alkalmassági követelmény nem tartalmazhat földrajzi megkötést, mivel az indokolatlanul versenykorlátozó, sérti az ajánlattevők/részvételre jelentkezők esélyegyenlőségét (például teljesítés helyétől legfeljebb ötven kilométer távolságban lévő aszfaltkeverő telep előírása). Szigorúan tilos olyan előírás rögzítése, miszerint az előírt alkalmassági követelménynek kizárólag az ajánlattevő/részvételre jelentkező saját tulajdonában álló eszközök, berendezések, valamint műszaki felszereltség felelnek meg (például homlokzat felújítása esetén ajánlattevő tulajdonában álló állványzat megkövetelése). Ez teljesen indokolatlan korlátozás, figyelemmel arra, hogy a szerződés teljesítéséhez egyébként szükséges eszközök, berendezések, valamint műszaki felszereltség nem feltétlenül kell, hogy az ajánlattevő/részvételre jelentkező tulajdonában álljanak, a teljesítésre való képesség megállapításához, és egyébként a szerződés teljesítéséhez elegendő, ha az adott eszközök, berendezések, valamint műszaki felszereltség valamilyen jogcímen ajánlattevő/részvételre jelentkező rendelkezésére áll (ez lehet akár a már említett tulajdonjog, ám emellett egyéb jogcímen is a rendelkezésére állhat: például bérlet, lízing stb.).

Az előírt alkalmassági követelményeket az eljárást megindító felhívásban pontosan meg kell jelölni. Ennek során meg kell határozni, hogy mely körülmények megléte, illetve hiánya vagy azok milyen mértékű fogyatékossga zárja ki, hogy az ajánlatkérő az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt alkalmasnak minősítse a szerződés teljesítésére. Az alkalmassági követelményeknek való megfelelés igazolására benyújtandó dokumentumokat az eljárást megindító felhívásban, vagy – a felhívásban a benyújtandó dokumentumok típusának rövid megjelölése mellett – az egyéb közbeszerzési dokumentumokban kell pontosan meghatározni.

Az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével a közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia, és azokat – a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel – legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni.

A ténylegesen szükséges mértékű előírásnak a referenciák körében az az előírás felel meg, ha az ajánlatkérő azt az adott közbeszerzés értékének legfeljebb 75%-át elérő összegben, mennyiségi meghatározás esetén az adott közbeszerzés legfeljebb 75%-át elérő mennyiségben vagy mértékben határozza meg az ajánlatkérő. A referencia tárgyát tekintve pedig az adott közbeszerzéssel műszakilag egyenértékű korábbi szállítás, építési beruházás, illetve szolgáltatás igazolása követelhető meg.

Árbevételi adatok előírása esetén ajánlatkérő abban az esetben biztosítja a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételeket, ha a teljes árbevétel az adott közbeszerzés értékének 100%-áig, míg a közbeszerzés tárgya a szerinti árbevétel az adott közbeszerzés értékének legfeljebb 75%-áig kerül meghatározásra.

Fontos kiemelni, hogy ajánlatkérő pénzügyi alkalmassági követelmény előírására sem uniós, sem nemzeti eljárásrend szerint lefolytatott eljárásban nem köteles. Ezzel szemben a műszaki és szakmai alkalmassági követelmények előírásától csak kivételes esetben és csak akkor tekinthet el, ha a beszerzés egyedi jellemzői alapján a teljesítés megfelelősége szempontjából ilyen alkalmassági feltétel előírása nem szükséges.

Az előírt alkalmassági követelményeknek a közös ajánlattevők vagy közös részvételre jelentkezők együttesen is megfelelhetnek, továbbá az alkalmassági követelményeknek való megfelelés érdekében kapacitást nyújtó személy(ek)re vagy szervezet(ek)re támaszkodással is megfelelhetnek.

Amennyiben az részvételre jelentkezők vagy ajánlattevők kapacitásra támaszkodva kívánnak megfelelni, úgy szükséges olyan szerződéses vagy előszerződésben vállalt kötelezettségvállalást tartalmazó okirat csatolása a kapacitást biztosító részéről, amely alátámasztja, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges erőforrások a szerződés teljesítésének időtartama alatt rendelkezésre fognak állni.

Az ajánlatkérő meghatározott esetekben – így építési beruházásra vagy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződés, valamint árubeszerzésre irányuló szerződéssel kapcsolatos beállítási vagy üzembehelyezési művelet esetén – előírhatja, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatokat maga az ajánlattevő vagy a közös ajánlattevők egyike végezzen el. Ebben az esetben az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező más szervezet kapacitására nem támaszkodhat, és a teljesítés során e feladatokat sem végezheti alvállalkozó.

VI.3. Az alkalmassági követelményeknek való megfelelés igazolása

Az alkalmassági követelményeknek való megfelelést a részvételre jelentkezők és ajánlattevők két lépésben kötelesek igazolni.

Első körben az igazolás uniós eljárásrendben az EEKD, míg nemzeti eljárásrendben egyszerű nyilatkozattal történik.

Második körben, a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérést követően kerül sor azon nyilatkozatok, bizonyítékok és okiratok csatolására, melyek az alkalmassági követelményeknek való megfelelést ténylegesen bizonyítják.

VII. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK, AZ AJÁNLATOK ÉRTÉKELÉSÉNEK MÓDSZERTANA A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOKBAN

A közbeszerzési eljárások által elérendő, a törvény preambulumban, valamint az irányelvekben¹⁵ rögzített általános cél többek között az, hogy biztosítsa a közpénzek hatékony felhasználását a közintézmények által, valamint hogy az adófizetők pénzét az arra jogosult intézmények átlátható és bárki által ellenőrizhető módon költse el. Természetesen az államnak nem csak az a feladata, hogy a közszolgáltatások fedezetét rendelkezésre bocsássa, hanem az is, hogy e rendelkezésre bocsátott pénzeszközök költsége feletti felügyeletet ellássa, és szabályozási és ellenőrzési eszközökkel segítse a hatékony felhasználást és megakadályozza a visszaéléseket. Az uniós közbeszerzési szabályok megalkotásakor ugyanakkor nem volt cél, és jelenleg sem az, hogy a közpénzek kifizetésének valamennyi formáját szabályozás alá vegyék; az irányelvek hatálya csak azokra a tejesítésekre terjed ki, amelyek közbeszerzési szerződés alapján megkötött szerződés eredményeképpen, ellenérték fejében történnek, és tárgyak valamely építési beruházás, árubeszerzés vagy szolgáltatás nyújtása az ajánlatkérő szervezet részére (lásd a közbeszerzés definícióját a bevezetőben).

Mindemellett természetesen fontos, hogy mindeközben a verseny tisztaságát és az ajánlattevők közötti egyenlő bánásmódot is garantálni kell az ilyen eljárásokban, hiszen hiába jár el megfelelően az ajánlatkérő, ha az ajánlattevői oldalon merül fel olyan magatartás, amely sérti a közpénzek hatékony elköltésének elvét (például tisztességtelen piaci magatartási formák egyikének tanúsításával, vagy az egyenlő bánásmód sérelmével az ajánlatkérő segít hozzá egy meghatározott ajánlattevőt a nyertességhez, noha az a hatékony pénzköltés szempontjából nem lenne a legmegfelelőbb választás).

Az uniós közbeszerzési irányelvek ezen alapelvek védelme érdekében szabályozzák az úgynevezett „odaítélési eljárás” szabályait és feltételeit.

XIX.1. Az értékelési szempontokkal szembeni követelmények, a bírálati szempontok kiválasztásának és nyilvánosságra hozatalának szabályai

Alapvető szabályok

A Kbt. 76. §-a szerint az ajánlatok elbírálására vonatkozóan az ajánlatkérő háromféle lehetőség közül választhat, és ezek a következők:

- a) a legalacsonyabb ár,
- b) a legalacsonyabb költség, vagy
- c) a legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempontok.

¹⁵ Átláthatóság alapelve: 2004/18/EK 2. cikk, 2014/17/EK 10. cikk, 2009/81/EK 4. cikk, 2014/24/EU 18. cikk, 2014/25/EU 36. cikk, 2014/23/EU 3. cikk.

A törvény – annak érdekében, hogy a közbeszerzési eljárásokban biztosítva legyen az ajánlatkérő eljárásának átláthatósága és kiszámíthatósága – megköveteli, hogy az ajánlatkérő már az eljárást megindító felhívásban (tehát kétszakaszos eljárásokban már a részvételi felhívásban)¹⁶ „előre” határozza meg és ismertesse a résztvevőkkel az elbírálás teljes szempontrendszerét.

Fontos hangsúlyozni, hogy a Kbt. kifejezetten kimondja, hogy a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat bírálati szempontjai között megjelenhetnek olyan, nem közvetlenül az ajánlatkérőnél realizálódó hasznok, mint például a szociális, társadalmi vagy környezeti externáliák, amelyek tekintetében az uniós irányelvek nem voltak ennyire megengedőek.

Az EUB több döntésében rögzítette – elsőként a [Sintesi-ügyben](#) –, hogy a tagállamoknak nincs jogszerűen lehetőségük arra, hogy a legalacsonyabb ár szempontjának használatát kötelezővé egyék az ajánlatkérők számára a nemzeti szabályozásuk részeként. Annak azonban nincs akadálya, sőt, kifejezetten üdvözli az uniós jog, ha éppen fordítva történik, azaz e szempont alkalmazását a tagállami jogalkotó korlátozza, mint ahogyan az a Kbt. 76. § (5) bekezdésében megjelenik. A fő szabály tehát az, hogy az uniós irányelvekből és joggyakorlatból megismertekkel összhangban az ajánlatkérő köteles a legalacsonyabb költséget vagy a legjobb ár-érték arányt megtestesítő bírálati szempontrendszer kidolgozására és a szerződés ez alapján történő odaítélésére.

A legalacsonyabb ár szempontja

A **legalacsonyabb ár** bírálati szempontként történő alkalmazásának köre igen szűkre szabott: az ajánlatkérő kizárólag akkor választhatja ki a nyertes ajánlattevőt kizárólag az ajánlati ár alapján, ha a beszerezni kívánt árut vagy szolgáltatást teljes körűen képen körülírni, megadva annak meghatározott minőségi és műszaki követelményeit, amelytől az eltérés nem lehetséges (azaz lényegében konkrétan meghatározott terméket vagy szolgáltatást kíván beszerezni, amely annak forrásától függetlenül azonos jellemzőkkel bír), ezért nem lehetséges olyan jellemzők meghatározása, amely tovább árnyalná a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat kiválasztását. Ilyen lehet például a gyógyszerek beszerzése, amikor egy meghatározott ATC számú terméket több forgalmazó is szállít, és lényeges különbségek csak az ár és az úgynevezett „rabat” tekintetében várhatóak. Ezt ismeri el a gyógyszerek és orvostechikai eszközök közbeszerzésének sajátos szabályairól szóló [16/2012. \(II. 16.\) Korm. rendelet](#) 6.§ (3) bekezdése, amikor lehetővé teszi gyógyszerek és orvostechikai eszközök esetén, hogy az ajánlatkérő szabadon alkalmazza ezt az egyedüli értékelési szempontot.

Egyes beszerzési tárgyak esetében azonban kifejezetten korlátozott a legalacsonyabb ár szempontjának egyedüli értékelési szempontként történő alkalmazása: tervezési, mérnöki és építészeti szolgáltatások, valamint építési beruházások esetében ajánlatkérő köteles szakmai ajánlatot kérni az ajánlattevőktől, és az alapján az ajánlatokat vagy a legalacsonyabb költség, vagy a legjobb ár-érték arány alapján értékelni. Mindezek oka „abban keresendő, hogy a jogalkotó a minőségi kiválasztás elsődlegességére kívánta helyezni a hangsúlyt”.¹⁷

A legalacsonyabb költség

A **legalacsonyabb költség** bírálati szemponthoz ajánlatkérőnek meg kell adnia azt a (költséghatékonysági) módszert (például élekciklusköltség-számítás, 78.§, lásd még később), melyet az ajánlatok elbírálásakor alkalmazni fog a legalacsonyabb költség kiszámításához.

¹⁶ D.548/10/2017.

¹⁷ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (KÉ 2016. évi 147. szám; 2016. december 21.).

A legjobb ár-érték arány

A **legjobb ár-érték arányt** kifejező értékelési szempontokat az ajánlatkérő bármely esetben alkalmazhatja, sőt versenypárbeszéd,¹⁸ innovációs partnerség,¹⁹ továbbá a Kbt. 98.§ (5) bekezdése szerinti hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás²⁰ esetében kötelező azt alkalmaznia.

Előjáróban le kell szögezni, hogy a Közbeszerzési Hatóság egyértelműen kommunikált álláspontja szerint is (lásd útmutató) az ajánlatkérőknek objektív szempontokon alapuló olyan értékelési szempontrendszer kell kidolgozniuk, mely kerüli a szubjektív elemeket. A szubjektív bírálati szempontok esetében ugyanis nem kiszámítható az ajánlatkérő általi pontkiosztás módja és eredménye, így a nyilvánosság, az átláthatóság és a verseny tisztasága alapelvek sérül(het)nek az eljárás során. Az ajánlatkérőnek tehát egyértelműen előre meg kell határoznia, hogy mely kritériumokat fog értékelni, és azok mely értéke, tartalma, többlet-tartalma alapján kap az adott ajánlattevő több pontot vagy jobb helyezést.

A Döntőbizottság a [D.498/2017.](#) számú határozatában kimondta, hogy a beszerzést nem lehet azzal a szándékkal kialakítani, hogy az adott beszerzés mesterségesen korlátozza a versenyt. Akkor tekintendő úgy, hogy fennáll a verseny mesterséges korlátozásának esete, ha azzal a szándékkal határozták meg a beszerzés feltételeit, hogy ezzel egyes gazdasági szereplők méltánytalan előnyhöz jussanak, vagy ilyen hátrányt szenvedjenek.

Az ajánlatkérőnek tehát biztosítania kell a versenyben egyenlő eséllyel való részvételt az érdekelt gazdasági szereplők részére. Ez azt jelenti, hogy nem határozhat meg olyan indokolatlan műszaki paramétert, mely az érdekelt gazdasági szereplőket kizár. A Fővárosi Bíróság elvi élel fogalmazta meg ítéletében, hogy „bármely műszaki paraméter meghatározásával az ajánlatkérő szükségszerűen kizár ajánlattevőket a versenyből, hiszen a feltételt teljesíteni nem tudó piaci szereplők nem tudnak érvényes ajánlatot tenni. A versenykorlátozó vagy kizáró követelmény meghatározása akkor tekinthető jogszerűnek, ha az indokolt, vagyis az az ajánlatkérő adott feladatának ellátásához feltétlenül szükséges.

Ugyanakkor – ahogyan azt a Döntőbizottság a [D.415/2017.](#) számú határozatában is megerősítette –, természetesen „az ajánlatkérőknek az értékelési módszertan kialakításakor nem az a jogszabály által előírt feladatuk, hogy minden létező gazdasági szereplő elégedett legyen a feltétel-rendszerrel, hanem az, hogy a közpénzt a felelős gazdálkodás szem előtt tartása mellett a lehető leghatékonyabban a jogalkotási céloknak, alapelveknek megfelelően használják fel”.

XIX.2. Alkalmazható értékelési szempontok

A legjobb ár-érték arány értékelési szemponttal kapcsolatban a nemzeti szabályozásunk is csak példálózó felsorolást tartalmaz a 76. § (3) bekezdésében, hasonlóan az irányelvi szabályozáshoz. Átvette a szabályozás az irányelv ajánlásait, mely szerint értékelhető a minőség, műszaki érték, esztétikai és funkcionális tulajdonságok, valamennyi felhasználó számára való hozzáférhetőség, de mint azt fentebb már szerepelt, bővebb körben engedi meg a horizontális politikákat megtestesítő értékelési módszereket, mint például a hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazásának, vagy a beszerzendő építési beruházás, áru vagy szolgáltatás egyéb szociális, környezetvédelmi és innovatív jellemzőit. Kicsit a teljes életciklus költséggel összemósódóan itt is lehetővé teszi a törvény, hogy az ajánlatkérő értékelje a termék forgalmazási feltételeit, a vevőszolgálat és műszaki segítségnyújtás módját, gyorsaságát, elérhetőségét, vagy akár azt, hogy a termékhez pótalkatrészek elérhetőek-e és milyen feltételekkel.

¹⁸ Kbt. 90. § (6) bekezdése alapján.

¹⁹ Kbt. 96. § (4) bekezdése alapján.

²⁰ Kbt. 100. § (3) bekezdése alapján.

A Döntőbizottság az uniós irányelvekre való hosszás hivatkozás után a [D.415/12/2017.](#) számú ügyben megállapította, hogy az irányelvek kifejezetten lehetőséget biztosítanak a szociális szempontok értékelési szempontként történő érvényesítésére. A Kbt. 76. § (3) bekezdésében pedig a nemzeti jogalkotó kifejezetten is rögzítette, hogy a legjobb ár-érték arányt megjelenítő értékelési szempontok vonatkozhatnak különösen hátrányos helyzetű munkavállalók alkalmazására és egyéb szociális tulajdonságokra.

Noha a törvény nevesíti, hogy az ajánlatkérő értékelheti a teljesítés időpontját vagy időszakát, a közbeszerzésekkel kapcsolatos audit tapasztalatok azt támasztják alá, hogy ez az értékelési részszempont magas kockázatot hordoz. Az ajánlattevők ugyanis gyakran olyan kivitelezési határidőt vállalnak, amely utóbb teljesíthetetlennek bizonyul, így az ilyen szerződések módosítását gyakran kezdeményezik, az ilyen szerződésmódosításokkal kapcsolatosan azonban a megindított jogorvoslatok száma magas. Nem csak azért, mert az ajánlatnak a bírálati szempont szerinti tartalmi eleme csak igen korlátozott körben módosítható, és a módosításról valamennyi ajánlattevőt értesíteni kell, akik joggal állíthatják, hogy a hosszabb teljesítési határidő alapjaiban változtatja meg a közbeszerzési eljárás nyertesének kiválasztását. Ha ugyanis a nyertes ajánlatot követő legkedvezőbb ajánlatot tevő ajánlattevő ajánlatában a teljesítési határidő azonos vagy akár rövidebb lett volna, mint a módosítás okán az eredetileg nyertesnek kihirdetett ajánlattevővel megkötött szerződésben, akkor, ha ezeket az értékeket vesszük figyelembe a szerződés odaítélési eljárása során, a második helyre rangsorolt ajánlattevő akár nyertes pozícióba is kerülhetett volna. Vagy arra is joggal hivatkozhatnak az ajánlattevők, hogy ha számukra ismert lett volna, hogy a teljesítési határidő ugyan ajánlati elem, de annak módosítására lehetőség van, akkor ők sem a valós vállalást tették volna meg, ami szintén befolyásolhatta volna azt, hogy mely ajánlattevő kerül az eljárás eredményeképpen nyertesként kihirdetésre. Ezért amennyiben ajánlatkérőnek kiemelt érdeke fűződik a teljesítési határidőhöz kapcsolódó részszempont alkalmazásához, a közbeszerzésekhez kapcsolódó ([320/2015 \(X.30.\) Korm. Rendelet](#) vagy [272/2014. \(XI. 5.\) Korm. rendelet](#) szerinti) ellenőrzések során a hatóság jellemzően kéri az ajánlatérőt, hogy részletesen mutassa be a teljesítési határidő bírálati szempontként történő alkalmazásához kapcsolódó előnyöket.

A Kbt. (a [Lianakis ügyet](#)²¹ megelőző) uniós joggyakorlatnak és az új irányelvnek megfelelően lehetővé teszi a szerződés teljesítésében részt vevő személyi állomány szervezettségére, képzettségére és tapasztalatára vonatkozó értékelési részszempont előírását, azonban csak abban az esetben, ha a bevonni kívánt szakemberek szakmai tapasztalata jelentős hatást gyakorolhat a teljesítés minőségére. Ennek szabályaival, kockázataival jelentősége okán szintén külön fejezetben kívánok foglalkozni.

Építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárásban az értékelési szempontrendszer meghatározása tekintetében gyakorlatilag azonos szabályoknak kell megfelelnie az ajánlatkérőnek. Részszempontként azonban előírható például a fentiekén túl az ajánlott építőanyagok minősége.

Fel kell hívni a figyelmet azonban arra, hogy a magyar jogi szabályozás az I. osztályú termék fogalmát csak mezőgazdasági termékek esetében ismeri, és a Ptk. sem szabályoz ilyen kategóriát, így ez a kitétel mellőzendő, de értékelhető a beépítendő anyagok bizonyos szabványnak való megfelelése, tanúsítványok megléte stb. Értékelhető továbbá az ajánlattevő vállalása arra, hogy a környezetvédelmi, fenntarthatósági követelményeket figyelembe veszi (erre akár organizációs terv is kérhető, vagy az ajánlattevő által megtenni tervezett intézkedések leírása), vagy akár az, hogy az ajánlattevő milyen innovatív megoldásokat vállal alkalmazni. Amennyiben az építési beruházás tárgya speciális (például műemlék épület, tájvédelmi körzet, vagy vízminőségi védelem alatt álló övezet), úgy értékelhető az ajánlattevő eljárási rendje arra vonatkozóan, hogy ezeket a sajátosságokat miképpen kívánja kezelni a teljesítés során. A teljesítési határidő itt is lehet bírálati szempont, de az ahhoz kapcsolódó kockázatok a fent részletezettekkel azonosak. Emellett azonban a kötbérre, jótállásra vagy egyéb garanciákra, részszámlák számára, igényelt előleg mértékére vonatkozó értékelési szempontok nem tekinthetők kifejezetten minőségi szempontoknak

²¹ C-532/06.

a [Közbeszerzési Hatóságnak az értékelési módszerekről kiadott útmutatója](#)²² szerint, így azok alkalmazása kerülendő.

Fontos kihangsúlyozni azonban, hogy az ár minden esetben a szempontrendszer része kell legyen, tekintettel a közpénzek hatékony elköltésének alapelveire. Az ellenszolgáltatásnak, vagy ha több költség jellegű elem van, akkor azok összességének azonban az egyéb értékelési szempontok mellett legfeljebb 49%-os súllyal lehet szerepelnie.²³ Ajánlatkérő, amennyiben egyes költségelemek mértékéről konkrét információkkal rendelkezik, vagy azok hatósági árasok, vagy már feltétel (például támogatási szerződés) meghatározza, hogy egyes költségelemek a teljes költség hány százalékának erejéig számolhatók el, megadhatja ezeket egy rögzített értéken. Ilyenkor az ajánlattevőknek ezt a költségeik számítása során figyelembe kell venniük, de csak az egyéb értékelési szempontok tekintetében fognak egymással versenyezni.

Az értékelési szempontok tárgyhoz kötöttségének elve

Az értékelési szempontok beszerzés tárgyához való kötöttsége²⁴ a hazai Kbt.-ben is rögzítésre került. Mint azt az irányelvekben és a joggyakorlatban láttuk, a tárgyhoz kötöttség a Kbt. alapján is megállapítható, ha az értékelési szempont a beszerzés tárgyát képező építési beruházáshoz, szállítandó áruhoz vagy nyújtandó szolgáltatáshoz bármely módon és a teljesítés vagy termék, vagy annak életciklusa bármely szakaszában kapcsolódik. Az irányelvekkel szemben azonban a hazai jogalkotó itt is szélesebben kívánta meghatározni az alkalmazható értékelési szempontok körét, és ösztönözni kívánta a horizontális politikai célkitűzések érvényesítését a közbeszerzési eljárások során, ezért itt is kibővíti az értelmezést azokra a szempontokra is, amelyek ugyan érdemben nem befolyásolják az építési beruházás, áru vagy szolgáltatás teljesítésének jellemzőit, de az adott feladat folyamatához kapcsolódnak. Ilyenek lehetnek például és különösen a munkanélküli vagy tartósan munkanélküli rétegek foglalkoztatásának mértéke, vagy a szerződés teljesítésének keretében munkanélküliek képzését célzó intézkedések. Szintén jogszerűen alkalmazhatók olyan bírálati szempontok, amelyek tárgyhoz kötöttsége akképpen állapítható meg, hogy azok az adott feladat életciklusának valamely másik szakaszában megvalósuló valamely folyamathoz kapcsolódnak.

Az ajánlatkérő döntési szabadságának korlátai

Hasonlóan a [Beentjes ügy](#)²⁵ben született döntésben megfogalmazott kritériumhoz, a magyar Kbt. is kimondja, hogy az értékelési szempontok nem ruházhatják fel korlátlan döntési szabadsággal az ajánlatkérőt, hanem azoknak mennyiségi vagy szakmai szempontok alapján (noha nem feltétlenül számszerűen) értékelhető tényezőként kell alapulniuk. A nem mennyiségi alapon megítélhető tényezők (azaz az ajánlat bírálatra kerülő, de nem számszerűsíthető tartalmi elemei, például szakmai értékelési szempontok) esetében is követelmény, hogy az objektív, előre meghatározott, egyértelmű szakmai mérce alapján történjen, és bárki által ellenőrizhető legyen annak érdekében, hogy az ajánlatok összehasonlítása a verseny tisztaságát biztosítva történjen meg. A részszerzőpontok értékelésének ebben az esetben is értékelhető tényeken és adatokon kell alapulnia, az ajánlatkérőknek e részszerzőpontokra vonatkozóan is előre meg kell határozniuk, hogy az ajánlat mely tartalmi elemét és/vagy annak mely tulajdonságait fogják és miképpen vizsgálni. „Az értékelés alapját képező pontkiosztási kritériumok nem tekinthetők objektív tényezőként alapuló, szakmailag egyértelműen megítélhető feltételeknek, ha a pontok kiosztása olyan szubjektív kritériumokon alapul, mint például »egyértelműen lehatároltak«,

²² A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (KÉ 2016. évi 147. szám; 2016. december 21.).

²³ Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól 322/2015 (X.30.) kormányrendelet 9. § (3) bekezdés, valamint a 24. § (3) bekezdés.

²⁴ Concordia Buses ügy (C-513/99), Wienstrom ügy (C-448/01), Dutch Coffee ügy (C-368/10).

²⁵ C-31/87.

»jól határozza meg«, » könnyebben betartható, realisabb«, » a felsorolás teljes körű«, » logikus és hierarchikus struktúrában való bemutatás«, » érdemben indokolja«, » hibás, hiányos« stb. Az értékelés módszere ezen értékelési szempontok tekintetében nem alkalmas az ajánlatok objektív értékelésre.”²⁶

Az alapelvek betartásának kötelezettségét sem szabad szem elől téveszteni – noha ennek a rendelkezésnek a 76.§-ban történő megisméltése redundáns a magyar Kbt.-ben, tekintettel az alapelveknek biztosított jogpótló szerepre, amely az új, jelenleg hatályos Kbt.-ben már testet ölt, mely szerint az alapelvekre önmagukban is lehet hivatkozni jogorvoslati eljárásban tételes jogi rendelkezés megsértésének hiányában is. Azaz az alapelvek betartásának kötelezettsége akkor is terheli az ajánlatkérőt az eljárás valamennyi szakaszában, ilyenképpen a bírálati szempontok meghatározása során is, ha arra vonatkozóan a törvény kifejezett rendelkezést nem tartalmaz. Természetesen nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy ez mindössze rövid megfogalmazása az EUB joggyakorlatában visszatérő döntésnek, mely szerint a bírálati szempontok nem eredményezhetik egyik ajánlattevő hátrányos megkülönböztetését sem, és nem korlátozhatják a versenyt indokolatlanul.

A kétszeres értékelés tilalma

A kétszeres értékelés tilalma a legalacsonyabb költség, ezen belül is az életciklus költség kiszámítása során kiemelt jelentőséggel bír. Mint azt az irányelvek ismertetésénél már leírtam, a vételár a teljes életciklus költség egyes, a gyártással összefüggő költségelemeket már tartalmaz, ezért azok külön szempontként történő érvényesítésére a kétszeres értékelés tilalma alapján nincs mód. Ugyanígy, ha az alkalmassági feltételen felüli szakmai tapasztalat értékelése a bírálat alapja, figyelni kell arra, hogy ajánlattevő például ne kapjon pontot arra a vállalásra, amely csak az alkalmassági feltételek teljesítéséhez minimálisan szükséges, de többlet vállalatot nem tartalmaz (azaz: az értékelés során adható pontszám minimuma ne 1 legyen, hanem 0).

XIX.3. Az értékelési szempontok és az alkalmasság elválasztása

Az értékelési szempontok és az alkalmasság elválasztása a hazai közbeszerzési jogban a Lianakis döntést megelőző joggyakorlatra mutat vissza. A Kbt. ugyanis továbbra is szigorúan elválasztja az alkalmassági feltételek és a bírálati szempontok intézményét, és kimondja, hogy az ajánlattevő szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága (így általánosságban) nem értékelhető.²⁷ Arra azonban lehetőség van, hogy az ajánlatkérő a teljesítéshez konkrétan igénybe vett szakemberállományt értékelhesse. Ebben az esetben viszont, ha az eljárásban e körülményekhez alkalmassági feltétel is kapcsolódik, az ajánlatkérőnek egyértelműen el kell különítenie, hogy mely feltételek tükrözik ajánlatkérőnek a teljesítéshez az ajánlattevőkkel szemben támasztott minimális elvárásait (érvényességi feltételek, például jogszabályoknak, tanúsítványnak, szabványnak való megfelelés, illetőleg alkalmassági követelmény), és melyek azok, amelyek az érvényességi feltételekhez képesti többletet hordoznak és a szakmai ajánlat értékeléskor kerülnek figyelembevételre (bírálati szempont).²⁸

²⁶ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (KÉ 2016. évi 147. szám; 2016. december 21.).

²⁷ Beenjes ügy (C-31/87) ítéletében a Bíróság még azon az álláspontját hangsúlyozta, mely szerint az alkalmasság vizsgálata és az ajánlatok elbírálása az eljárás két különböző szakaszában zajlik, és ekképpen egymástól mereven elkülönül. Megjegyezte, hogy noha ez a két eljárási szakasz egyes esetekben lefolyhat egymással párhuzamosan is, azokra mindenképpen eltérő szabályok vonatkoznak.

²⁸ Renco ügy (T-4/01): olyan tényezők, melyek befolyásolják a teljesítés minőségét és így közvetve az ajánlatok gazdasági értékét, igenis jogszerűen írhatók elő bírálati szempontként is (alkalmasság mellett), ha azokat az ajánlatkérő objektíven, az egyenlő elbánás és az átláthatóság követelményét szem előtt tartva alkalmazza.

Új és úttörő jelentőségű azonban a Kbt. azon rendelkezése, mely komoly könnyítést jelent azokban az eljárásokban, amelyekben számos ajánlattevő részvétele várható, és az ajánlatkérő az eljárás – különösképpen a bírálat – meggyorsítása érdekében nem kívánja valamennyi ajánlatot teljes körűen ellenőrizni és azon ajánlattevőket is a hiánypótlással „fárasztani”, akiknek végeredményben nem sok esélyük van arra, hogy az eljárás nyerteseként kihirdetésre kerüljenek. Az ajánlatkérőnek ugyanis nyílt eljárásban lehetősége van az eljárást megindító felhívásban úgy rendelkeznie, hogy az csak az ajánlatok értékelését követően végzi el, és csak a nyertes (vagy az általa meghatározott számú) ajánlattevő tekintetében a kizáró okok és alkalmasság ellenőrzését, azaz az ajánlatok bírálatát. Ennek azért van kiemelkedő jelentősége, mert számos esetben történt az eljárások során, hogy a nyertest követő legkedvezőbb ajánlatot benyújtó ajánlattevő – felismerve az eljárásbeli helyzetét – a számára elrendelt hiánypótlást nem teljesítette. Azonban, ha az első helyezett ajánlattevő a hiánypótlás során hibát vétett, vagy határidőt mulasztott, az ajánlatkérőnek nem volt lehetősége arra, hogy a második helyezettet ismételten felhívja hiánypótlásra, hiszen ez a kétszeres hiánypótlás tilalmába ütközött volna. Így fordulhatott elő, hogy az ajánlatát hibátlanul benyújtó 5.-6. helyezett ajánlattevő kapott egy értesítést, mely szerint várják szerződéskötésre. Ez a jelen intézménnyel elkerülhető, ugyanis, ha az ajánlatkérő közölte a felhívásban, hogy előbb értékel, aztán bírál, valamennyi ajánlatkérő csak akkor kap hiánypótlási felszólítást, ha annak teljesítése számára releváns, így vélhetően komolyan is fogja azt venni.

A teljesítésbe bevonni kívánt szakemberek szakmai tapasztalatának értékelésével kapcsolatos további szabályok

A Közbeszerzési Hatóság az értékelési szempontokról szól útmutatójában az irányelvi szabályozással és az EUB joggyakorlatával összhangban kihangsúlyozza, hogy csak a beszerzés tárgyához szorosan kapcsolódó szakmai tapasztalat, és nem az ajánlattevő általános, múltbeli teljesítésére vonatkozó adat képezheti az értékelés alapját. Ezt már az irányelvi szabályozás ismertetése körében láttuk, hiszen éppen ez a különbségtétel képezi az alkalmassági szempontok és a bírálati szempontrendszer elválasztásának elvi alapvetését.

Az ajánlatkérők előszeretettel élnek e bírálati szempont körében a „személyi állomány” kifejezéssel. Önmagában sem a Kbt., sem más jogszabály nem definiálja a személyi állomány fogalmát, ezért előjáróban rögzíteni kell, hogy amennyiben az ajánlatkérő ezen bírálati szempont érvényesítése mellett foglal állást, úgy tekintettel kell lennie arra a tényre, hogy nem különböztetheti meg a teljesítésbe bevonni kívánt személyeket az alapján, hogy azok az ajánlattevő saját alkalmazottai, vagy alvállalkozóként kerülnek bevonásra, vagy más tetszőleges jogviszony áll fenn az ajánlattevő és a bevont szakember között. Jellemző, hogy e körben az ajánlatkérő az alkalmassági feltételeknek való megfeleléshez szükséges többlet szakmai tapasztalatot értékeli. Ilyen esetben az ajánlatkérő előírhatja, hogy az értékelésre bemutatott szakemberek nyújtsák be önéletrajzukat olyan részletességgel, melyből mind az alkalmassági kritériumoknak való megfelelés, mind az értékelési szempontra nyújtott ajánlati érték megállapítható, továbbá nyújtsák be rendelkezésre állási nyilatkozatukat.

Azért is kedvelt értékelési szempont a többlet szakmai tapasztalat, mert könnyen számszerűsíthető, egyértelműen meghatározható. Ugyanakkor sok ajánlatkérőnél jelentkezik olyan korlátozás, hogy csak az elmúlt meghatározott időszak alatt szerzett tapasztalatot fogadja el releváns tapasztaltnak. Ez abban az esetben lehet indokolt, ha ismertén történt egy szemléletváltás az adott területen, és a korábban szerzett tapasztalat ennek következtében nem vehető figyelembe, mert a megszerzett tudás és ismeretanyag elévült, elavult. Ilyen hiányában azonban az ilyen időbeli korlátozás verseny korlátozó hatással bírhat, és mint ilyen, nem jogszerű.

A személyi állomány értékelése ugyanakkor nem jelentheti önmagában a rendelkezésre álló létszám értékelését, mivel annak a szerződés teljesítéséhez való kapcsolódása, továbbá a szerződés minőségének előmozdítására vonatkozó hatásai legalábbis megkérdőjelezhetők.

Szintén kedvelt kifejezés e bírálati szempont körében, hogy az ajánlatkérők a teljesítésben részt vevő személyek, személyzet „szervezettségét”, a szereplők tevékenységének „összehangoltságát” kívánják az értékelés tárgyává tenni. Ezek a szempontok csak akkor lehetnek jogszerűek, ha szintén a teljesítés minőségére gyakorolt hatásuk egyértelműen megállapítható (ez biztosítja a tárgyhoz kötöttség elvének való megfelelést is), továbbá szintén nem az ajánlattevő általános szervezeti felépítésének vizsgálatát tűzi ki célul, hanem csak a konkrét teljesítésben részt vevők csoportját, releváns szervezeti egységet, és azt is olyanképpen, hogy az előírt értékelési paraméterek a szerződés teljesítését közvetlenül és ténylegesen segít(het)ik. Az ajánlatkérőnek előre meg kell adnia, hogy az összehangoltság mikor kedvezőbb számára, mely esetben kaphat az ajánlattevő magasabb pontszámot.

A képzettség vizsgálata már egy összetettebb, vitathatóbb kérdés. Ennek a Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint inkább az alkalmasság körében volna helye, különös tekintettel arra, hogy noha a képzettségek egyenértékűségének és elfogadásának kötelezettsége a verseny korlátozásának elkerülése érdekében kötelező, ugyanakkor a különböző intézmények által biztosított végzettségek nehezen hasonlíthatók össze. A Hatóság javaslata, hogy amennyiben az adott végzettséghez tartozik alapfokú, közép- és felsőfokú minősítés, úgy ezek összehasonlítása képezze a bírálat alapját.

Ha az ajánlattevő az értékelési szempontra olyan szakembert mutat be, amely nem felel meg a felhívásban foglalt előírásoknak, a Kbt. 71. § (9) bekezdése szerint lehetővé kell tenni az ajánlattevő számára a hiánypótlást. Ilyenkor az ajánlattevőnek lehetősége van a bemutatott szakember cseréjére, azzal azonban, hogy csak olyan szakembert ajánlhat helyette, aki az értékelés során figyelembe vett minden tényezőt figyelembe véve legalább egyenértékű a korábban bemutatott szakemberrel (azaz legalább rendelkezik olyan mennyiségű többlet tapasztalattal, mint az a szakember, akit az ajánlatkérő nem fogadott el). Ugyanakkor, ha a hiánypótlás során bemutatott szakember több tapasztalattal, magasabb végzettséggel stb. rendelkezik, mint az eredetileg bemutatott, az ajánlatkérő akkor is csak az eredeti ajánlatban szereplő értéket veheti figyelembe az értékelés során, hiszen az ajánlat tartalmi elemei a hiánypótlás során nem változhatnak, ez a verseny tisztaságát sértene. Úgy is tekinthetjük, hogy a hiánypótlás itt csak az érvényessé tételt szolgálja, érdemben nem, csak a minimum követelmények tekintetében helyettesíti az új szakember a régit – és természetesen a teljesítésbe is az új szakembert kell majd bevonni.

Az átláthatóság és a nyilvánosság követelménye

Az ajánlatkérő tehát vagy a legalacsonyabb ár (korábbi Kbt. terminológiája szerint: legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatás) alapján választja ki az eljárás nyertesét, vagy a legalacsonyabb költség szempontjának alkalmazásához megadja azt a számítási módot, amely alapján valamennyi ajánlattevő maga is ki tudja számítani, hogy az ajánlata milyen helyezést ér el a többi ajánlat ismeretében. Amennyiben az ajánlatkérő nem a teljes életciklus költséget kívánja alkalmazni a legalacsonyabb költség számításának módjaként, vagy a legjobb ár-érték arányt megtestesítő ajánlatot kívánja kiválasztani, az eljárást megindító felhívásban (azaz, mint említettem, kétszakaszos eljárásokban már a részvételi felhívásban) köteles meghatározni az értékelési szempontokat, melyeket a fent ismertetett szabályok alapján határozott meg. Lehetőség van arra is, hogy egyes bírálati szempontokon belül az ajánlatkérő alszempontokat határozzon meg, ilyen esetben ezeket is nyilvánosságra kell hoznia.

A Döntőbizottság a [D.548/10/2017.](#) számú ügyben elvi jelentőséggel mutatott rá arra, hogy az ajánlatkérőnek kétszakaszos eljárásokban már a részvételi felhívásban egyértelműen és pontosan meg kell határozni az értékelési szempontokat, amelyek alapján a nyertes ajánlatot kiválasztja majd. A Kbt. 76. § (10) bekezdése alapján természetesen lehetősége van az ajánlatkérőnek arra, hogy a felhívásban megadott a pontszámok közötti pontszám kiszámítására vonatkozó módszer részletes szabályait az egyéb közbeszerzési dokumentumokban adja meg, de a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerint az egyes értékelési részszerzőpontok vonatkozásában csak az eljárást megindító felhívásban van lehetősége az ajánlati vállalkozások legkedvezőbb szintjének meghatározására, melynél kedvezőbb vállalkozásokra is egyaránt az értékelési pontszám maximumát adja.

A Kbt. a hirdetmény közzétételével történő tárgyalásos eljárások vonatkozásában továbbá tiltja a Kbt. 88. § (6) bekezdése b) pontja szerint, hogy a tárgyalások során az értékelés szempontjai és módszere változzon. A fenti Kbt. rendelkezések összevetéséből következik, hogy az ajánlatkérőnek az eljárást indító felhívásában kell elsősorban az ajánlatok értékelésére vonatkozó szabályait meghatározni, így az ajánlati vállalások legkedvezőbb szintje vonatkozásában is a Kbt. 77. § (1) bekezdése szerint.

A Döntőbizottság hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla [3.Kf.27.636/2010/6.](#) számú ítéletére, melyben leszögezte, hogy a Kbt. kógens szabályozása folytán csak az olyan ajánlatkérői magatartás kérhető számon és csak olyan mértékben, melyre a jogszerű eljárásra kötelezett gazdasági szervezetek számíthatnak, mely ajánlatkérői elvárások az előírásokból egyértelműen megállapíthatók és az előírások valamely jogértelmezési módszer segítségével levezethetők.

A fentiekből következően az ajánlatkérőnek nincs jogszerű lehetősége arra, hogy az eljárást megindító felhívásban előzetesen közölt értékelési szempontoktól (beleértve azok 77. § (1) bekezdése szerint megadott korlátait is) az értékelés tényleges folyamata során eltérjen, vagy többlet követelményeket határozzon meg.

A felhívásban kötelező továbbá megadni, hogy az ajánlatkérő az egyes szempontokra minimum és maximum hány pontot fog kiosztani. Ez azt jelenti, hogy ajánlatkérőnek előre meg kell határozni, hogy hány pontot fog a legjobb ajánlat kapni, és mennyi a minimális pontszám, vagyis amennyi pontot biztosan fog kapni valamennyi ajánlattevő, akkor is, ha vállalása olyan minimális, amely a legjobb ajánlathoz hasonlítva csak töredék értéknek felel meg. Fontos a minimum pontszámok körültekintő megválasztása, ugyanis mind a nulla, mind az egy érték kockázatot hordoz. Amennyiben ugyanis a minimum pontszám nulla, úgy az ajánlatok egymáshoz való hasonlítására használt egyes képletek adott esetben nem lesznek használhatók (egyes esetekben nullával való osztást eredményezne, ami értelmetlen), ugyanakkor azokban a helyzetekben, ahol az alkalmassági feltételen vagy szerződés egyéb feltételén túli többlet vállalások értékelésre kerül sor, nem adható 1 pont sem arra az ajánlatra, amely többletvállalást nem tartalmaz (azaz az alkalmassági követelménynek való megfelelést jutalmazná az ajánlatkérő plusz pontokkal). Szintén körültekintően kell kiválasztani az adható pontok minimumát és maximumát, hiszen egy széles pontskála az ajánlattevők ajánlataiban szereplő megajánlások közötti apró különbséget jelentősen felnagyíthat (egy 1-10 közötti pontskálán a második legjobb ajánlat 1-2 ponttal kap kevesebbet, mint az első, de egy 1-1000 közötti skálán ez a különbség lényegesen nagyobb lehet). Itt figyelembe kell venni, hogy az ajánlatkérő számára az ajánlatok közti különbségek milyen jelentőséggel bírnak, de értelemszerűen az adható pont minimumának és maximumának meghatározása sem járhat azzal, hogy egyes ajánlattevők indokolatlan előnyhöz jussanak, vagy éppen fordítva, a verseny korlátozását eredményezze. Fontos azt is figyelembe venni, hogy várhatóan hány ajánlat érkezik, ugyanis két ajánlat esetén a minimum és maximum pontok kiosztása (ha a pontkiosztás módszerénél nincs körültekintően szabályozva) a verseny torzításának eredményével járhat, ha a legjobb (egyik) ajánlat maximális, a legrosszabb (másik) ajánlat minimális pontot kap, noha az ajánlatuk tartalmi elemét tekintve csak csekély különbség mutatkozik a két ajánlat között.

A tartalmi elemek értékelése során adható pontszám alsó és felső határának továbbá valamennyi részszempont esetében azonosnak kell lennie, tehát nem lehetséges, hogy csak a többlet tapasztalat esetén ad ajánlatkérő 0-10 pont közötti pontszámot, míg az ár és a jóállás körében 1-10 között osztja ki a pontokat.

Az ajánlatokban található megajánlások terjedelmének korlátozása

Az ajánlatkérőnek bizonyos esetekben érdekében állhat a megajánlások mértékét korlátozni, vagy meghatározni azt a mértéket, amelynél kedvezőbbet nem vesz figyelembe. Az ajánlatkérő ezt az ajánlati felhívásban jogosult meghatározni. A legkedvezőbb ajánlatra ebben az esetben maximum pontot köteles adni, és rögzítenie kell, hogy az ezt meghaladó ajánlatokra is a maximum pontot fogja adni. Amennyiben az ajánlatkérő a pontkiosztás módszerét képlet megadásával ismertette, célszerű

azt is rögzíteni, hogy amennyiben az ajánlatkérő a maximális vállalást meghaladó ajánlatokat kap, nem csak ezekre az ajánlatokra fog maximum pontot adni, hanem a többi ajánlatot is az általa megadott maximum értékhez, és nem a tényleges vállalásokhoz fogja viszonyítani, és a képletbe is a maximum értéket, és nem a tényleges ajánlati értékeket fogja behelyettesíteni. Például: jótállás mint bírálati szempont, az ajánlatkérő a huszonnégy hónapot meghaladó jótállásra egyaránt maximális pontszámot ad. Természetesen van olyan helyzet is, amikor az ajánlatkérő a bírálati szempontra vonatkozóan minimális elvárást kíván rögzíteni, például olyan feltétel esetén, amely alkalmassági feltételként nem írható elő, ebben az esetben jogában áll közölni közölheti, hogy e minimális érték alatti megajánlásokat tartalmazó ajánlatokat érvénytelenné nyilvánítja. Ez a módszer az ajánlati ár tekintetében nem alkalmazható,²⁹ de annak nincs akadálya, hogy az ajánlatkérő az ellenszolgáltatás jellegű szempont(ok) tekintetében is jogosult az általa legkedvezőtlenebbként még elfogadható korlátot megadni. Ennek támogatásokból megvalósuló beszerzések esetén lehet kiemelt jelentősége, mivel ott az egyes költségelemek aránya vagy mértéke már a pályázati felhívástól kezdve rögzített és korlátozott, az ajánlatkérőnek nem áll módjában a támogatási szerződéstől eltérő összegben kifizetést teljesítenie, különösen akkor nem, ha a beszerzés forrása teljes egészében a támogatásból áll rendelkezésre, és ajánlatkérőnek nincs módja kiegészítő fedezet biztosítására.

XIX.4. Az értékelés módszere

Ha ismertek a bírálati (rész)szempontok és a kiosztható pontok, értelemszerűen rögzíteni kell a felhívásban (rész)szempontonként azt a módszert, amellyel az ajánlatkérő meg fogja határozni, hogy az ajánlatok egymással történő összehasonlítása eredményeképpen melyik ajánlat hány pontot kap. Ez nem feltétlenül takarja matematikai képlet megadását, hiszen egyes módszerek esetében ez nem lehetséges, például ha az ajánlatkérő egyszerűen csak sorba rendezi az ajánlatokat, és a pontszámokat a helyezéseknek megfelelően osztja ki. Ilyen esetekben az úgynevezett leíró mód alkalmazható, amelynek kellően egyértelműnek kell lennie ahhoz, hogy az ajánlattevő ez alapján saját maga is el tudja végezni az ajánlatának értékelését a többi ajánlat ismeretében, és így ellenőrizni tudja az ajánlatkérő eljárását. Természetesen előfordulhat (és valójában ez a jellemző), hogy a módszer leírása olyan terjedelmes, hogy annak teljes közzététele az eljárást megindító felhívásban nem lehetséges (különösen az új uniós hirdetményintákkal szembeni karakterkorlátozás bevezetése óta), ilyen esetben a módszer alapvető ismertetése nem mellőzhető, de a részletek a közbeszerzési dokumentumokban is közölhetők.

A Közbeszerzési Hatóság a pontkiosztás módszereiről, illetőleg általánosságban az ajánlatok elbírálásáról [útmutatót](#)³⁰ készít, és azt honlapján közzéteszi. Ennek tartalmát külön fejezetben kívánjuk ismertetni.

A súlyszám

Értékelési (al)szempontonként meg kell határozni a szempontoknak az értékelés során betöltött súlyát meghatározó szorzószámokat (súlyszámot) is. A súlyszám azt fejezi ki, hogy mekkora jelentőséget tulajdonít ajánlatkérő az adott részszezpontnak az összpontszám kiszámításakor, azaz hányval fogja megszorozni a szempontra kapott ajánlatkérőnkénti pontszámokat ahhoz, hogy az ajánlatonkénti összpontszámot megkapja. Minden ajánlat megkapja tehát a bírálat szempontonként a bírálati módszer

²⁹ Kbt. 77.§ (1) bekezdés.

³⁰ A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (KÉ 2016. évi 147. szám; 2016. december 21.).

alapján az ajánlat tartalmi elemére vonatkozó, többi ajánlattal összehasonlítás eredményeképpen kiosztott pontszámot (mely a meghatározott ponthatárok között lehet csak), majd az egyes részszerzőpontokra vonatkozó pontszámok a részszerzőpontok súlyszámaival megszorításra kerülnek, ezek a súlyozott pontok összeadódnak, ez lesz pedig az ajánlattevő ajánlatának összpontszáma, amely alapján az ajánlatkérő a nyertes ajánlattevőt kiválasztja. A súlyszámok összegének tehát nem feltétlenül kell kiadnia százat, mert ez nem százalékos megoszlást jelent, hanem azt, hogy az adott részszerzőpontnál elért egyes pontszámokat ajánlatkérő milyen súllyal veszi figyelembe.

A [D.498/18/2017.](#) számú határozat tartalmaz egy elvi jelentőségű megállapítást. A Döntőbizottsági vizsgálatnak ugyanis ki kellett terjednie a súlyszámok vizsgálatára is. A kérelmező kifogásolta ugyanis, hogy a súlyszámok nincsenek összhangban a szempont tényleges jelentőségével, ajánlatkérő azonban arra hivatkozott, hogy a részszerzőpontok körében értékelt műszaki tényezők hiányát ajánlattevők 17%, illetve 25% árelőnnyel kompenzálni tudják. A Döntőbizottság e körben hangsúlyozta, hogy e kérdés vonatkozásban az egyes alszerzőpontok relevanciáját nem lehet önmagában, külön-külön vizsgálni, fontos, hogy egymáshoz viszonyítottan és a rendszer részeként is értékelésre kerüljenek kritikai élel. Tekintettel arra, hogy a tárgyi közbeszerzési eljárásban az ajánlati árra vonatkozó súlyszám (60) magasabb volt, mint a minőségi szempontokra vonatkozó súlyszámok összege (40), így a felhívásból kiderülő ajánlatkérői szempontrendszer tekintetében kijelenthető, hogy az értékelés körében a legfontosabb szempont jelen közbeszerzésben az ajánlati ár. A minőségi szempontok jelentősége azonban szintén nem vizsgálható önmagában, hiszen vizsgálni kell – az ajánlatkérő indokolásában egyébként helyes megközelítés szerint – azt is, hogy azok milyen hatást gyakorolnak az ajánlati árra. Ugyanakkor, ha az adott részszerzőpont súlyszáma következtében az arra adott vállalatok árral történő „kompenzációja” a gazdasági észszerűséggel nem összeegyeztethető, akkor kijelenthető, hogy a súlyszám annak tényleges jelentőségével nincs összhangban. A Döntőbizottság rámutatott, hogy egy szoros versennyel jellemezhető piacon nem észszerű 17-25% árkedvezményt elvárni vagy annak meglétét feltételezni az ajánlattevőktől.

Kivételes esetben, ha objektív akadály van annak, hogy az ajánlatkérő az egyes szempontokhoz súlyszámot rendeljen, és ezt a felhívásban egyértelmű indokolással képes alátámasztani, akkor a bírálati szempontokat a felhívásban csökkenő fontossági sorrendben kell feltüntetnie (az irányelvi szabályozással azonos módon). Ebben az esetben az értékelés során alkalmazott módszer leírását a közbeszerzési dokumentumokban kell meghatározni, vélhetően a jogalkotó figyelemmel volt a terjedelmi korlátokra e tekintetben, amikor megengedte, hogy ezeket a szabályokat ne a felhívásban tegye közzé az ajánlatkérő.

A pontkiosztás módszerei a Hatóság hatályos útmutatója alapján

A Közbeszerzési Hatóság régi [útmutatója](#)³¹ kétféle alapvető módszertani csoportot különböztetett meg, a relatív és az abszolút értékelési módszereket.

A relatív értékelési módszerek

A relatív értékelési módszerek lényege, hogy az ajánlatokat egymáshoz viszonyítva, azok összehasonlításának eredményeképpen történik azok értékelése és a pontszámok kiosztása. Ezen módszerek előnye, hogy kiszámítható, sok esetben konkrét képlet alkalmazásával a számítási módokban való különbségek és így jogértelmezési különbségek elkerülhetők, és egyértelműen alkalmas arra, hogy az ajánlatok közti számszerűsíthető különbségeket kifejezze. Nem szükséges hozzá az ajánlatban található adatok további elemzése és értelmezése, mivel csak az ajánlat tényleges tartalmi elemeire épül. Ugyanakkor egy nem kellően átgondolt szempontrendszer részeként akár torzíthatja is a versenyt, mert előfordulhat, hogy összességében nem az az ajánlattevő kapja a

³¹ KÉ 2012. évi 61. szám; 2012. június 1.

legmagasabb pontszámot, akinek az ajánlata egyébként az ajánlatkérő számára a legkedvezőbb volna, továbbá az ajánlattevők számára csak közvetlenül hordoz információt (a súlysúlyszámokon keresztül) arról, hogy az ajánlatkérőnek mely tartalmi elemmel kapcsolatosan mik a preferenciái.

A legjellemzőbb relatív értékelési módszer az arányosítás: az ajánlatokat a bírálatra kerülő tartalmi elemek alapján ajánlatkérő egymáshoz viszonyítja, és a legjobb ajánlat kapja a legmagasabb pontszámot, a többi ajánlat a maximum pontszámhoz viszonyítva annyival kap kevesebbet, amennyivel az ajánlat bírálatra kerülő tartalmi eleme ajánlatkérő számára kedvezőtlenebb a legjobb ajánlathoz képest. Ha az ajánlatkérő számára a legalacsonyabb értéket tartalmazó ajánlat a legkedvezőbb, és így ez az ajánlat kapja a legmagasabb pontszámot, míg a többi, magasabb értéket tartalmazó ajánlat arányosan kevesebb pontot kap, fordított arányosításról van szó, míg, ha a legmagasabb érték kapja a legjobb (legmagasabb) pontszámot, és a kedvezőtlenebb, alacsonyabb értéket tartalmazó ajánlatok alacsonyabb pontszámmal kerülnek jutalmazásra, akkor egyenes arányosításról beszélünk.

Az arányosítás azért is kedvelt az ajánlatkérők körében, mert egyértelműen megadható az a képlet is, amelyet az ajánlatkérő a pontszámítás során alkalmazni fog. Ez **egyenes arányosítás** esetében a következő:

$$(P-P_{\min})/(P_{\max}-P_{\min})=A_{\text{vizsgált}}/A_{\text{legjobb}} \text{ azaz}$$

$$P=(A_{\text{vizsgált}}/A_{\text{legjobb}})(P_{\max}-P_{\min})+ P_{\min}$$

Ahol:

P: a vizsgált ajánlat adott értékelési szempontra tett ajánlati elemére vonatkozó pontszám.

P_{max}: adható pont maximuma.

P_{min}: adható pont minimuma.

Alegjobb: az ajánlatkérő számára legkedvezőbb ajánlatban szereplő vállalás.

Alegrosszabb: az ajánlatkérő számára legkedvezőtlenebb ajánlatban szereplő vállalás.

Avizsgált: a vizsgált ajánlat tartalmi eleme.

Fordított arányosítás esetén csak meg kell fordítanunk a képletet:

$$(P-P_{\min})/(P_{\max}-P_{\min})=A_{\text{legjobb}}/A_{\text{vizsgált}} \text{ azaz}$$

$$P=(A_{\text{legjobb}}/A_{\text{vizsgált}})(P_{\max}-P_{\min})+ P_{\min}$$

A Közbeszerzési Hatóság útmutatója rámutat, hogy létezik egy harmadik, az úgynevezett **nem lineáris arányosítás módszere**, ha az ajánlatkérő a számára legkedvezőbb értékre a maximális pontot adja, a többi ajánlatra a legkedvezőbb ajánlathoz viszonyított, de nem lineáris, hanem például exponenciális vagy logaritmusos függvény szerint osztja ki a pontokat. Ennek a módszernek akkor van létjogosultsága, ha az ajánlatok közti különbségek az ajánlatkérő számára nem lineárisan arányosak ahhoz, amennyire az adott tartalmi elem az ajánlatkérő számára kedvező vagy sem, ugyanakkor lényegesen nagyobb matematikai felkészültséget igényel e módszer alkalmazása, mint az előző két arányosítási módszer. Nem beszélve arról, hogy ha a szempontrendszer nem kellő körültekintés mellett kerül kialakításra, a nem lineáris arányosítás még inkább alkalmas arra, hogy az ajánlatok közti különbségeket eltorzítva nem a gazdaságilag legkedvezőbb ajánlat kiválasztását eredményezze.

Természetesen elképzelhető, hogy a bírálatra kerülő tartalmi elem nem számszerűsíthető, vagy az ajánlatok egymáshoz való viszonyát a számok aránya nem fejezi ki. Ilyenkor például alkalmazható a **sorbarendezés módszere**: az ajánlatkérő helyezésszámokat oszt ki, és ez alapján osztja ki a pontszámokat. Ez is lehet arányos, a fenti arányosításhoz használt képletek használatával, de történhet olyan módon is, hogy az ajánlatkérő az egyes helyezésekhez meghatározott (fix) pontszámot rendel (például első helyezett tíz pontot kap, a második csak nyolcat, a harmadik csak ötöt, és minden további helyezett csak egy). Ez a módszer egyszerűnek tűnik ugyan, de itt is hangsúlyozandó, hogy ha a helyezésszámok automatikusan pontszámokká alakulnak, az nem fejezi ki az ajánlatok közti tényleges különbségeket, ezért csak abban az esetben ajánlott ennek a módszernek a használata, ha a tényleges különbségek az ajánlatkérő számára nem annyira relevánsak, mint az ajánlattevők sorrendje (például mindegy, milyen teljesítési határidőt vállalnak, csak az számít, ki a gyorsabb egy meghatározott maximális időintervallumon belül).

Természetesen – a Döntőbizottság megítélése szerint is – a felhívásban e bírálókat szabályait is megfelelő részletességgel rögzíteni kell, azaz előre meg kell mondania az ajánlatkérőnek, hogy az ajánlat mely tartalmi elemei előnyösek az ajánlatkérő számára, mi alapján határozza meg az ajánlattevők sorrendjét és mi határozza meg, hogy az adott ajánlattevő a rangsor hányadik helyét foglalja el, és milyen vállalásokkal érheti el ajánlattevő, hogy kedvezőbb helyezést érjen el.

Az abszolút értékelési módszerek

Az **abszolút értékelési módszerek** alkalmazása során a beérkezett ajánlatok önmagukban, a többi ajánlattal történő összehasonlítás nélkül kerülnek elbírálásra, tehát valamennyi ajánlat pontszáma független attól, hogy érkeztek-e még ajánlatok, és ha igen, hány és milyen tartalommal. Ezen módszerek előnye, hogy a többi ajánlat ismerete nélkül is meg tudja ítélni az ajánlattevő, hogy ajánlata hány pontot kap majd. Ezzel az értékelési módszerrel az ajánlatkérő jobban ki tudja fejezni a teljesítéssel kapcsolatos elvárásait, és mivel olyan ajánlat nem kaphat maximum pontot, amely nem teljesíti az összes elvárást, ezzel valamennyi ajánlat ajánlatkérő számára hordozott előnye és hátránya egyértelműen és azonnal megállapítható. Ugyanakkor csak akkor lehet sikeres, ha az ajánlatkérő kellő mélységében ismeri a beszerzés tárgya szerinti piacot és a beszerzendő terméket, meg tudja fogalmazni egyértelműen az elvárásait, és kellően felkészült ahhoz, hogy az egyes paraméterekre adandó pontszámmal kifejezze preferenciáit a teljesítés feltételeit illetően. Szintén korlátozottan alkalmazható olyan területeken, ahol helye lehet az innovatív megoldásoknak, mivel az ajánlatkérő preferenciái rögzítettek, ezáltal a versenyt adott körülmények között némileg visszafoghatja az ilyen értékelési szempont alkalmazása. További, ugyan csak jogelméleti probléma is felmerül a módszerrel szemben, miszerint az adható pont minimuma és maximuma ténylegesen nem alkalmazható kategória, mivel elképzelhető, hogy az ajánlatkérő számára legelőnyösebb ajánlat sem teljesíti az összes paramétert, tehát az sem éri el az adható pontszám maximumát, ami felveti a kérdést, hogy ez ilyen formában megfelel-e a Kbt. 76.§ (9) bekezdés d) pontjának.

Ilyen abszolút értékelési módszerek például a pontozás, amikor meghatározott paraméterek teljesítéséért az ajánlattevő előre meghatározott számú pontot kap, vagy a hasznossági függvény, melynek alapján az ajánlatkérő függvényekkel vagy táblázatokkal határozza meg az értékelési pontokat.

Természetesen léteznek, létezhetnek itt fel nem sorolt módszerek, akár a fentiek kombinációi is, azonban ezekről az ajánlatkérőnek kell szükség esetén bizonyítania, hogy azok alkalmazása nem indokolatlan, és nem ellentétes a Kbt. rendelkezéseivel, viszont: a fenti módszerek alkalmazása sem garancia a jogszerűsége, hiszen legális eszközök adott körülmények között történő alkalmazása is megvalósíthat alapvető sérelmet.

A Közbeszerzési Döntőbizottság és a bíróság eddigi gyakorlata figyelembevételével megállapítható, hogy az értékelési módszer meghatározása és a pontkiosztás akkor jogszerű, ha:

- az ajánlatkérő a beérkezett tényleges és érvényes ajánlatokat összehasonlítva végzi el az ajánlatok értékelését és a pontkiosztást, és nem a várható ajánlati elemekre tekintettel;
- biztosított, hogy az ajánlatkérő számára kedvezőbb megajánlás a többi ajánlathoz viszonyítottan, arányosan magasabb pontszámot ér el, mint a kedvezőtlenebb ajánlat(ok);
- a pontozás hűen tükrözi az egyes részszerzőpontok jelentőségét, melyeket a súlyszámok fejeznek ki, és a pontkiosztás eredményeképpen ez a prioritási sorrend nem borul fel.

A [Hatóság új útmutatója](#)³² 2016-tól kezdve kiegészült egy 2. számú melléklettel, amely a fent bemutatott értékelési módszereket némiképp árnyalja. Ez a melléklet az értékelési szempontokat már nem relatív és abszolút módszerekre, hanem függvények mentén történő értékelésre és pontkiosztásra bontja. Lényegében azonban ez a két csoport a korábbi útmutatóban szereplő relatív és abszolút

³² A Közbeszerzési Hatóság útmutatója a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról (KÉ 2016. évi 147. szám; 2016. december 21.).

módszereket takarja továbbra is, némiképpen pontosított matematikai terminológiák mentén. A fordított arányosítás körében némiképp pontosít az új melléklet azzal, hogy külön képletet határoz meg arra az esetre, ha a megajánlás annál jobb, minél alacsonyabb, de nem lehet nulla, illetőleg arra az esetre, ha a megajánlás negatív értéket is takarhat, illetőleg a pontkiosztás módszerét példákkal illusztrálja. Személy szerint számomra az 1. melléklet könnyebben érthető és áttekinthetőbb, ugyanakkor kétségtelenül megítélhető, hogy a 2. melléklet matematikailag megalapozottabb – kérdés, hogy egy gyakorló közbeszerző el tud-e képzelni olyan értékelési szempontot, ahol a megajánlás lehet pozitív és negatív is, és amelynek értékelésére a korábbi útmutató (jelenlegi 1. melléklet) módszerei nem adtak megfelelő lehetőséget.

Pontozás, a nyertes kiválasztása azonos ajánlatok esetén

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban meghatározhatja azt az objektív módszert³³ vagy kiegészítő szempontot,³⁴ amelynek alapján a legkedvezőbb ajánlatot kiválasztja, ha több ajánlatnak azonos az összpontszáma, vagy a legalacsonyabb árat vagy költséget, mint egyedüli értékelési szempontot több ajánlat azonos összegben tartalmazza. Ha az ajánlatkérő nem adott meg ilyen módszert vagy szempontot, az az ajánlat minősül a legkedvezőbbnek, amely a nem egyenlő értékelési pontszámot kapott értékelési szempontok közül a legmagasabb súlyszámú értékelési szempontra nagyobb értékelési pontszámot kapott, a legalacsonyabb ár értékelési szempontja esetében pedig közjegyző jelenlétében tartott sorsolás alapján választ az ajánlatkérő a legalacsonyabb összegű ajánlatok között. Az ajánlatkérő akkor is jogosult közjegyző jelenlétében sorsolást tartani, ha a legkedvezőbb ajánlat az e bekezdés szerinti módszerrel nem határozható meg.

A kiegészítő szempontokkal szemben a Kbt. nem támaszt az értékelési szempontoknál meghatározottakon felül többet követelményt. Azonban egyértelmű, hogy ezeket is értékelési szempontnak kell tekinteni, hiszen az ajánlatok megfelelő összehasonlíthatóságát biztosítja azonos összpontszám esetén, tehát az ajánlattevőknek ezekre a szempontokra ugyanúgy ajánlatot kell tenniük, és ezeket a vállalásokat a bontáson – az alap szempontokra tett számszerűsíthető vállalásokhoz hasonlóan – a bontáson ajánlatkérőnek ismertetnie kell, valamint az ezekkel kapcsolatos esetleges hiánypótlásra a Kbt. 71.§-a megfelelően irányadó, az abban foglalt korlátokkal együtt.

Ugyanakkor mivel a Kbt. felmentést ad a kiegészítő szempontok alkalmazása esetén a Kbt. 76.§ (6) bekezdés e) pontjának alkalmazása alól azzal, hogy a Kbt. 77. § (5) bekezdés csak a Kbt.76. § (6) bekezdés a)-d) pontjára hivatkozik, a kiegészítő szempont kapcsolódhat olyan ajánlati tartalmi elemhez, amely az eljárásban értékelésre került, azaz például alkalmassági szempont volt, természetesen a kétszeres értékelés tilalmának szem előtt tartása mellett.

Az életciklus költség

Az életciklus költség, mint értékelési szempont gyökerei az építőipari beruházások gyakorlatában keresendő. A XX. század közepe táján a hosszú távú megtérülést ígérő, nagyobb volumenű beruházások megszorodtak, ezzel egyidejűleg értelemszerűen merült fel az igény arra, hogy ezeket a beruházásokat olyan vállalkozónak lehessen odaítélni, amelyet az ajánlatkérő az ajánlatok teljes körű összehasonlítása után választ ki, mely összehasonlítás magába foglalja az üzemeltetési szakaszban felmerülő költségeket és kockázatokat is. Ez a megközelítés rokon az úgynevezett „TCO” (total cost of ownership) elvével.

A környezetvédelmi szempontok előretörésével és az uniós horizontális politika hangsúlyba kerülésével azonban egy új módszer, az úgynevezett életciklus elemzés (life cycle assessment) módszere lett az, amely a környezeti hatásokat is figyelembe képes már venni a költségszámítás során.

³³ Kbt. 77. § (5) bekezdése alapján.

³⁴ 76. § (6) bekezdés a)-d) pont.

Itt fontos kihangsúlyozni, hogy ez a módszer elsősorban a környezeti szempontokra fókuszál, azaz az adott (elsősorban építési beruházás tárgyú) szerződés teljesítése során a környezettel kapcsolatos, azt terhelő hatások elemzését tartja legfontosabb szempontnak, szemben az uniós irányelvekbe bekerült életciklusköltség-számítás módszerével, mely az irányelveknek és az uniós joggyakorlatnak megfelelően gazdasági szempontú megközelítést takar (lásd gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat koncepciója). Az Európai Unió Zöld közbeszerzésekre vonatkozó kézikönyve³⁵ is különbséget tesz e két módszer között.

Noha a szakirodalom említi még az úgynevezett szociális életciklusköltség (social life-cycle cost), továbbá a teljes életciklusköltség (total life-cycle cost) módszerét is, ezek azonban még kiforratlanok, főleg az externáliák sajátos jellemzői okán. Noha mindkettő kísérletet tesz arra, hogy az externáliák kifejezését gazdaságilag értelmezhető módon pénzre váltsa, és a TLCC már a bevételek is képes figyelembe venni, ezek a módszerek a számszerűsítés nehézségei miatt a közbeszerzési eljárásokban még nem alkalmazhatók a jogorvoslat kockázata nélkül.³⁶

Az életciklus költség szabályozása

Az életciklus költség számításának módszertanával kapcsolatosan a Kbt. meglehetősen szűkszavú. Egyetlen egy paragrafus foglalkozik ezzel a témával, összefoglalva a közvetlen szabályokat, ezért kiemelt jelentősége van a jogalkalmazás elősegítése szempontjából a Közbeszerzési Hatóság e tárgyban kiadott útmutatójának.³⁷

Az útmutató az irányelvi szabályozással összhangban inspirálni kívánja az ajánlattevőket az életciklusköltség módszerének alkalmazására valamennyi olyan esetben, ahol a közbeszerzési szerződés eredményeképpen valamilyen fizikai formában megjelenő tárgy jön létre vagy jut az ajánlatkérő birtokába, különösen építési beruházások és árubeszerzések terén. Szolgáltatás nyújtása esetén a módszer alkalmazhatósága korlátozottabb, de ha a szolgáltatás nyújtásához szükséges felszereltség esetleg a beszerzés tárgyát képezi, akkor itt is megnyílik az életciklus-költség módszer alkalmazásának lehetősége.

Ösztönzi az útmutató a módszer alkalmazását abból a szempontból is, hogy ahol a beszerzés tárgyával összefüggésben az ajánlati áron kívül egyéb költségek is felmerülnek akár a használat (akár üzemeltetés) során, akár a használatot követően, ott pusztán a vételi (ajánlati) ár nem fog megfelelő információt szolgáltatni arról, hogy mely ajánlat esetén jár el az ajánlatkérő a közpénzek hatékony felhasználásának elvének megfelelően. Ezzel rámutat a Hatóság arra, hogy az életciklus költség számításának módszere nem csak a környezetvédelmi szempontokat érvényesítő közbeszerzésekben lehet indokolt, hiszen nem csak zöld szempontokat, de egyértelműen gazdasági szempontokat (úgy mint munkaerő, gazdasági és környezeti erőforrások felhasználása, üzemeltetés és karbantartás költségei, megsemmisítés, hulladékkezelés, ártalmatlanítás költségei) is figyelembe lehet venni ennek segítségével, amelyeket önmagában az ajánlati ár nem tartalmaz, és így a módszer segítségével egy szélesebb kör számára előnyösebb termék vagy beruházás megvalósítására kerülhet sor a közbeszerzési szerződés teljesítésével.

A Kbt. 78. §-a (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérőnek – mint az értékelési szempontokkal kapcsolatosan általában – a nyilvánosság és átláthatóság követelményének eleget téve már az eljárás megindításakor közzé kell tennie az alkalmazni kívánt módszert, mellyel a nyertes ajánlatot ki kívánja választani, jelen szempont esetén azt a tényt, hogy az életciklus-költség számításának módszerét kívánja alkalmazni. Az ajánlatkérőnek elegendő ugyanakkor a közbeszerzési dokumentumokban

³⁵ URL: <http://ec.europa.eu/environment/gpp/lcc.htm> (utolsó letöltés: 2018. július 20.)

³⁶ A Közbeszerzési hatóság útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról (K.É. 2017. évi 35. szám, 2017. március 10.).

³⁷ A Közbeszerzési hatóság útmutatója az életciklusköltség-számítási módszertanokról (K.É. 2017. évi 35. szám, 2017. március 10.).

feltüntetni, hogy az ajánlattevőknek milyen adatokat kell megadniuk, és az ajánlatkérő milyen módszert fog alkalmazni az életciklus-költségeknek a megadott adatok alapján történő meghatározásához. A gyakorlatban jellemzően ez azt jelenti, hogy az ajánlatkérők a közbeszerzési dokumentumok részeként kiadnak egy Excel táblát, amely részben automatizálva önmaga végzi el a teljes költség kiszámítását. Így biztosítható, hogy az ajánlattevők számára is egyértelmű, hogy az ajánlatkérő mely költségelemeket veszi figyelembe, milyen súllyal, és milyen módon fogja azt beszámítani a teljes költségbe. Az ajánlattevőknek csak a táblázatban kért adatokat kell megadnia a táblázat megfelelő celláinak kitöltésével.

Ebben az ajánlatkérő által elkészített és rendelkezésre bocsátott táblázatban is csak a Kbt. 78. § (2) bekezdése szerinti költségelemek vehetők azonban csak figyelembe, azaz a termék vagy beruházás megszerzésének, használatának, fenntartásának, megsemmisítéséhez kapcsolódó azon költségek, amelyeket az ajánlatkérő vagy más, a termék vagy építmény felhasználói fognak viselni. A Kbt. lehetőséget ad a környezeti externáliák figyelembevételére is, ha ezek pénzben kifejezett értékkel rendelkeznek, és ez a pénzben kifejezett érték egyértelműen meghatározható és mindenki által ellenőrizhető.

Természetesen az életciklus-költség számításának módszerével kapcsolatosan is érvényesek azok – az értékelési szempontokkal kapcsolatosan támasztott – általános elvárások, mint a szerződés tárgyához kötöttség kritériuma, vagy az objektív módszer, az általános hozzáférhetőség, a diszkrimináció és a verseny korlátozásának tilalma, továbbá az, hogy csak olyan adatok követelhetők meg az ajánlattevőktől, melyeket általánosan elvárható gondosság mellett bármely ajánlattevő ésszerű erőfeszítések árán meg tud adni.

VIII. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – EGYÉB KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUMOK ÉS AZOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA (PÉLDÁUL MŰSZAKI LEÍRÁS, A GAZDASÁGI SZEREPLŐK ÁLTAL BENYÚJTANDÓ DOKUMENTUMOK MINTÁI, EGYSÉGES EURÓPAI KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUM, RÉSZLETES ÁRTÁBLÁZAT VAGY ÁRAZATLAN KÖLTSÉGVETÉS, SZERZŐDÉSTERVEZET STB.)

VIII.1. Egyéb közbeszerzési dokumentumok és azok összeállítása

A Kbt. az értelmező rendelkezések között megadja a közbeszerzési dokumentumok fogalmát. Ennek alapján közbeszerzési dokumentum alatt értendő minden olyan dokumentum, amelyet az ajánlatkérő a közbeszerzés vagy a koncesszió tárgya, illetve a közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás leírása vagy meghatározása érdekében hoz létre, illetve amelyre ennek érdekében hivatkozik, így különösen az eljárást meghirdető hirdetmény, az eljárást meghirdető felhívásként alkalmazott előzetes tájékoztató, műszaki leírás, ismertető, kiegészítő tájékoztató, javasolt szerződéses feltételek, a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái, részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés.

Az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárás előkészítésére és ennek keretében a közbeszerzési dokumentumok összeállítására különösen nagy hangsúlyt köteles helyezni.

Ennek kapcsán az ajánlatkérőnek minden, a dokumentáció és a szerződéstervezet összeállításához szükséges kérdést végig kell gondolnia. A nem megfelelően előkészített közbeszerzési dokumentumok és az átgondolatlan kiírás következménye lehet ugyanis, hogy az ajánlatkérő beszerzése legrosszabb esetben nem, vagy nem az igényei szerint, vagy határidőcsúszással valósul meg.

Az ajánlatkérő kötelezettsége, hogy úgy határozza meg a beszerzés tárgyát, a műszaki követelményeket, és az ajánlatadás feltételeit, hogy azzal ne okozzon indokolatlan megkülönböztetést, tegye lehetővé a közbeszerzési eljárásban történő egyenlő esélyű ajánlattételt, valamint biztosítsa a verseny tisztaságát. Amennyiben az ajánlatkérő az ajánlattételi feltételeket úgy határozza meg, hogy azok alapján az ajánlattevők – valós ok nélkül – nem tudnak egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tenni, a felhívás vonatkozó rendelkezései jogszabálysértők. Az egyenlő esélyű megfelelő ajánlattétel elsődleges feltétele az, ha a közbeszerzési dokumentumok előírásai egyértelműek, nem tartalmaznak ellentmondó rendelkezéseket, sem a beszerzés tárgya, sem az alkalmasság követelményrendszere, továbbá semmilyen, a közbeszerzési dokumentumokban megjelenő előírás tekintetében. Az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség elvéből következik, hogy a közbeszerzési dokumentumok tartalmát az ajánlatkérő nem határozhatja meg úgy, hogy csak meghatározott ajánlattevő tudjon az előírt feltételeknek megfelelő, és versenyképes ajánlatot tenni.

Az ajánlatkérő az alábbi közbeszerzési dokumentumokat köteles az eljárás iránt érdeklődők rendelkezésre bocsátani:

- a szerződéstervezetet (kivéve tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén, ahol az ajánlatkérő jogosult szerződéstervezet helyett csak az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni);
- a Kbt. 73. § (5) bekezdése szerinti tájékoztatást;
- az ajánlat és részvételi jelentkezés részeként benyújtandó igazolások, nyilatkozatok jegyzékét; valamint
- a Kbt. Második része szerinti eljárásban az egységes európai közbeszerzési dokumentum (EEKD vagy ESPD) mintáját.

Az ajánlatkérő további ajánlott igazolás- és nyilatkozatmintákat is a résztvevők rendelkezésére bocsáthat.

VIII.2. Műszaki leírás összeállítása

A műszaki leírás azoknak az előírásoknak az összessége, amelyek meghatározzák azokat a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzőket, amelyek alapján a közbeszerzés tárgya olyan módon írható le, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által igényelt rendeltetésnek. E jellemzők utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának és nyújtásának folyamatára vagy módszerére, vagy életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, akkor is, ha ezek a tényezők végeredményben nem befolyásolják az adott építési beruházás, áru vagy szolgáltatás tulajdonságait, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához [76. § (7) bekezdés], valamint annak értékéhez és céljaihoz képest arányosak.

A műszaki leírásnak valamennyi gazdasági szereplő számára egyenlő hozzáférést kell lehetővé tennie, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során.

A műszaki leírás nem hivatkozhat meghatározott gyártmányú vagy eredetű dologra, konkrét eljárásra, vagy védjegyre, szabadalomra, tevékenységre, személyre, típusra vagy adott származásra, gyártási folyamatra, ha az az egyes gazdasági szereplők vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizorításához vezetne. Az ilyen hivatkozás csak kivételes esetekben engedhető meg, és az ilyen megnevezés mellett a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést kell szerepeltetni.

A műszaki leírás szakszerű összeállításának hiánya akár a közbeszerzési eljárás eredménytelenségéhez is vezethet, mivel – ahogyan azt a Döntőbizottság számos alkalommal, így többek között a [D.18/17/2018.](#) számú határozatában is kimondta – a nem pontos műszaki leírás nem vezethet az ajánlat érvénytelenségének megállapítására, a hiányosságok, ajánlatkérői mulasztások nem eshetnek az ajánlattevők terhére.

A [321/2015. \(X.30.\) Kormányrendelet](#) 48. §-a részletesen meghatározza a műszaki leírás tartalmi követelményeit.

VIII.3. A gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái

Az ajánlatkérő ajánlott – ily módon nem kötelezően alkalmazandó – igazolás- és nyilatkozatmintákat bocsáthat a részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők rendelkezésére annak érdekében, hogy a gazdasági szereplők valamennyi nyilatkozatot a szükséges és megfelelő tartalommal tegyék meg.

Ajánlatkérő a nyilatkozatminták elkészítésekor fokozott óvatossággal kell, hogy eljárjon, és törekednie kell az elkészített minták érthetőségére, mert – bár a használatuk nem kötelező – az abban

foglalt nem egyértelmű rendelkezések félrevezethetik az ajánlattevőt, és így befolyással lehetnek azon ajánlatok érvényességére, amelyeket a közbeszerzési dokumentumok részeként rendelkezésre bocsátott nyilatkozatminták segítségével készítettek el.

VIII.4. Egységes európai közbeszerzési dokumentum

A Kbt. Második Része szerint lefolytatott közbeszerzési eljárásban az ajánlattevőnek vagy részvételre jelentkezőnek az egységes európai közbeszerzési dokumentum benyújtásával kell előzetesen igazolnia, hogy nem tartozik az ajánlatkérő által előírt kizáró okok hatálya alá, továbbá megfelel a Kbt. 65. §-a alapján az ajánlatkérő által meghatározott alkalmassági követelményeknek.

Ezen kötelezettség teljesítésére az Európai Bizottság által erre vonatkozóan létrehozott webfelület is használható. Ilyen esetben az ajánlatkérőnek a közbeszerzési dokumentumokban meg kell adnia az elektronikus formanyomtatvány minta elérhetőségét.

Ha egy ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az előírt alkalmassági követelményeknek más szervezet vagy személy kapacitásaira támaszkodva kíván megfelelni, az érintett szervezetek vagy személyek mindegyike által kitöltött és aláírt külön formanyomtatványokat is köteles benyújtani. Ilyen esetben a kapacitásukat rendelkezésre bocsátó szervezetek vagy személyek az alkalmassági feltételek vonatkozásában csak azokról nyilatkoznak, amelyeket az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező igénybe kíván venni alkalmasságának igazolásához.

Közös ajánlattétel vagy részvételi jelentkezés esetén a közös ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők mindegyike külön formanyomtatványt nyújt be.

VIII.5. Részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés

Az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló [322/2015. \(X.30.\) Korm.rendelet](#) kifejezetten rögzíti, hogy az építési beruházás közbeszerzési dokumentumai között ajánlatkérő köteles a tervező által készített árazott költségvetés alapján árazatlan költségvetési kiírást elkészíteni és azt a gazdasági szereplők rendelkezésére bocsátani.

Az árazatlan költségvetésben valamennyi, építési beruházás szempontjából releváns tételt szerepeltetni szükséges. A költségvetés tételeit érdemes az ajánlatkérőnek levédenie, hogy azok ne legyenek megváltoztathatók az árazás során.

Árubeszerzés és szolgáltatás megrendelés esetén az ajánlatkérők részletes ártáblázatot készíthetnek elő, melyeket a gazdasági szereplőknek kötelező jelleggel ki kell tölteniük és csatolniuk kell az ajánlatukhoz.

VIII.6. Szerződéstervezet, szerződéses feltételek

A megfelelő ajánlattétel és részvételi jelentkezés elősegítése érdekében – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével –, az ajánlatkérő köteles az eljárás iránt érdeklődő gazdasági szereplők részére szerződéstervezetet bocsátani. A szerződéstervezet tartalmát – figyelemmel a teljesítés

feltételeire és körülményeire – az ajánlatkérő kellő körültekintéssel és részletezettséggel köteles meghatározni, hiszen a legtöbb eljárástípusban a szerződéstervezet tartalmának módosítására – az ajánlattételi határidő lejártát követően, az ajánlati kötöttségből fakadóan – nincsen lehetősége az ajánlatkérőnek.

A hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárásban és versenypárbeszéd esetén az ajánlatkérő nem köteles szerződéstervezetet készíteni, elegendő az általa ismert szerződéses feltételeket meghatározni.

IX. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – KIEGÉSZÍTŐ TÁJÉKOZTATÁS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

IX.1. A kiegészítő tájékoztatás célja, rendeltetése

A kiegészítő tájékoztatás célja, hogy segítse a gazdasági szereplőket a megfelelő ajánlat, illetve részvételi jelentkezés elkészítésében. Ennek érdekében egy eljárás potenciális résztvevői az eljárást megindító hirdetmény, műszaki leírás, szerződéstervezet, a gazdasági szereplők által benyújtandó dokumentumok mintái, a részletes ártáblázat vagy árazatlan költségvetés kapcsán felmerülő nem egyértelmű előírásokról, feltételekről felvilágosítást kérhetnek.

A közbeszerzési dokumentumok megfelelő áttanulmányozása minden, az adott eljárásban indulni kívánó, vagy abban már részt vevő gazdasági szereplő érdeke és egyben feladata, elősegítve ezzel a megfelelő ajánlattételt, részvételi jelentkezés benyújtását. Azzal ugyanis, hogy a tájékoztatás iránti kérelmükben rámutatnak a nem egyértelmű előírásokra, illetve az esetleges ellentmondásokra, a hiányzó információkra, lehetőséget adnak az ajánlatkérőnek arra, hogy szükség esetén módosítsa a dokumentumokat, illetve válaszával segítse a gazdasági szereplőket a felmerült kérdések tisztázásában.

A Döntőbizottság a [D.141/2015.](#) számú határozatában is kimondta, hogy a kiegészítő tájékoztatásban adott ajánlatkérői válasz a közbeszerzési eljárásban meghatározott feltételrendszer részévé válik, melyhez a kiegészítő tájékoztatás rendelkezésre bocsátását követően mind az ajánlatkérő, mind az egyes ajánlattevők/részvételre jelentkezők kötve vannak, a közbeszerzési dokumentumok a kiegészítő tájékoztatásban foglaltakra tekintettel értelmezendők és alkalmazandók.

A kiegészítő tájékoztatás kérésre kizárólag a megfelelő ajánlattétel vagy részvételre jelentkezés elősegítése érdekében kerülhet sor, amely azt is jelenti, hogy a kiegészítő tájékoztatás nem irányulhat sem a felhívás, sem pedig az egyéb dokumentum módosítására. Az ajánlatkérő által nyújtott információ nem terjeszkedhet túl az ajánlati felhívás és a dokumentációban foglalt előírásokon, kizárólag azok értelmezésére irányulhat, azok tartalmának változtatás nélküli egyértelmű meghatározására terjedhet ki. Arra sincsen lehetőség, hogy a dokumentáción belüli ellentmondásokat, illetve a felhívás és a dokumentáció eltérését a kiegészítő tájékoztatás keretében oldja fel az ajánlatkérő, meghatározott elemek semmissé nyilvánításával. Erre a korábbi Kbt. lehetőséget biztosított, az új Kbt. keretében az ajánlatkérő az esetleges ellentmondásokat, eltéréseket kizárólag módosítás keretében jogosult és egyben köteles orvosolni.

A közbeszerzések nyilvánossága és a verseny tisztasága érdekében az alapelvekben megfogalmazott alapvető követelmény, hogy az érvényes ajánlattétel feltételeinek tisztázására irányuló konkrét ajánlattevői kérdésekre az ajánlatkérő konkrét és megfelelő értelmezést adjon. A kiegészítő tájékoztatás, mint jogintézmény nemcsak az ajánlatkérő számára ad kötelezettséget, hanem az ajánlattevőt is köti annyiban, hogy a kérdései – ahogyan azt a Döntőbizottság a [D.382/2011.](#) számú határozatában is rögzítette – csak olyan tényekre, adatokra, körülményekre irányulhatnak, amelyek a megfelelő ajánlattétel érdekében szükségesek. Az e körön kívül eső kérdésekre az ajánlatkérő nem köteles válaszolni, az ajánlattevőnek pedig tartózkodnia kell minden olyan kérdés feltevésétől, amely nem lényegi, és amely ténylegesen nem szükséges az ajánlatának elkészítéséhez.

A gazdasági szereplők a kiegészítő tájékoztatás kérést kizárólag írásban kérhetik az ajánlatkérőtől, így például telefonon érkező kérdésekre – az esélyegyenlőség elvének megfelelően – az ajánlatkérőnek nem áll módjában választ adni. Az ajánlattevők ajánlatukban nem hivatkozhatnak egyetlen olyan, bármilyen formában kapott szóbeli információra sem, melyet az ajánlatkérő írásban nem erősített meg.

A Kbt. 41. § (2) bekezdésében foglalt írásbeli forma a postai úton történő megküldést, ajánlatkérő részére történő közvetlen kézbesítést, a faxon vagy elektronikus úton történő megküldést foglalja magába. Az elektronikus úton történő megküldéssel kapcsolatban fontos felhívni a figyelmet arra, hogy az elektronikus úton tett nyilatkozat – az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer (EKR) bevezetéséig – legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott vagy a törvény felhatalmazása alapján alkotott jogszabály szerinti követelményeknek megfelelő elektronikus dokumentumba foglalt formában nyújtható be.

A gazdasági szereplőknek érdemes – és egyben javasolt – a lehető legpontosabban megadnia a felmerülő kérdéseket, melyre választ várnak az ajánlatkérőtől. Az ajánlatkérő köteles a feltett kérdésekre egyértelmű választ adni.

IX.2. A kiegészítő tájékoztatás megválaszolásának határideje

A Kbt. az uniós eljárásrend szerinti eljárásoknál eljárásfajtánként határozza meg, hogy az ajánlatkérő mennyi időn belül köteles válaszolni a beérkező kérdésekre. Főszabály szerint a kérés beérkezését követően ésszerű határidőn belül, azaz a lehető leghamarabb válaszolnia kell.

A kérdések feltevésére a Kbt. nem határoz meg konkrét határidőt. Valamennyi gazdasági szereplőtől elvárható azonban, hogy a tájékoztatás kérést olyan „megfelelő” határidőben nyújtsa be, hogy arra az ajánlatkérő képes legyen a törvényi határidőben válaszolni.

A gyakorlati tapasztalatok azonban sajnos azt mutatják, hogy a gazdasági szereplők az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejárta előtti néhány napban nyújtják be a kérdéseiket, mellyel „rákényszerítik” az ajánlatkérőkre a határidő meghosszabbítását. Ennek elkerülése érdekében a jogalkotó rögzítette azon határidőket, amelyek után beérkezett kérdéseket az ajánlatkérő már nem köteles – de jogosult, amennyiben megítélése szerint a válasz a megfelelő ajánlattétel, illetve részvételi jelentkezés elkészítéséhez szükséges – megválaszolni. Ezzel egyidejűleg azonban az ajánlatkérő köteles a határidőt is meghosszabbítani.

Abban az esetben, ha a gazdasági szereplők megfelelő időben kérték a tájékoztatást, de azokat a kérdések mennyiségére vagy összetettségére tekintettel ajánlatkérő nem tudja az előírt törvényi határidőben megadni, vagy szükséges a felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása, az ajánlattételi, illetve részvételi határidőt a Kbt. 52. § (4) bekezdése szerint szintén meg kell hosszabbítani. A hosszabbítás mértékének a kiegészítő tájékoztatásban közölt információk (azok mennyisége, jelentősége, összetettsége), illetve a dokumentumok módosítása jelentőségével arányban kell állnia.

Fentiek alapján tehát – szemben a korábbi törvény gyakorlatával – már nem lehet egyszerű tájékoztatás formájában módosítani ilyenkor az ajánlattételi határidőt. Az új Kbt. megszüntette ezt a lehetőséget, azaz – hirdetménnyel induló eljárások esetén – minden esetben kötelezővé teszi a hirdetmény feladását az ajánlattételi (részvételi) határidő módosításáról.

Ez a két rendelkezés együttes alkalmazása egyes esetekben nehézségekbe ütközhet. Így például akkor, amikor a válaszadási határidő utolsó napján derül ki, hogy az ajánlatkérő (adott esetben terveivel ellentétben) mégsem tudja kiküldeni a beérkezett kérdésekre a válaszait, mert például az egyes szakértői válaszok összeállítása a tervezettnél hosszabb ideig tart. Ez a felhívás szükségszerű módosításával is együtt jár, melyet az ajánlatkérő kénytelen gyorsan összeállítani.

A Kbt. előírja, hogy a módosító hirdetménnyel egyidejűleg tájékoztatni kell az érdeklődő gazdasági szereplőket, de csak magának a módosításnak a tényéről, nem pedig annak konkrét tartalmáról. A jogalkotói logika nyilvánvalóan arra irányult, hogy az érdeklődők a tájékoztatás nyomán majd megkeresik a módosító hirdetményt és abból értesülni fognak a módosítás tartalmáról. Annak érdekében, hogy a fentiekben vázolt vitás kérdések némiképp elkerülhetővé váljanak, javasolt a módosítás tényéről szóló tájékoztatásban az új ajánlattételi/részvételi határidő megadása is (mely természetesen azonos azzal az időponttal, mely a módosító hirdetményben is feltüntetésre került). Javasolt továbbá annak jelzése a gazdasági szereplők részére, hogy ez a határidő tekintendő irányadónak abban az esetben is, ha esetleg a módosításról szóló hirdetmény valamely oknál fogva nem jelenne meg az eredeti ajánlattételi/részvételi határidő előtt.

A kiegészítő tájékoztatás megadása tekintetében a törvény **az uniós értékhatár alatti eljárások vonatkozásában** – konkrét határidők megadása nélkül – csupán annyit rögzít, hogy „a kiegészítő tájékoztatást az ajánlattételi vagy részvételi határidő lejártá előtt ésszerű időben köteles az ajánlatkérő megadni”.

Ezt azt jelenti, hogy az ajánlatkérőnek olyan időben kell megadnia a kiegészítő tájékoztatást a gazdasági szereplők számára, amely még biztosítja azt, hogy a kiegészítő tájékoztatásban megadott információk alapján még megfelelő időtartam álljon a gazdasági szereplők rendelkezésére a részvételi jelentkezésre, illetve az ajánlat összeállítására és benyújtására. Ez a fajta megfogalmazás számos esetben jelenthet nehézséget mind az ajánlatkérők, mind az ajánlattevők számára.

Annak érdekében, hogy az *ésszerű idő* kézzelfoghatóvá váljon, az ajánlatkérők egy része már az eljárást megindító felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumok között rögzítik, hogy mit is értenek *ésszerű idő* alatt. *(Pl.: Ajánlatkérő a Kbt. 114. § (6) bekezdése vonatkozásában, a kiegészítő tájékoztatás esetében ésszerű időnek tekinti az ajánlattételi határidő lejártát megelőző második munkanapot (tájékoztató megküldésére), feltéve, hogy a kérdések és kérések az ajánlattételi határidő lejártát megelőző negyedik munkanapig megérkeznek ajánlatkérőhöz.)*

Ez a metodika dicsérendő, hiszen ezzel elkerülhetővé válnak az ebből fakadó esetleges későbbi jogviták is.

Ha az ajánlatkérő úgy ítéli meg, hogy a megfelelő ajánlattételhez, illetve részvételi jelentkezés benyújtásához szükséges a kiegészítő tájékoztatás megadása, azonban annak – a fentiekben írtak szerinti – ésszerű határidőben történő megadására már nem áll rendelkezésre elegendő idő, az ajánlatkérő az ajánlattételi vagy részvételi határidőt a Kbt. 52. § (3) bekezdésében foglaltak szerint – az eljárást megindító felhívás módosítására vonatkozóan a Kbt. 55. §-ában meghatározott szabályok alkalmazásával – meghosszabbíthatja.

IX.3. Az esélyegyenlőség, egyenlő elbánás és verseny tisztasága alapelveinek biztosítása a kiegészítő tájékoztatás megadása során

A tájékoztatás megadása során különös figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség, az egyenlő elbánás és a verseny tisztaságának alapelveire. A kiegészítő tájékoztatást ugyanis úgy kell megadni, hogy az ne sértse a gazdasági szereplők esélyegyenlőségét, azaz a válaszokat minden, az eljárás iránt érdeklődését jelző (és ajánlattételre közvetlenül felkért) valamennyi gazdasági szereplőhöz teljes terjedelemben el kell juttatni, anélkül, hogy az ajánlatkérő a tájékoztatás megadása során bármilyen módon megjelölne, hogy a kérdést melyik gazdasági szereplő tette fel. Ajánlatkérő azt sem jogosult feltüntetni, hogy a választ mely gazdasági szereplőknek küldte még meg.

Fontos kiemelni, hogy az ajánlatkérő nem vállal felelősséget azért, ha egy gazdasági szereplő a kiegészítő tájékoztatás kérés keretében nem adja meg azon elérhetőségeit, melyekre a kiegészítő tájékoztatás megadását várja és ezáltal az ajánlatkérő nem képes a tájékoztatás célszemélyhez

történő megküldésére (vagy téves címre küldi meg a tájékoztatást). Éppen ezért – a pontos kérdésmegfogalmazáson túl – a megfelelő cím és címzett megadása is szükséges.

A tájékoztatás megadására a Kbt. vagylagos lehetőséget biztosít az ajánlatkérőnek:

Vagy biztosítja a tájékoztatás teljes tartalmának hozzáférhetővé tételét vagy a tájékoztatását megküldi valamennyi gazdasági szereplő részére.

A hozzáférhetővé tétel melletti egyidejű megküldés jogalkotó általi megkövetelése indokolatlan adminisztratív terhet jelentene az ajánlatkérő számára, hiszen ugyanazon célú eljárási cselekményt kétszer végezne el. Mindazonáltal nem kizárt az sem, hogy az ajánlatkérő kötelezettségének mindkét formában eleget tegyen, melyre az ajánlatkérők részéről általában sor is kerül.

X. FEJEZET

DR. HOLAKOVSKI ISTVÁN – ELŐZETES VITARENDEZÉSI KÉRELEMRE VONATKOZÓ AJÁNLATKÉRŐI VÁLASZ ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

X.1. Az előzetes vitarendezési kérelem célja

Az előzetes vitarendezés jogintézményének az a célja, az a rendeltetése, hogy a vitatott kérdésben, az esetleges jogorvoslati kérelem benyújtása előtt lehetőséget adjon az érintett felek számára az eltérő álláspontok ütköztetésére.

Az előzetes vitarendezés jogintézménye megteremti az ajánlatkérő számára az előzetes vitarendezés alapján történő intézkedések lehetőségét, az eljárásban történő döntés meghozatalát az összegezés megküldését (azaz az eljárás eredményének kihirdetését) követően is. Ezen eljárási cselekmények teszik lehetővé, hogy az előzetes vitarendezés jogintézményével az ajánlatkérő hatékonyan legyen képes kezelni a hozzá érkező kérelmeket: abban az esetben ugyanis, ha az ajánlatkérő megítélése szerint a kérelemben foglaltak helytállóak lehetnek – mert az ajánlatkérő az ajánlatok bírálata során bizonyos információt figyelmen kívül hagyott, vagy bizonyos eljárási cselekményt, adott esetben mérlegelést igénylő kérdést nem kellő körültekintéssel kezelt –, lehetősége nyílik e hibák utólagos orvoslására.

Összefoglalóan elmondható, hogy az előzetes vitarendezési eljárás – gyorsaságának és ingyenességének köszönhetően – rendkívül népszerű a közbeszerzési eljárásban. A Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozó jogorvoslati eljárásokat megelőzően rendszerint igénybe veszik az előzetes vitarendezés jogintézményét; még annak ellenére is, hogy az már egyáltalán nem előfeltétele a jogorvoslati eljárás megindításának. Számos esetben sikerül a felek között kialakult jogvitát ily módon rendezni, és ezáltal a jogviták jelentős része megoldódik hatósági vagy bírósági eljárás igénybevétele nélkül.

Az előzetes vitarendezési eljárás rendeltetésszerű és jogszabályoknak megfelelő alkalmazása segít fokozni ennek a jogintézménynek a jelentőségét a magyar közbeszerzési eljárásban, valamint előmozdítani a jogviták hatékony és résztvevő felek közötti békés megoldását.

X.2. Az előzetes vitarendezési kérelem megválaszolásának módja és határideje

Az előzetes vitarendezési kérelem az ajánlattevő/részvételre jelentkező, bármely érdekelt gazdasági szereplő, a közbeszerzés tárgyával összefüggő tevékenységű kamara vagy érdekképviselői szervezet (a továbbiakban együttesen: kérelmező) által ingyenesen benyújtható, kérelmező által feltételezett jogsértéssel szemben benyújtható jogintézmény.

Az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelemre vonatkozó választát – a Kbt. 80. § (4) bekezdésben foglalt kivétellel – a benyújtási móddal megegyező módon, faxon vagy elektronikus úton köteles megadni. Azaz, amennyiben az ajánlattevő/részvételre jelentkező, bármely érdekelt gazdasági

szereplő, a közbeszerzés tárgyával összefüggő tevékenységű kamara vagy érdek-képviselési szervezet (a továbbiakban együttesen: kérelmező) előzetes vitarendezési kérelmét elektronikus úton nyújtotta be, úgy az ajánlatkérő is köteles azt elektronikus úton megválaszolni. Amennyiben a kérelem fax útján került megküldésre az ajánlatkérő részére, úgy az ajánlatkérő is fax útján köteles a választ megadni. Míg, ha a kérelem mind elektronikus úton, mind fax útján benyújtásra került, úgy ajánlatkérő is köteles a választ mindkét módon megküldeni a kérelmező részére.

Ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelmet – főszabály szerint – annak megérkezésétől számított három munkanapon belül – de nem szükségszerűen munkaidőben – köteles megválaszolni. Ettől az ajánlatkérő csak akkor térhet el, ha az előzetes vitarendezési kérelem alapján további eljárási cselekményt vagy cselekményeket tart szükségesnek.³⁸

A Kbt. 79. § (3) bekezdése azt rögzíti kógens szabályként, hogy az ajánlatkérő a kérelemmel kapcsolatos álláspontjáról a vitarendezés kérelmezőjét a kérelem megérkezésétől számított három munkanapon belül a benyújtási módnak megegyező módon tájékoztatja. A Kbt. kógens szabályozása az ettől való eltérésre nem biztosít lehetőséget, e határidő megtartása alól felmentést nem biztosít egyetlen esetre sem, eltérő határidő számításra nem ad lehetőséget sem az ajánlattevők, sem az ajánlatkérők számára, így arra az esetre sem, ha az ajánlatkérő nem a harmadik munkanapon belül adja meg az előzetes vitarendezési kérelemre a választ. Ezzel kapcsolatban a Kbt. 148. § (7) bekezdés d) pontjának db) alpontjában foglaltakat.

Ha az ajánlatkérő a kérelem megválaszolásához és az esetleges törvénysértés kezeléséhez szükségesnek tartja hiánypótlás, felvilágosítás kérés, illetve aránytalan alacsony árral vagy más aránytalan megajánlással kapcsolatos indokolás³⁹ bekérését, a válasz megadása helyett három munkanapon belül csak ezek benyújtására hívja fel az érintett gazdasági szereplő(ke)t.

A jogalkotó – költség és egyéb ráfordítás megtakarítása érdekében – tette lehetővé ennek alkalmazását, hiszen eredményessége esetén ez sokkal kedvezőbb, mint ha egy esetleges jogsértés miatt az egész eljárást érvénytelenné kellene nyilvánítani.

Fontos hangsúlyozni, hogy az előzetes vitarendezés során nem a hagyományos értelemben vett hiánypótlási szakasza kezdődik az eljárásnak, hanem az ajánlatkérő hiánypótlási felhívására reagál az ajánlattevő. A törvény kifejezetten arra utal, hogy ajánlatkérő a hiánypótlás benyújtására hívhatja fel az ajánlattevőt, amennyiben az eljárás szabályai szerint erre már nem lenne lehetőség, továbbá az eljárásban történt törvénysértés ezen eljárási cselekmények útján orvosolható.

Szükség van tehát a hiánypótlás elfogadásához az ajánlatkérő aktív felhívására, azaz a Kbt. 71. §-a nem általános értelemben kerül alkalmazásra, hanem:

- csak és kizárólag az előzetes vitarendezési kérelmet előterjesztő, ajánlatkérő által felhívott ajánlattevő válaszána megadására biztosít lehetőséget;
- önkéntes hiánypótlásra előzetes vitarendezés keretében nincs lehetőség.

A hiánypótlás, felvilágosítás, indokolás kiküldésének és az arra történő válaszadás törvényi határideje három munkanap. A hiánypótlás, felvilágosítás, indokolás kiküldésének három munkanapon belül kell megtörténnie, azaz azt akár a vitarendezési kérelem benyújtásának napján is kiküldheti az ajánlatkérő, míg az arra történő válaszadásra ajánlatkérő köteles három munkanapot biztosítani. A válaszadásra nyitva álló határidőt – a törvény kógens jellege alapján – az ajánlatkérő sem rövidíteni, sem meghosszabbítani nem jogosult.

Fontos hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérő a hiánypótlás/felvilágosítás kérés/indokolás kérés lehetőségével **kérelmenként kizárólag egy alkalommal** élhet, így minden esetben fontos, hogy az ajánlatkérő alaposan megvizsgálja a beérkezett kérelmet és a törvénysértés kiküszöbölésének lehetőségét annak érdekében, hogy a kiküldendő hiánypótlás/felvilágosítás kérése/indokolás kérése teljes körű legyen, és később ne merülhessen fel újabb hiánypótlás/felvilágosítás kérés/indokolás kérés szükségessége.

³⁸ D.819/2015.

³⁹ Kbt. 71-72. §.

Ennek kapcsán a gyakorlatban többször kérdésként merült fel, hogy az ajánlatkérő a hiánypótlás, a felvilágosítás- vagy indokoláskérés elrendelése esetében mennyiben van kötve a kérelmező előzetes vitarendezési kérelméhez. A Közbeszerzési Döntőbizottság válasza egyértelmű: a kérelem nem köti az ajánlatkérőt. „A (...) a jogintézmény célját a jogalkotó továbbra is akként határozta meg, hogy annak a segítségével az esetleges törvénysértések orvosolhatók legyenek, ajánlatkérő megalapozott eljárást lezáró döntést hozzon, amelynek következtében a közbeszerzési eljárások eredményessége hatékonyabban biztosítható. Ezen célnak pedig az az értelmezés felel meg, ha az ajánlatkérő nem kizárólag abban a körben jogosult hiánypótlási felhívást kibocsátani, felvilágosítás, illetve indokolást kérni, amelyre a vitarendezési kérelem irányult. Az ajánlatkérő az eljárásban történt törvénysértést jogosult orvosolni a hiánypótlás, felvilágosítás-kérés, illetve indokolás-kérés jogintézményével. Ha az ajánlatkérő ezt nem minden kérdés vonatkozásában tehetné meg, az a jogintézmény hatékonyságát veszélyeztetné. A kérelmezői álláspont elfogadása azt jelentené, hogy az ajánlatkérő – hiába észleli – a vitarendezés során semmilyen más, adott esetben a vitarendezést kérő által észlelt hibához kapcsolódó hiányosságot sem jogosult orvosolni, ami pedig a jogintézmény céljával ellentétes eredményre vezet.”⁴⁰

A Kbt. 80. §-a nem tartalmaz korlátozást az előterjeszhető előzetes vitarendezési kérelmek számára vonatkozóan. Mindezek alapján felmerülhet a kérdés, hogy korlátlan számban nyújtható-e be előzetes vitarendezési kérelem, amelyet ajánlatkérőnek meg kell válaszolnia.

A jogszabály valóban nem határoz meg számszerű korlátot a benyújtható vitarendezési kérelmekre, de korlátozza a kérelem előterjesztésére jogosultak körét, az előterjesztésre nyitva álló határidőt, és meghatározza a kérelem tartalmát is. Így az kijelenthető, hogy a kérelmek száma nem lehet korlátlan.

Az azonban előfordulhat, hogy a törvényi határidőkön belül ugyanaz a jogosult több kérelmet nyújt be. Ebben az esetben azt szükséges vizsgálni, hogy a kérelmező ugyanazon vitatott elem vonatkozásában terjeszti-e elő a kérelmét. Tekintettel arra, hogy a kérelmezőnek meg kell jelölnie a jogsértőnek tartott elemet, életszerűtlen lenne, hogy ugyanaz a kérelmező ugyanarra a jogsértésre több kérelmet nyújtson be. Abban az esetben, ha ez mégis előfordul, ajánlatkérőnek megítélésem szerint már elegendő utalnia arra, hogy ezt korábban megválaszolta.

Az természetesen előfordulhat, hogy a jogsértések eltérő időpontban jutnak az ajánlattevők/részvételre jelentkezők tudomására, de a Kbt. egyéb rendelkezései alapján ez sem jelent korlátlan időtartamot. Ebben az esetben azonban él annak a lehetősége, hogy az újonnan előterjesztett vitarendezési kérelem új kérelmi eleme vonatkozásában az ajánlatkérő egy alkalommal ismételtlen éljen a Kbt. 80. § (4) bekezdés adta lehetőséggel.

Fontos továbbá rögzíteni, hogy amennyiben az eljárásban több ajánlattevő vagy részvételre jelentkező van, természetesen mindegyik rendelkezik a kérelem előterjesztésének jogával, így ebben az esetben előfordulhat, hogy többen nyújtanak be kérelmet ugyanazzal a jogsértéssel kapcsolatban. Ezen kérelmek számának korlátozása, illetőleg az érdemi válaszadás megtagadása ellentétes lenne a közösségi közbeszerzési joggal, hiszen a jogorvoslat terén is biztosítani kell az esélyegyenlőséget.

Amennyiben az ajánlatkérő él e lehetőséggel, az előzetes vitarendezési kérelem benyújtásáról a hiánypótlási felhívás, a felvilágosítás vagy indokolás kérésének megküldésével egyidejűleg – a kérelem beérkezésétől számított három munkanapon belül – köteles tájékoztatni valamennyi ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt. Az előzetes vitarendezési kérelem benyújtásáról való tájékoztatás történhet magának az előzetes vitarendezési kérelemnek az ajánlattevők/részvételre jelentkezők részére történő továbbításával is.

Az előzetes vitarendezési kérelemre adandó érdemi válasz megadásának határideje pedig a kérelem megérkezésétől számított hét munkanapra tolódik. (A válaszadás módja természetesen ez esetben is megegyezik a kérelem benyújtásának módjával.)

Kérdésként merült fel azonban a jogalkalmazóknál, hogy valamennyi vitatott kérelmi elem vonatkozásában a hét munkanapos határidő tekinthető-e irányadónak abban az esetben is, ha

⁴⁰ D.519/2015.

hiánypótlás/felvilágosítás/indokolás kérés kiküldésére nem minden kérelmi elem vonatkozásában került sor. Erre – figyelemmel arra, hogy a jogszabályi rendelkezés sem tesz különbséget a hiánypótlással/felvilágosítás/indokolás kéréssel érintett kérelmi elemek és az ezekkel nem érintett kérelmi elemek között – igen válasz adható, azaz valamennyi, kérelmező által vitatott jogsértés megválaszolásának határideje – függetlenül attól, hogy például egy három vitatott elemet tartalmazó kérelem esetén ajánlatkérő csak egy kérelmi elem vonatkozásában élt a hiánypótlás/felvilágosítás/indokolás kérés lehetőségével – egyaránt hét munkanap.

A kérelmező részéről benyújtott hiánypótlás/felvilágosítás/indokolás tartalmi vizsgálatát követően – amennyiben ajánlatkérő meglátása szerint az eljárásban történt törvénysértés ezen eljárási cselekmények útján orvosolhatóvá vált – az ajánlatkérő jogosult az írásbeli összegezés módosítására. Figyelemmel arra, hogy az előzetes vitarendezésre vonatkozó törvényi szabályok nem tartalmaznak külön rendelkezést az előzetes vitarendezés eredményeként bekövetkező írásbeli összegezés módosítása vonatkozásában, azt a következtetést kell levonnunk, hogy ebben az esetben is a Kbt. 79. § (4) bekezdésében rögzített szabályok az irányadók: az ajánlatkérő az írásbeli összegezést az ajánlattevők részére történő megküldésétől számított huszadik napig, a részvételi szakasról készült összegezés esetén az ajánlattételi határidő lejártáig egy alkalommal jogosult módosítani.

X.3. Előzetes vitarendezési kérelemre adandó ajánlatkérői válasz

Az ajánlatkérőnek megfelelő módon, érdemben reagálnia kell az ajánlattevő/részvételre jelentkező kérelmében foglaltakra: köteles megvizsgálni a vitarendezési kérelemben leírtakat, köteles döntést hozni a vitarendezési kérelem tárgyában, majd álláspontjáról tájékoztatni a vitarendezési kérelem előterjesztőjét.

Az előzetes vitarendezési kérelemre adott ajánlatkérői válasz alkalmas lehet egy későbbi jogorvoslati eljárás elkerülésére, de éppen ellenkezőleg arra is, hogy alapot szolgáltatson a későbbi jogorvoslati eljáráshoz. Ezért is lényeges, hogy az ajánlatkérő a vitatott kérelmi elem/elemek vonatkozásában meghozott döntését megalapozó indokait a vitarendezési kérelemre adott válaszában részletesen kifejtse és egyértelműen a kérelmező tudomására hozza, hogy egyet ért-e, vagy sem a kérelemben foglaltakkal. A Döntőbizottság a [D.404/2015.](#) számú határozatában konstatacióként, hogy „a kérelmező csak az ajánlatkérő kellő mértékben kifejtett álláspontjának ismeretében kerül abba a helyzetbe, hogy alapos döntést tudjon hozni abban a kérdésben, hogy benyújt-e jogorvoslati kérelmet az ajánlatkérő vitatott eljárási cselekménye, döntése ellen.”

A Fővárosi Ítéltábla [3.Kf.27.202/2011/4.](#) számú ítélete is tömören meghatározta, hogy az ajánlatkérő milyen választ köteles adni: „a határidőn belüli válaszádnak egzaktnak, a kifogásokat elfogadónak, vagy elutasítónak (igen/nem válasz) kell lennie. Ezt a követelményt nem teljesíti a tárgyalási készség kifejezése, annak kinyilvánítása, hogy az ajánlatkérő nyitott az egyeztetésre...”

A hatályos Kbt. a kérelemre adott válasz tartalmára nézve nem ad támpontot. Célszerű a válaszban – mintegy bevezetésképpen – feltüntetni a kérelmező kérelmét, az általa jogsértőnek tartott eljárási cselekmény vagy dokumentum megnevezését. Ezt követően fogalmazzuk meg az ajánlatkérőnek a kérelem elbírálására adott válaszát; helyt adó és elutasító válasz esetén egyaránt meg kell jelölni azon indokokat (indokolást), amelyeket az ajánlatkérő a kérelem elbírálása során figyelembe vett. Mivel a hatályos Kbt. előírja, hogy az előzetes vitarendezési kérelemről és az arra adott válaszról az ajánlattevőket értesíteni kell, ezért célszerű erre utalni a válaszban, valamint arra is, hogy az ajánlatkérő a kérelem benyújtási módjával megegyezően küldi meg a válaszát.

Kérdéses, hogy mi a helyzet akkor, ha az ajánlatkérő nem ad vagy határidőre nem ad választ az előzetes vitarendezési kérelemre, vagy a válasz nem felel meg a törvényi követelményeknek.

Fontos, hogy a gazdasági szereplő ekkor ne várjon az ajánlatkérő válaszára, mert ellenkező esetben elveszítheti a jogorvoslathoz való jogát. A Kbt. 148. § (7) bekezdés db) pontja értelmében ugyanis, ha az ajánlatkérő a jogsértéssel kapcsolatban álláspontját határidőben nem küldte meg, e jogsértés tekintetében az ajánlatkérői álláspont megküldésére vonatkozó határidő lejártának napját kell a jogértés tudomásra jutása időpontjának tekinteni.

Az ajánlatkérő a vitarendezési kérelemre adott válaszát valamennyi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező részére köteles megküldeni, azaz annak tartalmát nem csak a kérelmet benyújtó ajánlattevő/részvételre jelentkező ismeri meg.

XI. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – ELJÁRÁST MEGINDÍTÓ FELHÍVÁS, ILLETVE AZ EGYÉB KÖZBESZERZÉSI DOKUMENTUMOK MÓDOSÍTÁSA, AZ ELJÁRÁST MEGINDÍTÓ FELHÍVÁS VISSZAVONÁSA ÉS AZ EZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XI.1. Eljárást megindító felhívás, illetve az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása

XI.1.1. Módosítás uniós eljárásrendben

A Kbt. 55. § (1) bekezdése alapján, ha az ajánlatkérő olyan felhívás tartalmát – ideértve a határidők hosszabbítását is – kívánja módosítani, amelyet hirdetményben közzétettek, hirdetmény közzétételével módosíthatja a felhívásban meghatározott feltételeket.

A hirdetményben utalni kell arra, ha az egyéb közbeszerzési dokumentumok is módosultak.

Ha az ajánlatkérő olyan felhívás tartalmát kívánja módosítani, amelyet nem tettek hirdetményben közzé vagy egyéb hirdetményben közzé nem tett közbeszerzési dokumentumokat módosít, a módosításról ajánlattételi felhívás és az ajánlattételre vonatkozó közbeszerzési dokumentumok esetén az ajánlattételi határidő lejártáig, részvételi felhívás és a csak a részvételi szakaszra vonatkozó közbeszerzési dokumentumok esetén a részvételi határidő lejártáig egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre vagy – közvetlen részvételi felhívás esetén – a részvételre felhívott gazdasági szereplőket, vagy azokat a gazdasági szereplőket, akik az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni.

A meghívásos eljárás ajánlattételi szakaszában nem módosítható az ajánlattételi felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok olyan eleme, amely a részvételi felhívásban is szerepelt.

A felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása nem eredményezheti a beszerzés tárgyára vagy a szerződés feltételeire vonatkozó feltételek olyan jelentőségű módosítását, ahol az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni vagy ajánlatot tenni, vagy a változást figyelembe véve az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelményeket úgy kellett volna meghatároznia, hogy az eljárásban több gazdasági szereplő is részt vehetett volna.

XI.1.2. Módosítás nemzeti eljárásrendben

A Kbt. Harmadik Része szerinti közbeszerzési eljárások esetén ha az ajánlatkérő a nyílt, a meghívásos és a tárgyalásos eljárást megindító felhívást nem hirdetmény útján teszi közzé, akkor az ajánlattételi

vagy részvételi határidő, az eljárást megindító felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról sem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, akiknek az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást megküldte.

A közbeszerzési dokumentumok módosításait az ajánlatkérő az eredeti dokumentumokkal megegyező helyen köteles közvetlenül elektronikusan elérhetővé tenni. Nem módosítható az eljárást megindító felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok olyan eleme, amely az összefoglaló tájékoztatásban is szerepelt.

Ha az ajánlatkérő nemzeti eljárásrendben lefolytatandó közbeszerzési eljárások vonatkozásában hirdetmény közzététele mellett dönt, úgy az ajánlattételi vagy részvételi határidőt, az eljárást megindító felhívást vagy a közbeszerzési dokumentumokat módosító hirdetmény feladása kötelező, azonban azt csak feladni kell az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidőig, annak a részvételi/ajánlattételi határidő lejártáig megjelennie nem kell. A módosítási szándékról és a módosító hirdetmény feladásáról viszont az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejárta előtt írásban közvetlenül, egyidejűleg tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az ajánlatkérőnél az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték, így különösen azok, akik a közbeszerzési dokumentumokat elektronikusan elérték vagy kiegészítő tájékoztatást kértek. **A módosító hirdetmény megjelenéséig a közbeszerzési eljárásban intézkedést tenni, döntéseket hozni, iratokat beadni nem lehet.**

A Kbt. 115. §-a szerinti eljárások esetén, az ajánlattételi határidő, az ajánlattételi felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról – figyelemmel arra, hogy az eljárás megindítására sem hirdetmény útján került sor – nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, amelyeknek az ajánlatkérő az ajánlattételi felhívást megküldte.

Fontos hangsúlyozni, hogy a felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítása nem eredményezheti a beszerzés tárgyára vagy a szerződés feltételeire vonatkozó feltételek olyan jelentőségű módosítását, ahol az új feltételek ismerete alapvetően befolyásolhatta volna az érdekelt gazdasági szereplők arra vonatkozó döntését, hogy a közbeszerzési eljárásban tudnak-e részvételre jelentkezni vagy ajánlatot tenni, vagy a változást figyelembe véve az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelményeket úgy kellett volna meghatároznia, hogy az eljárásban több gazdasági szereplő is részt vehetett volna.⁴¹

A hivatalbóli kezdeményezés alapján a Döntőbizottság a [D.608/6/2017.](#) számú határozatában megállapította, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 55. § (6) bekezdése szerinti előírások megsértésével módosította az ajánlati felhívását és a dokumentációt azzal, hogy a közbeszerzési eljárásában az eredeti teljesítési határidőt közel a kétszeresére módosította. A teljesítési határidő olyan szerződéses feltétel, mely alapvetően befolyásolta a potenciális gazdasági szereplőket abban a kérdés eldöntésében, hogy tesznek-e ajánlatot, vagy sem. Ebből következően pedig az ajánlatkérő a hivatkozott feltétel módosítását kizárólag az ajánlati felhívásának visszavonásával és új közbeszerzési eljárás kiírásával tehetné volna meg jogszerűen.

⁴¹ Kbt. 55. § (6) bekezdés.

XI.2. Az eljárást megindító felhívás visszavonása, gazdasági szereplők tájékoztatása

XI.2.1. Visszavonás uniós eljárásrendben

Az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást nyílt eljárás esetén az ajánlattételi, több szakaszból álló eljárás esetén a részvételi határidő lejártáig vonhatja vissza.

Ha az eljárást megindító felhívást hirdetményben közzétették, az eredeti ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejárta előtt a visszavonásról hirdetményt kell feladni és egyidejűleg tájékoztatni kell azokat a gazdasági szereplőket, akik az eljárás iránt érdeklődésüket jelezték.

A nem hirdetménnyel induló eljárásokban az eredeti határidő lejárta előtt egyidejűleg, közvetlenül kell tájékoztatni az ajánlattételre, illetve részvételre felhívott gazdasági szereplőket.

A több szakaszból álló eljárásokban az ajánlattételi felhívást az ajánlattételi határidő lejártáig visszavonhatja az ajánlatkérő, ha bizonyítani tudja, hogy a részvételi határidő leteltét követően beállott, ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt a szerződés teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Ezekben az esetekben az ajánlatkérőnek az eljárást eredménytelenné kell nyilvánítania.

XI.2.2. Visszavonás nemzeti eljárásrendben

A Kbt. Harmadik Része szerinti nemzeti eljárásrendben bonyolított közbeszerzési eljárás vonatkozásában, a Kbt. 113. § (4) bekezdése alapján az ajánlattételi vagy részvételi határidő, az eljárást megindító felhívás vagy a közbeszerzési dokumentumok módosításáról, valamint az eljárást megindító felhívás visszavonásáról – figyelemmel arra, hogy az ajánlatkérő a nyílt, a meghívásos és a tárgyalásos eljárást megindító felhívást nem hirdetmény útján teszi közzé – nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi vagy részvételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, akiknek az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívást megküldte.

A fentiekhez hasonlóan, a Kbt. 115. §-a szerinti eljárásban az ajánlattételi felhívás visszavonásáról nem kell hirdetményt közzétenni, hanem az eredeti ajánlattételi határidő lejárta előtt közvetlenül, egyidejűleg írásban kell tájékoztatni azokat a gazdasági szereplőket, amelyeknek az ajánlatkérő az ajánlattételi felhívást megküldte.⁴²

⁴² Kbt. 115. § (3) bekezdés.

XII. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – AJÁNLATOK/RÉSZVÉTELI JELENTKEZÉSEK BONTÁSA ÉS AZ EZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XII.1. A bontás célja, helyszíne, időpontja, a bontáson jelenlétre jogosultak köre

XII.1.1. A nem elektronikusan bonyolított közbeszerzések bontási szabályai

A bontás a közbeszerzési eljárás egyik fontos állomása, hiszen ennek keretében ismerik meg az ajánlattevők a versenytársak vállalásait, ajánlati elemeit.

Az ajánlatok/részvételi jelentkezések bontását – a nem elektronikusan bonyolított eljárások esetén – az ajánlatkérő által megadott helyszínen és időpontban (óra/perc pontossággal, az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártának időpontjában) kellett megkezdenie az ajánlatkérő képviselőjének.

A Döntőbizottság a [D.872/4/2016.](#) számú határozatában is kimondta, hogy a Kbt. egyértelmű utasítást tartalmaz az ajánlatkérők részére, hogy az ajánlattételi (részvételi) határidő lejártának időpontjában kell az ajánlatok bontását megkezdeni. Amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban ezen időpontot megelőzően kezdi meg az ajánlatok bontását, úgy a jogsértés nyilvánvalóan megállapítható.

A bontás megtartható az ajánlatkérő székhelyén, illetőleg attól eltérő helyszínen is (például bonyolító iroda helyszínén), azonban a pontos helyszínt az ajánlatkérő előzetesen, az eljárást megindító felhívásában előzetesen rögzíteni köteles. Fontos követelmény továbbá, hogy az ajánlatot/részvételre jelentkezést tartalmazó csomagnak legkésőbb az ajánlattételi határidő lejártának időpontjában az ajánlatkérő képviselőjének birtokában kell lennie. Amennyiben erre nem kerül sor, úgy az ajánlat/részvételre jelentkezés elkésettnek minősül, melynek következményeire a későbbiekben kitérünk.

Szintén kérdéses lehet, hogy ajánlatkérő – nem elektronikusan benyújtott ajánlat esetén – csak a zárt és sértetlen csomag, boríték átvételére köteles-e, azaz mi a helyes ajánlatkérői magatartás a nem zártan benyújtott ajánlattal kapcsolatban: az ajánlatkérő ebben az esetben megtagadhatja-e az ajánlat átvételét. A válasz egyértelműen nem: az ajánlatkérő a nem elektronikusan benyújtott részvételi jelentkezések/ajánlatok esetén a nem zárt csomagolásban benyújtott részvételi jelentkezés/ajánlat átvételét nem tagadhatja meg. Az ily módon benyújtott ajánlat (részvételi jelentkezés) is ajánlat (részvételi jelentkezés), ugyanakkor – tekintettel arra, hogy az nem felel meg a Kbt. 68. §-ának (2) bekezdésében foglaltaknak – az ajánlatkérő köteles azt érvénytelenné nyilvánítani a Kbt. 73. §-ának (1) bekezdése e) pontja alapján, figyelemmel arra, hogy az nem felel meg a jogszabályokban meghatározott feltételeknek, továbbá arra, hogy természeténél fogva nem olyan hibáról van szó, amely hiánypótlás keretében orvosolható lenne.

A nem elektronikusan benyújtott részvételi jelentkezések és ajánlatok bontásán résztvevők köre korlátozott: azon az ajánlatkérő, az ajánlattevők/részvételre jelentkezők képviselői, valamint az általuk meghívott személyek, továbbá – a közbeszerzéshez támogatásban részesülő ajánlatkérő esetében – a külön jogszabályban meghatározott szervek képviselői és személyek vehetnek részt. Annak igazolása érdekében, hogy valóban a fenti gazdasági szereplők, illetőleg szervezetek képviselői

kívánnak-e részt venni a bontáson, ajánlatkérőnek célszerű a képviseleti jogosultságot előzetesen – céginformációs szolgálaton keresztül vagy meghatalmazással – ellenőrizni. Amennyiben a bontáson részt venni kívánó személy nem tudja igazolni részvételi jogosultságát, úgy ajánlatkérő nem köteles számára biztosítani a bontáson való részvétel lehetőségét.

XII.1.2. Az elektronikusan bonyolított közbeszerzések bontási szabályai

A 424/2017. (XII. 19.) Korm. rendeletben meghatározott kivételektől eltekintve az ajánlatkérők 2018. április 15. napjától kezdődően a közbeszerzési eljárásaikat a Miniszterelnökség által üzemeltetett központi közbeszerzési nyilvántartás és a közbeszerzési eljárások elektronikusan lebonyolítását támogató informatikai rendszeren (EKR) keresztül kötelesek bonyolítani. Az EKR azonban a bontásra vonatkozóan a fentebb ismertetettől eltérő szabályozást állapít meg.

Az egyik legfőbb különbség, hogy a részvételi jelentkezések és ajánlatok benyújtásának határideje elválnak a bontás időpontjától. Az ajánlattételi és részvételi határidő munkanapokon reggel nyolc és délután tizenhat óra közötti időszakra eső időpontban határozható meg.

A bontás időpontja kettő órával későbbi, mint maga a benyújtási határidő, mivel az ajánlatokat vagy részvételi jelentkezéseket tartalmazó iratok felbontását az EKR ugyanis az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártát követően, kettő órával később kezdi meg.

Fontos, hogy az ajánlatnak vagy részvételi jelentkezésnek az ajánlattételi, illetve a részvételi határidő lejártának időpontjáig kell elektronikusan beérkeznie, melyről az EKR visszaigazolást küld a benyújtó részére. Az elektronikusan benyújtott ajánlatok vagy részvételi jelentkezések felbontását sem az ajánlatkérő személyesen végzi el, hanem az EKR úgy, hogy a bontás időpontjában az ajánlatok vagy részvételi jelentkezések az ajánlatkérő számára hozzáférhetővé válnak. Ebből következően az ajánlattevők/részvételre jelentkezők képviselői, valamint az általuk meghívott személyek, továbbá a közbeszerzéshez támogatásban részesülő ajánlatkérő esetében a külön jogszabályban meghatározott szervek képviselői a bontáson – nyilvános esemény hiányában – nem tudnak részt venni. A bontás helyszínét az ajánlatkérő az EKR-ben folytatott eljárások tekintetében csak abban az esetben kell, hogy feltüntesse, ha valamely okból nem elektronikusan történik az ajánlattétel.

XII.2. Bontáson ismertetendő adatok köre

Az ügynevezett felolvasólapon kötelezően ismertetendő adatok köre az ajánlatok és a részvételi jelentkezések esetében eltér, abból adódóan, hogy a részvételi jelentkezésben tilos ajánlatot adni.

Így a részvételi jelentkezések felbontásakor ismertetni kell:

- **a részvételre jelentkezők nevét, címét (székhelyét, lakóhelyét).**

Az ajánlatok bontásakor pedig:

- **az ajánlattevők nevét, címét (székhelyét, lakóhelyét),**
- **valamint azokat a főbb, számszerűsíthető adatokat, amelyek az értékelési szempontok alapján értékelésre kerülnek.**

A Kbt. 68. § (4) bekezdése alapján az ajánlatok bontásának megkezdése előtt ismertethető a rendelkezésre álló fedezet összege is. A Kbt. tehát – a korábbi törvénytől eltérően – már nem kötelezi az ajánlatkérőt a bontási eljáráson a becsült érték és szerződés teljesítéséhez rendelkezésre álló fedezet összegének ismertetésére.

Ajánlatkérő a bontási eljárás megkezdése előtt köteles mérlegelni, hogy kívánja-e a bontás keretében ismertetni a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét. A Kbt. nem rögzít arra

vonatkozó ajánlatkérői kötelezettséget, hogy részekre történő ajánlattétel esetén miként szükséges a rendelkezésre álló fedezetet ismertetnie az ajánlatkérőnek. Az egyes részek tekintetében rendelkezésre álló fedezet megfelelő, részenként történő dokumentáltsága az ajánlatkérő érdeke, hiszen szükség esetén elősegítheti az egyes rész vagy részek problémamentes eredménytelenné nyilváníthatóságát.

Amennyiben az ajánlatkérő él az anyagi fedezet bontáson történő ismertetésének lehetőségével, úgy lehetősége nyílik arra, hogy a Kbt. 69. §-tól eltérve, az ajánlatok bírálata és értékelése nélkül meghozza az eljárás eredménytelenségéről szóló döntését, ha az adott eljárásban a végleges árajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét.⁴³

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy ez szintén csak egy lehetőség az ajánlatkérő számára, azaz, ha a végleges árajánlatok mindegyike meghaladja a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegét, az ajánlatkérőnek még mindig van lehetősége az ajánlatok értékelését és bírálatát elvégezni és arra is, hogy fedezetemelés mellett a közbeszerzési eljárását – egyéb kizáró feltétel hiányában – eredményessé nyilvánítsa.

Az ajánlatkérő a fedezet ismertetésével arra is jogosultságot szerez, hogy az eljárást eredménytelenné nyilváníthatja, figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló anyagi fedezet összege nem elegendő a szerződés megkötéséhez az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel.⁴⁴

Itt is fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérőnek az eljárásban pótlólagos fedezet biztosítása esetén nem kell kötelezően eredménytelenné nyilvánítania eljárását, amennyiben az ajánlati összeg, vagy több ajánlat összege is meghaladja a bontási eljárás során ismertetett fedezet összegét. Az anyagi fedezet összege módosítható, emelhető az ajánlatok bontását követően az ajánlatkérő által, de ez esetben az összegezés megküldéséig a megemelt anyagi fedezet biztosítását ajánlatkérőnek dokumentálnia kell.

A Kbt. – a korábbi közbeszerzési törvénytől eltérően – már nem kötelezi az ajánlatkérőt a bontási eljáráson a becsült érték ismertetésére. Mindezzel együtt, a Kbt., illetve végrehajtási rendeletei egyes előírásából következően azonban szükséges lehet, hogy az ajánlatkérő a becsült értéket a bontáson vagy már azt megelőzően a felhívás részeként nyilvánosságra hozza.⁴⁵

Az EKR-en keresztül elektronikusan benyújtott ajánlat vagy részvételi jelentkezés esetében a Kbt. 68. § (4)-(5) bekezdése szerinti adatokat az EKR a bontás időpontjától kezdve azonnal elektronikusan – azzal a tartalommal, ahogyan azok az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben szerepelnek – az ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők részére elérhetővé teszi. Az EKR email értesítést küld arról, hogy az eljárásban megtörtént a bontás.

Az elektronikusan benyújtott ajánlat esetében az ajánlatkérő a fentebb ismertetetteknek megfelelően feltüntetheti az EKR által generált jegyzőkönyvben a fedezet összegét, amennyiben azt a bontást megelőzően az EKR-ben rögzítette.

⁴³ Kbt. 70. § (1) bekezdés.

⁴⁴ Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pont.

⁴⁵ Lásd például a [Kbt. 65. § \(5\) bekezdésének](#) az árbevételre vagy a referenciákra vonatkozó előírását, vagy a [Kbt. 114. § \(8\) bekezdése](#) szerinti előírás alkalmazását, mely szerint, ha az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel történő szerződéskötés esetén a szerződés értéke a becsült értéket meghaladná, és az ajánlatkérő az eljárást olyan szabályok szerint indította meg, amelyek nem lettek volna jogszerűen alkalmazhatóak, ha az ajánlatkérő az eljárás becsült értékéként ezt a szerződéses értéket határozta volna meg, az ajánlatkérő köteles az eljárást eredménytelenné nyilvánítani.

XII.3. Felolvasólapba történő betekintés

A felolvasólap összeállításának célja, hogy az ajánlatok bontásakor az ajánlatkérő rendelkezésére álljon összegyűjtve mindaz az adat, amelyet a jelenlevők a törvénynek a bontási eljárásra előírt rendelkezései alapján megismerhetnek.

A felolvasólap rendeltetésével kapcsolatos jogszabályhelyek megfogalmazása egyrészt arra mutat, hogy a felolvasólap a részvételi/ajánlati vállalás megtételének fő dokumentuma. Az ajánlat felolvasólapján kifejezetten azokat a számszerűsíthető adatokat kell feltüntetni, amelyek értékelésre kerülnek – azaz, amelyeket az ajánlattevők az értékelési szempontok szerinti értékelésre szánnak. A jogszabály előírása folytán továbbá a felolvasólap az a dokumentum, amely alapján az ajánlatkérő biztosítja az ajánlatoknak a beszerzés tárgyára tett ajánlati elemeinek nyilvánosságát az ajánlat felbontásával és az adatok ismertetésével.

A Fővárosi Törvényszék a [3.Kf.650.103/2013/5.](#) számú ítéletében kiemelte, hogy a felolvasólap „összeállításának célja, hogy az ajánlatok bontásakor az ajánlatkérő rendelkezésére álljon összegyűjtve mindaz az adat, amelyet a jelenlevők a törvénynek a bontási eljárásra előírt rendelkezései alapján megismerhetnek.”

A bontáson jelenlétre jogosult személyek a felolvasólapba be is tekinthetnek annak ellenőrzése érdekében, hogy az ajánlatkérő valóban a felolvasólapon megjelölt adatokat ismertette-e.

Fontos azonban hangsúlyozni, hogy a Kbt. nem azt írja elő, hogy a bontáson a felolvasólapot kell ismertetni, hanem azt, hogy az az azon szereplő, a Kbt. alapján kötelezően feltüntetendő elemeket kell felolvasni.

A Közbeszerzési Döntőbizottság [D.752/14/2010.](#) számú határozatában is rögzíti, hogy az ajánlati elemek, megajánlások ismertetésére a bontási eljárás keretében kell, hogy sor kerüljön. A felolvasólap segítheti e folyamatot azáltal, hogy összegyűjtve azon is fel kell tüntetni a vállalásokat, azonban ettől még nem hagyhatók figyelmen kívül az ajánlat egyéb részei. Az ajánlat egységes egész, az abban foglaltak összességét kell ajánlatnak tekinteni.

Kérdésként merülhet fel, hogy felolvasólap hiányában vajon jogosult-e egy gazdasági szereplő a másik gazdasági szereplő ajánlatába betekintést kérni azon részek tekintetében, ahonnan a bontáson ismertetett adatok felolvasásra kerültek. A Kbt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott versenytisztasági, átláthatósági alapelveknek megfelelő értelmezésnek e tekintetben az tekinthető, ha a felolvasólapban előírt tartalmi elemeket magukba foglaló részekbe az ajánlatkérő betekintést enged. Ha ezt az ajánlatkérő nem engedné, úgy az ajánlattevő által tett megajánlások más ajánlattevők általi ellenőrizhetőségének követelménye sérülne.

A felolvasólapba történő betekintés az EKR-en keresztül bonyolított eljárások esetén is megvalósul akként, hogy a Kbt. 68. § (4)-(5) bekezdése szerinti adatokat az EKR a bontás időpontjától kezdve azonnal elektronikusan – azzal a tartalommal, ahogyan azok az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben szerepelnek – az ajánlattevők vagy részvételre jelentkezők részére elérhetővé teszi.⁴⁶ Fontos azonban, hogy az EKR-ben csak az eljárásban határidőre benyújtott felolvasólapok tartalma ismerhető meg.

XII.4. A bontási jegyzőkönyv összeállítása

A Kbt. 68. § (6) bekezdésében foglaltak szerint az ajánlatok és részvételi jelentkezések felbontásáról és az adatok ismertetéséről az ajánlatkérő jegyzőkönyvet köteles készíteni, melyben minden, a Kbt.

⁴⁶ 424/2017. (II.19.) Korm. rendelet 15. § (5) bekezdés.

68. § (4)-(5) bekezdés szerinti adatok mellett valamennyi, bontáson elhangzott tény írásban is rögzíteni szükséges. A nem elektronikus úton lefolytatott eljárásoknál a bontási jegyzőkönyv kötelező melléklete a jelenléti ív, melyen dokumentáltan is rögzítésre kerül a bontáson résztvevők köre.

A jegyzőkönyvet a bontástól számított öt napon belül köteles az ajánlatkérő megküldeni az összes ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek.

Kérdésként merülhet fel, hogy vannak-e olyan információk, melyeket – akár annak szóbeli ismertetése nélkül is – szerepeltetni kell a bontási jegyzőkönyvben. Így például az ajánlatok beérkezésének időpontját, az ajánlatok beérkezésének módját (személyes átvétel, futár, posta stb.), a beérkezett ajánlatok számát, az ajánlatok csomagolásának jellemzőit (boríték/doboz, sértetlen/ép, amelyet a jelenlévő ajánlattevők látnak), az ajánlatok csomagolásában az ajánlaton kívül található dokumentumokat, „tárgyakat” (például van-e elektronikus példány, mintapéldány benyújtásra került-e stb.), a felolvasólapon szereplő egyéb adatokat (például kapcsolattartó neve, elérhetősége stb.), esetlegesen arra vonatkozó megállapítást, hogy a felolvasólap valamely – vagy teljes – hiánya miatt az ajánlat érvénytelen, vagy arra vonatkozó megállapítás, hogy nem történt betekintés más ajánlattevő felolvasólapjába.

A Kbt. 68. §-ának fent hivatkozott rendelkezései értelmében a bontáskor ismertetésre kerülő információk nem korlátozódnak kizárólag azokra az adatokra, amelyek a Kbt. 68. § (4)-(6) bekezdéseiben szerepelnek, ám azok ismertetése mindenképpen szükséges a bontás során.

Azon tények rögzítése tehát, hogy volt-e elkésett ajánlat/részvételi jelentkezés, hogy valamennyi ajánlat/részvételi jelentkezés zárt borítékban, illetve csomagolásban, sérülésmentesen került benyújtásra, hogy összesen hány darab ajánlat/részvételi jelentkezés került benyújtásra, kik voltak jelen a bontás során, csupán a Kbt. 68. § rendelkezéseinek való megfelelést hivatott dokumentálni.

A jegyzőkönyv formátum megkövetel bizonyos egyéb információkat is, amelyeket a Kbt. vonatkozó előírásai szintén nem tartalmaznak (például a bontás pontos időpontja, helyszíne).

Kijelenthető tehát, hogy ajánlatkérő abban az esetben biztosan nem követ el jogsértést, amennyiben az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések bontáskor ismerteti egyéb, az eljárás szempontjából releváns információkat, különös tekintettel a Kbt. 2. § (1) bekezdésében foglaltakra, amely kimondja, hogy a közbeszerzési eljárásban az ajánlatkérő köteles biztosítani, a gazdasági szereplő pedig tiszteletben tartani a verseny tisztaságát, átláthatóságát és nyilvánosságát. Ezt a nézőpontot erősíti a Közbeszerzési Döntőbizottság [D.641/8/2015.](#) számú határozatában kimondta továbbá, hogy a bontási eljáráson szóban elhangzott tényeket írásban is rögzíteni kell: „A Döntőbizottság nem tudta elfogadni az ajánlatkérő azon hivatkozását, amely szerint nem írja elő a Kbt., hogy a szóban elhangzott tényeket írásban is rögzíteni szükséges. A Kbt. garanciális okból az ajánlatkérő kötelező feladataként írja elő a dokumentálási kötelezettséget a Kbt. 34. § (1) bekezdésében, amelynek egyes elemeit külön meghatározott tartalmi követelmények szerint kell teljesíteni.”

Az EKR-ben bonyolított eljárások esetén a bontási jegyzőkönyvet az ajánlatkérő az EKR-en keresztül küldi meg az érintetteknek, melynek megtörténtéről email útján értesítést is kapnak.

XII.5. Jegyzőkönyv az elkésett ajánlatról, részvételi jelentkezésről

Ajánlatkérő az ajánlattételi/részvételi határidő lejárta után beérkezett ajánlat(ok) vagy részvételi jelentkezés(ek) benyújtásáról szintén köteles jegyzőkönyvet felvenni, és azt az összes – beleértve az elkésett – ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek megküldeni. Ezt a korábbi Kbt. szövegszerűen még nem tartalmazta ugyan, de abból – figyelemmel a Kbt. 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti alapelvekre, továbbá arra, hogy a gazdasági szereplő jogorvoslati joga is akkor tud hatékonyan érvényesülni, ha időben és lehetőség szerint teljes körűen megismerheti az ügyében keletkezett iratokat – is levezethető volt a jegyzőkönyv megküldésének szükségessége.

Annak érdekében, hogy az elkésett ajánlat, illetve részvételi jelentkezés is megfelelő módon dokumentálható legyen, szükséges, hogy ajánlatkérő az elkésett ajánlatot, részvételi jelentkezést is felbontsa, a jegyzőkönyvben rögzítendő, fentebb részletesen ismertetett adatok megállapítása érdekében. [Itt kívánjuk megjegyezni, hogy ajánlatkérőt az elkésett ajánlat(ok) és részvételi jelentkezés(ek) vonatkozásában is terheli az iratmegőrzési kötelezettség.]

Értelemszerűen ezen ajánlat(ok), részvételre jelentkezés(ek) felbontására nem a nyilvános bontás keretében kerül sor, hiszen akkor ezen ajánlat(ok), részvételi jelentkezés(ek) – éppen annak (azok) elkésettsége okán – nem állt(ak) az ajánlatkérő rendelkezésére.

Figyelemmel arra, hogy ajánlatkérőnek a bontási jegyzőkönyv elkészítésére és annak valamennyi ajánlattevők/részvételre jelentkezők részére történő megküldésére a bontástól számítva öt nap áll rendelkezésére, adott esetben – az e tekintetben kialakult joggyakorlatra tekintettel – a bontási jegyzőkönyvben is sor kerülhet az elkésett ajánlat(ok), részvételi jelentkezés(ek) adatainak, továbbá az elkésettség tényének rögzítésére. Erre természetesen csak akkor van lehetősége az ajánlatkérőnek, ha az elkésett ajánlat/részvételi jelentkezés benyújtására/beérkezésére még a bontási eljárás lezárása előtt került sor.

Ajánlatkérő a fentiekől eltérően azonban – erre irányuló kifejezett rendelkezés hiányában – arra is jogosult, hogy az elkésett ajánlat(ok)ról, illetve részvételi jelentkezés(ek)ről külön jegyzőkönyvet vegyen fel és küldjön meg az ajánlattevők/részvételre jelentkezők részére.

Ha a közbeszerzési eljárásban a bontási jegyzőkönyv kiküldését követően érkezik az ajánlatkérőhöz elkésett ajánlat vagy jelentkezés, úgy azt köteles külön jegyzőkönyv keretében rögzíteni és a jegyzőkönyvet mielőbb megküldeni az ajánlattevők, részvételre jelentkezők részére.

Fontos hangsúlyozni, hogy mind a bontási jegyzőkönyvet, mind az elkésett részvételi jelentkezés(ek)ről, illetve ajánlat(ok)ról készített jegyzőkönyvet az összes részvételre jelentkezőnek/ajánlattevőnek meg kell küldeni, függetlenül attól, hogy a jelentkezése, ajánlata határidőben került-e benyújtásra.

Az elkésett részvételi jelentkezést, ajánlatot benyújtó gazdasági szereplőt az eljárás további szakaszában hozott ajánlatkérői intézkedésekről (például hiánypótlási felhívás, összegezés stb.) szintén szükséges tájékoztatni mindaddig, amíg az ajánlatkérő nem dönt ezen részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők vonatkozásában jelentkezésük, ajánlatuk érvénytelenségéről.

Jelentős eltérést mutat a fentiekhez képest az elektronikusan bonyolított eljárások esetén elkésve benyújtott jelentkezések, illetve ajánlatok kezelése. Az ajánlatkérő ugyanis a késve benyújtott ajánlatokat, részvételi jelentkezéseket nem tudja megnyitni, így semmilyen szinten nem is ismerheti meg azok tartalmát, így azokat az ajánlatkérő azt nem is kezeli az eljárásban benyújtott jelentkezésként, illetve ajánlatként.

XIII. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – BÍRÁLAT ÉS ÉRTÉKELÉS

A közbeszerzési eljárás célja, hogy az ajánlatkérői elvárásokat leginkább teljesíteni képes érvényes és az ajánlatkérő számára legkedvezőbb ajánlattevő kerüljön kiválasztásra az eljárásban, mely kiválasztásra a bírálat és értékelés eredményeképpen kerülhet sor. Elsőként szükségesnek tartjuk rögzíteni a bírálat és az értékelés közötti alapvető különbséget: bírálat keretében a közbeszerzési dokumentumoknak való megfelelést kell vizsgálni, míg értékelés keretében az érvényes ajánlatok sorrendje alakul ki.

Általános szabály, hogy az ajánlatok és részvételi jelentkezések elbírálásakor az ajánlatkérőnek meg kell vizsgálnia, hogy az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések megfelelnek-e a felhívásban, az egyéb közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek. **Ajánlatkérő már a felhívás elkészítése során eldöntheti, hogy a Kbt. 69. §-a szerinti bírálatot, vagy a Kbt. 81. § (4)-(5) bekezdése szerinti fordított bírálatot alkalmazza.** A Kbt. 81. § (4)-(5) bekezdésében foglaltaknak megfelelően ugyanis a nyílt eljárásban az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban rendelkezhet úgy, hogy a bírálatnak az aránytalanul alacsony ár vagy költség vizsgálatára vonatkozó részét az ajánlatok értékelését követően végzi el. Ebben az esetben csak a legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – és ha az összegezésben meg kívánja nevezni, a második legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevő – tekintetében vizsgálja az ár vagy költség aránytalanul alacsony voltát, és alkalmazza szükség esetén a 72. § szerinti eljárást. Ha az ajánlattevő ajánlata aránytalanul alacsony ár vagy költség miatt érvénytelennek bizonyul, az értékelési sorrendben a következő ajánlattevő a helyébe lép és a szükséges bírálati cselekményeket ennek megfelelően kell elvégezni. Ennek során tehát már csak az érvényes ajánlatok kapcsán végez az ajánlatkérő bírálati cselekményeket.

A Kbt. 69. §-a szerinti bírálat három részre osztható fel. Az első lépcső az **előzetes bírálat** (69. § (2) bekezdés), a második az **értékelés** (69. § (3) bekezdés), a harmadik az **igazolások bekérése** (69. § (4) bekezdés).

Az **előzetes bírálat** során az ajánlatkérő elsőként megvizsgálja a határidőben beérkezett ajánlatokat, illetve részvételi jelentkezéseket mind formai, mind tartalmi szempontból. A Kbt. 69. § (2) bekezdése konkretizálja az ajánlatok érvényességi vizsgálata körébe tartozó ajánlatkérői lépéseket. E szerint az ajánlatkérő köteles megállapítani, hogy mely ajánlat érvényes és mely érvénytelen. E körben az ajánlatkérő elvégzi az alkalmassági követelmények és a kizáró okok előzetes ellenőrzését, továbbá vizsgálja az ajánlat megfelelőségét is, melynek keretében a Kbt. 71-72. § szerinti bírálati cselekmények (hiánypótlásra felszólítás, felvilágosítás nyújtására vonatkozó felszólítás, számítási hiba javítása, aránytalanul alacsony ár és egyéb aránytalan vállalás esetén indokoláskérés) elvégzésére is köteles.

Amennyiben ennek körében az ajánlatkérő megállapítja valamely részvételre jelentkező vagy ajánlattevő érvénytelenségét, úgy arról az ajánlatkérő köteles közbenső döntést hozni, hiszen a Kbt. 69. § (3) bekezdése alapján ajánlatkérő csak és kizárólag a „megfelelőnek talált ajánlatokat” értékelheti. A megfelelőség tekintetében a Kbt. ugyanis visszautal a Kbt. 69. § (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint megfelelőnek a nem érvénytelen és kizáró okok hatálya alatt sem álló, azaz az érvényes ajánlattevők ajánlata tekinthető.

Mivel az ajánlatkérő a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerint a legkedvezőbbnek ítélt ajánlattevőt köteles felhívni az igazolások benyújtására, az érvénytelenség és kizáró okok 69. § (2) bekezdése szerinti

megállapítása pedig szükségképpen meg kell, hogy előzze ezen értesítést, utóbbiakkal kapcsolatos döntések tekintetében pedig a Kbt. 79. § (1) bekezdéséből adódóan a három munkanapos határidő az irányadó, a közbenső döntés meghozatala és közlése szükségszerű.

A jogszabályból, továbbá a fentebb hivatkozottakból is következik, hogy az ajánlatkérőnek javasolt – a Kbt-ben egyebekben nem szabályozott – közbenső döntést hozni az értékelést megelőzően az ajánlatok, részvételi jelentkezések érvénytelenné nyilvánításáról, illetve valamely gazdasági szereplő kizárásáról. Az érvénytelen, illetve kizárt jelentkezők és ajánlattevők jogorvoslati joga ugyanis már a közbenső döntés meghozatalát követően megnyílik és lehetőségük van már az eljárás e szakaszában jogaikat érvényesíteni. Amennyiben az ajánlatkérő ilyen közbenső döntést nem hoz, úgy ezen ajánlattevők csak az eljárást lezáró döntés meghozatalát követően juthatnak abba a helyzetbe, hogy az esetleges jogsértések esetükben reparálásra kerülhessenek. A közbenső döntés alkalmazásával az ajánlatkérő is csökkentheti annak a veszélyét, hogy egy esetlegesen eredményesen lezárt eljárás – az eljárásban korábban nem orvosolt jogsértés miatt – mégis meghiúsul.

A második lépcsőben ajánlatkérő az érvényes és megfelelő ajánlatokat értékeli (Kbt. 69. § (3) bek.). Az értékelés alapján az ajánlattevők az általuk tett megajánlások szerint kerülnek sorbarendezésre a legkedvezőbbtől a legkedvezőtlenebbig. Az értékelést ajánlatkérő a felhívásban, és egyéb közbeszerzési dokumentumokban meghatározott értékelési szempontok alapján, az előre meghatározott számítási módszerrel végzi el. Célszerű az értékelésről, és a kialakult sorrendről bírálóbizottsági jegyzőkönyvet készíteni.

A Kbt. 69. § (4) bekezdése szabályozza a harmadik lépcsőfokot, ami alapján az ajánlatkérő felhívja legkedvezőbbnek tekinthető, vagy a legkedvezőbbnek tekinthető és a sorrendben azt követő meghatározott számú ajánlattevőt a kizáró okok, az alkalmassági követelmények, valamint keretszám esetén az objektív kritériumok igazolására. Az ajánlatkérő az összegezésben csak akkor nevezheti meg a második legkedvezőbb ajánlattevőt, ha az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően őt is felhívta az igazolások benyújtására. Az e bekezdés szerinti lehetőséggel az ajánlatkérő akkor élhet, ha az értékelés módszerét figyelembe véve valamelyik ajánlat figyelmen kívül hagyása esetén az ajánlattevők egymáshoz viszonyított sorrendje nem változik.

Ettől a sorrendtől az ajánlatkérő – amennyiben nem él a fordított bírálat lehetőségével – eltérni nem jogosult, melyet a Döntőbizottság több esetben, így például a [D.74/2017.](#) számú és a [D.76/2017.](#) számú határozataiban is kimondott.

Kétség esetén bármely ajánlattevő felhívható az igazolások benyújtására. Ha ugyanis az ajánlatkérőnek a részvételi jelentkezések és az ajánlatok bírálata során alapos kétsége merül fel valamely gazdasági szereplő nyilatkozatának valóságtartalmára vonatkozóan, bármikor öt munkanapos határidő tűzésével kérheti az érintett ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, hogy nyújtsa be az igazolásokat.

Ha ajánlattevő ajánlatában már benyújtotta az igazolásokat, akkor nem szükséges az ajánlatkérőnek felhívnia az igazolások benyújtására, hanem úgy kell tekinteni, mintha a 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásra már benyújtotta volna azokat. Ajánlatkérő az igazolások vizsgálatát követően határozhat úgy, hogy hiánypótlási felhívást, vagy felvilágosítás kérést bocsát ki, hasonlóan az előzetes bírálatnál írtaknál. Az a legkedvezőbb ajánlattevő lesz a nyertes ajánlattevő, melynek ajánlata érvényes, és megfelelően benyújtotta valamennyi szükséges igazolást. A bírálóbizottságnak eljárást lezáró bírálóbizottsági jegyzőkönyvet kell készítenie, mely tartalmazza a bírálóbizottság szakvéleményét, és a döntési javaslatát, esetlegesen a bírálati lapokat. Ezek alapján kell meghoznia a döntést a döntéshozónak, mely döntéséről az összegezés megküldésével tájékoztatja az eljárásban résztvevőket.

XIV. HIÁNPÓTLÁSI FELHÍVÁS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XIV.1. A hiánypótlás célja, rendeltetése

Ajánlatkérő a részvételi jelentkezésben, illetve ajánlatban fellelhető hiányok pótlása érdekében hiánypótlási felhívást küldhet ki annak érdekében, hogy a benyújtott részvételi jelentkezés, illetve ajánlat megfeleljen a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.

A hiánypótlás célja az érvényes részvételi jelentkezés, ajánlattétel elősegítése, továbbá, hogy minél nagyobb számú ajánlat legyen érvényessé tehető, és így minél szélesebb körben, minél több ajánlattevő számára legyen biztosított a verseny az adott közbeszerzési eljárásban a szerződés elnyeréséért.

A hiánypótlás rendeltetése, hogy az ajánlatokban vagy részvételi jelentkezésekben előforduló kisebb hibák és hiányosságok ne okozzanak érvénytelenséget, ne vezessenek a verseny csökkenéséhez.

A hiánypótlás a részvételi jelentkezésből, illetve az ajánlatból hiányzó iratok pótlását és azok hibáinak javítását jelenti. Ennek megfelelően tehát nem csak és kizárólag a teljesen hiányzó nyilatkozatok, dokumentumok pótlására biztosít lehetőséget a hiánypótlás jogintézménye, hanem arra is, hogy a részvételi jelentkezés, ajánlat részeként becsatolt irat(ok) tartalma módosításra, illetve kiegészítésre kerülhessen annak érdekében, hogy az(ok) megfeleljen(ek) a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.⁴⁷

XIV.2. Verseny tisztasága és átláthatósága, esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód követelménye a hiánypótlás során

Az ajánlatkérő az összes ajánlattevő és részvételre jelentkező számára azonos feltételekkel köteles biztosítani a hiánypótlás lehetőségét.

Fontos követelmény, hogy a hiánypótlás nem adhat lehetőséget valamely részvételre jelentkezőnek vagy ajánlattevőnek a verseny tisztaságát sértő előnyben részesítésére. Ezt hivatott biztosítani a törvénynek azon rendelkezése, mely szerint a hiányok pótlása csak arra irányulhat, hogy az ajánlat vagy részvételi jelentkezés megfeleljen a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak.⁴⁸ Az ajánlatkérő nem tanúsíthat olyan magatartást, nem hozhat olyan döntést, amellyel egyes részvételre jelentkezőket vagy ajánlattevőket kedvezőbb helyzetbe hozna: az ajánlatkérő valamennyi részvételi jelentkezést, illetve ajánlatot benyújtót azonos mérce alapján köteles mérni, ajánlatukat azonos szempont szerint köteles megvizsgálni és szükség esetén – amennyiben a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat pótlandó hiányt, hibát tartalmaz – azonos feltételekkel köteles számukra biztosítani a hiánypótlás lehetőségét.

⁴⁷ Kbt. 71. § (2) bekezdés.

⁴⁸ Kbt. 71. § (3) bekezdés.

A törvény – a verseny tisztasága és átláthatósága érdekében – kifejezetten rögzíti, hogy a hiánypótlási felhívást valamennyi részvételre jelentkezőnek, illetve ajánlattevőnek egyidejűleg meg kell küldeni, függetlenül attól, hogy a részvételre jelentkezők jelentkezésében, ajánlattevők ajánlatában van-e hiány. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az ajánlatkérő a teljes hiánypótlási felhívást megküldi a közbeszerzési eljárás összes részvételre jelentkezőjének/ajánlattevőjének az érintetteknek teljesítés, a többieknek tájékoztatás céljából.

XIV.3. A hiánypótlási felhívás tartalma és határideje

A hiánypótlási felhívás tartalmát a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat vizsgálatát követően az ajánlatkérő köteles összeállítani. A Kbt. a hiánypótlási felhívás kötelező tartalmi elemeit illetően nem ad részletes eligazítást, mindösszesen annyit rögzít, hogy a hiánypótlási felhívásban meg kell jelölni a pótlendő hiányokat.

A kialakult joggyakorlat alapján azonban korántsem mindegy, hogy ajánlatkérő ennek a jogszabályi követelménynek milyen módon tesz eleget. Az ajánlatkérőnek a hiánypótlási felhívásában egyrészt egyértelműen rögzítenie kell a hiányosságokat, hibákat, melyeket a részvételi jelentkezés, illetve az ajánlat vizsgálata során észlelt. Ennek körében az ajánlatkérő azt is köteles megjelölni, hogy a feltárt hiányosság folytán be nem nyújtott irat, illetve a jelentkezés/ajánlat részeként benyújtott irat tartalmi hiányossága, hibája miatt miért nem felel meg az eljárást megindító felhívás, a közbeszerzési dokumentumok, illetve a jogszabályok előírásainak, továbbá, hogy pontosan mely vonatkozásban tartja szükségesnek a hiánypótlás elrendelését.

A következetes bírósági és döntőbizottsági gyakorlat szerint a hiánypótlás akkor tölti be valódi célját, ha abban egyértelműen megfogalmazásra kerül, hogy az ajánlatkérő az ajánlatban milyen hiányosságot észlelt, és ez a hiányosság mely módon pótolható. A Döntőbizottság több határozatában is rámutatott arra, hogy nem fogadható el az általános jellegű, csak a törvény szövegére, illetve a jogszabályhelyre történő hivatkozás, követelmény, hogy az ajánlatkérő konkrétan nevesítse, hogy mely ajánlati elemeket kell az ajánlattevőnek pótolnia. Általános jellegű felhívás alapján az ajánlattevők nem kerülnek abba a helyzetbe, hogy megfelelő tartalommal el tudják készíteni hiánypótlásukat. A Kbt. 71. § (2) bekezdése az ajánlatkérő kötelezettségeként definiálja, hogy a hiánypótlási felhívásban egyértelműen jelölje meg a pótlendő hiányokat.⁴⁹

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet azon gondos ajánlatkérői magatartásra, melynek alapján az ajánlatkérőnek törekednie kell arra, hogy a feltárt hiányosság, hiba pótlásának módját a lehető legrészletesebben és legkörültekintőbben megadja. Ajánlatkérő ennek körében a hiánypótlási felhívásában kitérhet arra is, hogy a részvételre jelentkező/ajánlattevő mely, a jelentkezés vagy ajánlat részeként már csatolt nyilatkozatának felülvizsgálatára – és annak szükség esetén javított tartalommal történő benyújtására – köteles. Tipikus esete lehet ennek például az, amikor a részvételre jelentkező/ajánlattevő a jelentkezésében/ajánlatában korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba, mely esetben szükséges – többek között – az alvállalkozói, kapacitásait rendelkezésre bocsátó szervezetek (személyek) nyilatkozatainak felülvizsgálata, továbbá azoknak az új gazdasági szereplőkkel történő kiegészített tartalmú benyújtása.

Amennyiben az ajánlatkérő a fentiekben leírtak szerint jár el, azzal megteremti annak lehetőségét, hogy egy újabb hiánypótlási felhívás kiküldését megelőzze.

Bár a Kbt. nem részletezi, a hiánypótlási felhívásban az ajánlatkérőnek értelemszerűen rendelkeznie kell a beadás módjáról, helyéről és határidejéről.

⁴⁹ D.554/2015., D.395/2013., D.81/2013.

A hiánypótlás beadása tekintetében nem törvényi elvárás az, hogy azokat az ajánlatra/jelentkezésre eredetileg megadott módon és példányszámban nyújtsa be a gazdasági szereplő, így erről indokolt az ajánlatkérőnek külön rendelkeznie. A hiánypótlás – figyelemmel arra, hogy a zártságnak már jelentősége itt nincsen – elfogadható faxon és elektronikus úton is. Az ajánlatkérőnek azonban arra is van lehetősége, hogy a hiánypótlást egy nyomtatott példányban, továbbá – az általa igényelt darabszámban – elektronikus adathordozón is benyújtsák az érintettek.

Fontos rögzíteni, hogy a hiánypótlás benyújtási módjának meghatározásánál az ajánlatkérőnek figyelemmel kell lennie az egyes részvételre jelentkezők/ajánlattevők által benyújtandó hiánypótlásának terjedelmére is. Előfordulhat ugyanis az az eset, hogy – példaként említve – egy hat részajánlatos, építési beruházás tárgyú közbeszerzési eljárásban, egyik rész vonatkozásában sem került az ajánlat részeként csatolásra cégszerű aláírással ellátott árazott költségvetés, mely összességében több száz oldalt is jelenthet. Ennek teljesítése – fokozott biztonságú elektronikus aláírás hiányában – elektronikus úton nem, és vélhetően fax útján sem lehetséges. Így ebben az esetben az ajánlatkérőnek érdemes biztosítani a postai úton vagy személyesen történő benyújtás lehetőségét. Megjegyezzük, hogy a hiánypótlás benyújtásának módjával kapcsolatos aggályokat – ahogyan a hiánypótlási felhívás egyéb tartalmával kapcsolatos észrevételeket is – maga az érintett gazdasági szereplő is jelezheti.

Az effajta jelzési kötelezettség a részvételre jelentkező, illetve az ajánlattevő részéről elvárható magatartás, hiszen ennek hiányában nem tudja megfelelő módon teljesíteni az ajánlatkérő által elvártakat, mely a részvételi jelentkezés/ajánlat érvénytelenségéhez is vezethet.

Amennyiben az ajánlatkérő által előírt hiánypótlási felhívás tartalmával az érintett gazdasági szereplő nem ért egyet, azt jogsértőnek tartja, előzetes vitarendezési kérelmet vagy jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő. A Döntőbizottság a [D.452/2012.](#) számú határozatában is kimondta, hogy nem helytálló az a fajta részvételre jelentkezői/ajánlattevői magatartás, mely alapján a hiánypótlási felhívásban foglaltakra érdemben nem reagál, mondván, az adott hiányosság, hiba pótlása nélkül is érvényes az ajánlata. Ezzel ugyanis a gazdasági szereplő – a jogszerűtlenség vitatásának hiányában – saját maga mond le arról, hogy versenyben maradjon, továbbá, hogy érvényes ajánlatot tegyen.

A Kbt. sem a hiánypótlási felhívás kiküldésének, sem az arra adandó hiánypótlás benyújtásának határideje kapcsán – a Kbt. 80. § (4) bekezdése szerinti kivétellel, mely szerint az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési kérelem megérkezésétől számított három munkanapon belül jogosult egy alkalommal az ajánlattevőket vagy a részvételre jelentkezőket három munkanapos határidővel hiánypótlás benyújtására felhívni – nem tartalmaz konkrét határidőket.

Az ajánlatkérőnek a hiánypótlási felhívás kiküldési határidejével kapcsolatban figyelemmel kell lennie az ajánlati kööttség időtartamára, illetőleg a Kbt. 70. § (1) bekezdésében foglalt törvényi előírásra, mely szerint az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni. Ennek megfelelően az ajánlatkérő nem késlekedhet a hiánypótlási felhívás(ok) kiküldésével, figyelemmel arra is, hogy akár több körben is szükséges lehet hiánypótlási felhívás kiküldése, melynek időigényével ajánlatkérőnek kalkulálnia kell.

A hiánypótlás benyújtási határidejét ajánlatkérő a Kbt. 2. §-a szerinti alapelveket is figyelembe véve köteles meghatározni. Ajánlatkérő olyan határidőt köteles biztosítani, mely elegendő lehet a feltárt hiányosságok pótlására. Ennek keretében köteles figyelembe venni a hiányosságok, hibák terjedelmét, jellegét, a hiányok pótolhatóságának módját, adott esetben az egyes szervezetek, hatóságok törvényben meghatározott ügyintézési határidejét.

A hosszabb időtartamú hiánypótlást indokolhatja például, ha a részvételre jelentkezőnek/ajánlattevőnek más szervezettől, hatóságtól kell igényelnie a módosított, kiegészített vagy új iratokat, illetve, ha a hiánypótlással érintett szereplő székhelye külföldön található.

A hiánypótlási határidő meghosszabbításának lehetőségéről a Kbt. nem rendelkezik, de meglátásunk szerint – erre irányuló kifejezett és indokolt kérelem esetén – nincsen annak akadálya, hogy az ajánlatkérő – a fentebb leírt alapvető és közens jogszabályi követelmények megtartása mellett – egészben vagy részben meghosszabbítsa a korábban előírt határidőt. Az ajánlatkérőnek ugyanis e körben arra is lehetősége van, hogy az egyes hiányosságok kapcsán hosszabbítson csak a pótlás

határidején, míg más pontok vonatkozásában nem hosszabbít a korábban megadott határidőn. Ily módon kialakulhat olyan helyzet is, hogy az egy időben kiküldött hiánypótlási felhívás egyes pontjait eltérő határidővel, eltérő időpontban kötelesek a gazdasági szereplők teljesíteni.

Fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a hiánypótlási határidő meghosszabbítására csak addig kerülhet sor, amíg a hiánypótlási határidő folyamatban van, azaz a hosszabbításnak az eredeti határidő lejárta előtt meg kell történnie. Amennyiben a hiánypótlási határidő lejárta után kívánja azt az ajánlatkérő meghosszabbítani, úgy egyértelműen jogsértést követ el. A hiánypótlási határidő meghosszabbításáról is köteles az ajánlatkérő valamennyi gazdasági szereplőt egyidejűleg, közvetlenül tájékoztatni.

A részvételre jelentkezők, illetve ajánlattevők jogosultak olyan hiányok, hibák pótlására is, melyeket az ajánlatkérő nem jelölt meg a hiánypótlási felhívásában. Az önkéntes hiánypótlás – mint egyfajta önrevízió – lehetősége független attól, hogy vele szemben az ajánlatkérő állapított-e meg hiányosságot a hiánypótlási felhívásában vagy sem. Éppen ezért előfordulhat az az eset is, hogy egy olyan jelentkező, illetve ajánlattevő teljesít hiánypótlást, melyhez az ajánlatkérő nem intézett konkrét felhívást. Fontos azonban kiemelni, hogy ezzel a lehetőséggel a gazdasági szereplők csak és kizárólag akkor és addig élhetnek, amikor az ajánlatkérő részéről sor került hiánypótlási felhívás kiküldésére és ezzel kapcsolatban a hiánypótlási határidő még folyamatban van, nem járt le. Az önkéntes hiánypótlás teljesítésének feltételei (benyújtásának módja és helye) teljes mértékben azonosak a hiánypótlási felhívásban foglaltakkal, azaz a gazdasági szereplőknek az ajánlatkérő által ott előírt módon kell teljesíteniük a hiányok pótlását.

Amennyiben valamely ajánlattevő/részvételre jelentkező hiánypótlási határidő folyamatban léte nélkül önkéntes hiánypótlásban kíván valamely dokumentumot benyújtani, úgy célszerű előzetes vitarendezés keretében felhívni az ajánlatkérő figyelmét arra, hogy adott ajánlattevő/részvételre jelentkező nem tartja jogszerűnek a hiánypótlási felhívás kibocsátásának elmaradását, tekintettel arra is, hogy önkéntes hiánypótlás teljesítésére csak az ajánlatkérő által elrendelt hiánypótlás határidejében kerülhet sor.

A hiánypótlások számát a Kbt. – főszabály szerint – nem korlátozza. Arra mindaddig sor kell, hogy kerüljön, amíg a korábbi hiánypótlási felhívás(ok)ban nem szereplő hiányt észlel az ajánlatkérő. A hiánypótlások korlátaira – mely a kiküldhető hiánypótlási felhívások számát is korlátozza – az alábbiakban kívánunk részletesen kitérni.

XIV.4. A hiánypótlás korlátai I.: Újonnan bevont gazdasági szereplők vonatkozásában

A Kbt. 71. § (4) bekezdése alapján az ajánlatkérő nem köteles újabb hiánypótlást elrendelni, ha a hiánypótlással az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az ajánlatban vagy a részvételi jelentkezésben korábban nem szereplő gazdasági szereplőt von be az eljárásba, és e gazdasági szereplőre tekintettel lenne szükséges az újabb hiánypótlás, feltéve, hogy az eljárást megindító felhívásban feltüntette, hogy ilyen esetben nem – vagy csak az általa meghatározott korlátozással – rendel el újabb hiánypótlást.

Az ajánlatkérői oldalon az új gazdasági szereplő bemutatásával járó újabb hiányok feltárása megnövelheti az eljárások időigényét. Ennek a helyzetnek a kezelését a jogalkotó az ajánlatkérőre bízta azzal, hogy az eljárást megindító felhívásban maga rendelkezzen arról, hogy az újonnan bemutatott gazdasági szereplők vonatkozásában benyújtott iratok tekintetében kizárja a hiánypótlást, illetve csak az általa meghatározott korlátozással biztosítja azt.

Az ajánlatkérőnek az alábbi lehetőségei lehetnek az újonnan bemutatott gazdasági szereplők kapcsán felmerülő ismételt hiánypótlást illetően:

1. a hiánypótlás lehetőségét teljes körűen biztosítja: vagy kifejezetten, vagy pedig azért, mert elmulasztotta az eljárást megindító felhívásában a kizárásról való rendelkezést;

2. a hiánypótlás lehetőségét teljesen kizárja;
3. a hiánypótlás lehetőségét részlegesen biztosítja.

Az utóbbi két esetben erről az eljárást megindító hirdetményben kell az ajánlatkérőnek rendelkeznie.

Ha az ajánlatkérő nem él kizárási vagy korlátozási lehetőséggel, abban az esetben mindaddig folytatnia kell a hiánypótlást, míg az lehetséges vagy szükséges a hiánypótlásra vonatkozó szabályok szerint, tehát arra való figyelemmel is, hogy csak a korábbi hiánypótlási felhívásban nem szereplő hiányok tekintetében kell újabb hiánypótlási felhívást kibocsátania. Természetesen az önkéntes hiánypótlás lehetőségével itt is élhetnek a jelentkezők, illetve ajánlattevők, ha hiánypótlási határidő van folyamatban.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint továbbá az új gazdasági szereplő bevonásának lehetősége azt is jelentheti a teljes hiánypótlás biztosítása esetén, hogy adott esetben az újabb hiánypótlás elrendelésekor a már újonnan bemutatott gazdasági szereplő helyett új gazdasági szereplő bevonására is módot kell adni.

Amennyiben az ajánlatkérő el kívánja kerülni a sokszoros hiánypótlást, érdemes a fent említett második vagy harmadik lehetőséggel élnie, annak mérlegre tétele mellett, hogy így szűkülhet a verseny az eljárásában.

XIV.5. A hiánypótlás korlátai II.: A kétszeres hiánypótlás tilalma

A Kbt. 71. § (6) bekezdése értelmében a korábban megjelölt hiány a későbbi hiánypótlás során már nem pótolható.

Az ajánlatkérő – ahogyan azt már rögzítettük – köteles mindaddig újabb és újabb hiánypótlást elrendelni, amíg az ajánlatokban/részvételi jelentkezésekben újabb, korábban még el nem rendelt hiányt észlel. Ennek keretében tehát, ha az ajánlat/részvételi jelentkezés benyújtásakor hiányzó dokumentumot hiánypótlás keretében nyújtanak be először, de hibás tartalommal, vagy egy hiányosan benyújtott dokumentum hiánypótlása során egy teljesen új dokumentumot nyújtanak be ismételt hiányos tartalommal, újabb hiánypótlási felhívás kiküldésének van helye, hiszen a hiba, hiányosság újabb hiánypótlással korrigálható.

A döntőbizottság joggyakorlata is következetes e tekintetben: Ha az első hiánypótlás magára a dokumentum pótlására irányult, majd a következő hiánypótlás ugyanezen dokumentum tartalmára vonatkozik, az nem jelent kétszeres hiánypótlást.⁵⁰

A kétszeres hiánypótlás tilalma abban az esetben állhat fenn, ha az ajánlatkérő által már első körben megjelölt hiányosságra vonatkozóan ajánlatkérő ismételt hiánypótlási felhívást küld ki, azaz ugyanarra az elemre kérdez rá újra vagy ugyanaz az elem hiányzik az új dokumentumból, mint a korábban hiánypótlott dokumentumból.

Hangsúlyozandó, hogy a korábban már elrendelt, de nem vagy nem megfelelően teljesített hiánypótlás kiigazítására, pótlására önkéntes hiánypótlás keretében sem kerülhet sor.⁵¹

⁵⁰ D.992/2011.; D.869/2014.

⁵¹ D.238/2015.

XIV.6. A hiánypótlás korlátai I.: a Kbt. 71. § (8) bekezdése szerinti konjunktív feltételek fennállása

A Kbt. 71. § (8) bekezdése rögzíti, hogy a hiánypótlás teljesítése nem járhat a Kbt. 2. § (1)-(3) és (5) bekezdésében foglalt alapelvek sérelmével és annak során az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében csak olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható, továbbá átalánydíjas szerződés esetén az árazott költségvetés (részletes árajánlat) valamely tétele és egységára pótolható, módosítható, kiegészíthető vagy törölhető, amelynek változása a teljes ajánlati árat vagy annak értékelés alá eső részösszegét és az ajánlattevők között az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja.

A Kbt. tehát e tekintetben két konjunktív feltételt rögzít.

Az alapvető követelmények betartására korábban már utaltunk: az ajánlatkérő kötelessége, hogy a különböző részvételre jelentkezőket, illetve ajánlattevőket egyenlő módon és tisztességesen kezelje, azaz úgy, hogy a hiánypótlás a részvételi jelentkezések, illetve ajánlatok elbírálását és értékelését követően – annak eredményére tekintettel – ne tünhessen úgy, hogy indokolatlanul előnyben részesítette vagy hátrányos helyzetbe hozta az egyes szereplőket.

A második korlát – mely szerint az ajánlatban a beszerzés tárgyának jellemzőire, az ajánlattevő szerződéses kötelezettsége végrehajtásának módjára vagy a szerződés más feltételeire vonatkozó dokumentum tekintetében a nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hiba javítható vagy hiány pótolható – kizárólag az olyan nem jelentős, egyedi részletkérdésekre vonatkozó hiba javítására ad lehetőséget, amely az árat, vagy annak értékelés alá eső részösszegét, valamint a verseny eredményét, az értékeléskor kialakuló sorrendet nem befolyásolja. Azt, hogy mi minősül nem jelentős, egyedi részletkérdésre vonatkozó hibának minden esetben az eset összes körülményét figyelembe véve, az adott esetre értelmezve kell megvizsgálni.

Ehelyütt érdemes kiemelni a [D.358/9/2017](#). KDB határozatot, mely alapján ajánlatkérő a kérelmező ajánlatát a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelenné nyilvánította, figyelemmel arra, hogy a Felolvasólapon tett megajánlást alátámasztó dokumentumokat ajánlattevő az ajánlattételi határidőben benyújtott ajánlatában nem csatolta, ezek tekintetében hiánypótlásnak jogszerűen nincs, nem volt helye.

XIV.7. Az eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréjére hiánypótlás keretében

A Kbt. két esetben is lehetővé teszi a részvételi jelentkezésben/ajánlatban eredetileg megjelölt gazdasági szereplők cseréjét.

Egyrészt, a Kbt. 71. § (4) bekezdése szerint, ha az ajánlatkérő megállapítja, hogy az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az alkalmasság igazolásához olyan gazdasági szereplő kapacitásaira támaszkodik, vagy olyan alvállalkozót nevezett meg, amely a 62. § (1) bekezdés a)-h), k)-n) és p)-q) pontja szerinti, korábbi eljárásban tanúsított magatartás alapján a j) pontja szerinti vagy – ha az ajánlatkérő előírta – a 63. § szerinti kizáró ok hatálya alatt áll, a kizáró okkal érintett gazdasági szereplő kizárása mellett hiánypótlás keretében felhívja az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt a kizárt helyett szükség esetén más gazdasági szereplő megnevezésére.

Másrészt, ha az értékeléshez bemutatott szakember vonatkozásában fennáll a fentebb részletezett kizáró okok bármelyike, vagy a szakember cseréjére az alkalmassági követelménynek való megfelelés miatt van szükség.

Fontos felhívni a figyelmet a Kbt. 2018. január 1. napjával hatályba lépő azon módosítására, mely alapján a jelenleg hatályos Kbt. szerint az értékelésre kerülő szakember személye – függetlenül attól, hogy az eredetileg bevont szakember a megjelölt kizáró okok hatálya alatt áll-e – akkor módosulhat, ha arra az alkalmassági követelménynek való megfelelés miatt van szükség.

A 2018. január 1. napját megelőzően hatályos Kbt. viszont konjunktív feltételeket határozott meg, azaz a szakembernek kizáró okok hatálya alatt is kellett állnia.⁵² Ha a szakemberrel kapcsolatban a megjelölt kizáró okok egyike sem állt fenn, úgy az értékelésre eredetileg bevont szakember cseréjére nem biztosított lehetőséget a törvény.

Az ajánlatkérő által bemutatni kért szakember személye hiánypótlás keretében csak úgy változhat, ha a hiánypótlásban az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű, az ajánlatkérő által előírt alkalmassági követelménynek megfelelő szakember kerül bemutatásra. Ebből következően: a hiánypótlás keretében újonnan bevont szakember hiába rendelkezik a korábbi szakembernél nagyobb tapasztalattal vagy magasabb képzettséggel, ez nem fog kihatni az ajánlat kedvezőbb értékelésére, hiszen az újonnan bevont szakember már csak és kizárólag az alkalmasság megállapítását, az érvényes ajánlattétel elősegítését szolgálja.

XIV.8. A hiánypótlás elrendelése mellőzésének jogkövetkezménye

A Közbeszerzési Döntőbizottság következetes gyakorlata szerint jogszabálysértő az az ajánlatkérői magatartás, ha az ajánlatkérő annak ellenére, hogy az ajánlatban vagy részvételre jelentkezésben hiány, hiányosság, hiba mutatkozik, a Kbt. 71. § keretei között a hiánypótlást nem rendeli el, és ennek hiányában nyilvánítja az ajánlatot/részvételi jelentkezést akár érvényesnek, akár érvénytelennek.

XIV.9. A hiánypótlás nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlását nem, vagy nem határidőben teljesíti, vagy annak teljesítése során megsérti a Kbt. 71. § (3) vagy (8)-(9) bekezdés rendelkezéseit, úgy a bírálat során az ajánlatkérő kizárólag a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő eredeti – ily módon hiányos tartalmú – ajánlatát veheti figyelembe, mely az ajánlat érvénytelenségét is megalapozza.

⁵² Vö.: „A Kbt. 76. § (3) bekezdés b) pontja szerinti értékeléshez az ajánlatkérő által bemutatni kért szakemberek személye hiánypótlás keretében csak a (4) bekezdésben foglalt esetben és csak úgy változhat, hogy a hiánypótlásban az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű szakember kerül bemutatásra.

XV. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – FELVILÁGOSÍTÁS KÉRÉS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XV.1. A hiánypótlás és a felvilágosítás egymástól történő elhatárolása

Bár a jogi szabályozásból is látható, hogy e két jogintézmény egy helyen, részben közös előírások szerint szabályozott, mégis egymástól eltérő jogintézményekről van szó, a Kbt. szabályai is külön határozzák meg a hiánypótlást és a felvilágosítás kérésének tartalmi elemeit.

A hiánypótlás kifejezetten a részvételi jelentkezésben, illetve ajánlatban fellelhető hiányosságok, hibák pótlására irányulhat annak érdekében, hogy a jelentkezés, illetve ajánlat megfeleljen a közbeszerzési dokumentumok vagy a jogszabályok előírásainak. A felvilágosítás kérés ettől szűkebb: az egymásnak ellentmondó, vagy nem egyértelmű tartalmú nyilatkozatok, iratok és az ezekkel kapcsolatban felmerülő tisztázására szolgál.

A két jogintézmény alkalmazhatósága azonban nem zárja ki egymást: előfordulhat, hogy a nem egyértelmű ajánlati tartalom tisztázása következtében válik szükségessé a hiánypótlás, vagy a hiánypótlás szorul tisztázásra.

Fontos azonban leszögezni, hogy a felvilágosítás megadása nem járhat azzal, hogy az ajánlatkérő által már korábban hiánypótlási felhívásban megjelölt és az ajánlattevő által nem pótolta hiányok a felvilágosítás adásának keretében korrekcióra kerülhessenek.⁵³

XV.2. A felvilágosítás kérés tartalma és határideje

A felvilágosítás kérés tartalmát a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat vizsgálatát követően az ajánlatkérő köteles összeállítani. A Kbt. – hasonlóan a hiánypótlási felhíváshoz – a felvilágosítás kérés kötelező tartalmi elemeit illetően nem ad részletes eligazítást. Ajánlatkérőnek a felvilágosítás kérésében egyértelműen köteles megjelölni az egymásnak ellentmondó nyilatkozatok, iratok tartalmi elemeit. Az ellentmondás feloldása – ahogyan a hiányosságok, hibák pótlása is – alapvetően a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő feladata. Ajánlatkérő azonban a felvilágosítás kérésében utalhat arra, hogy a felvilágosítás megadása teljesíthető az ellentmondó tartalmú nyilatkozat, nyilatkozatok vagy iratok tartalmi pontosításával.

A felvilágosítás kérésben az ajánlatkérőnek rendelkeznie kell a beadás módjáról, helyéről és határidejéről is. Az ismétlés igénye nélkül jelezni kívánjuk, hogy a felvilágosítás kérés vonatkozásában is irányadók a hiánypótlásnál korábban kifejtettek.

Amennyiben az ajánlatkérő által előírt felvilágosítás kérés tartalmával az érintett gazdasági szereplő nem ért egyet, azt jogsértőnek tartja, előzetes vitarendezési kérelmet vagy jogorvoslati kérelmet terjeszthet elő.

⁵³ D.496/2012.

A Kbt. a felvilágosítás kérés vonatkozásában nem határoz meg kötelező határidőket. Az ajánlatkérő eljárása során azonban – a hiánypótláshoz hasonlóan – köteles figyelemmel lenni az ajánlati kötöttség időtartamára, illetőleg a Kbt. 70. § (1) bekezdésében foglalt törvényi előírásra, mely szerint az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül köteles elbírálni. Az ajánlatkérőnek gondos gazda módjára annak időigényével is kalkulálnia kell, hogy több körben is szükséges lehet felvilágosítás kérés kiküldése. A felvilágosítás megadására kellő időt kell biztosítani a gazdasági szereplőknek. Az, hogy a „kellő idő” ténylegesen milyen időtartamot ölel fel, mindig az egyedi eset körülményeire tekintettel határozható meg: a határidőnek elegendőnek kell lennie arra, hogy a feltárt hiányosságok, ellentmondások kezelhetők legyenek a gazdasági szereplő által.

Meglátásunk szerint – kifejezett és indokolt kérelem esetén – a felvilágosítás kérés jogintézménye esetében is kérhető a felvilágosítás megadására nyitva álló határidő meghosszabbítása, mely hosszabbításra az eredeti határidő lejártá előtt van lehetősége az ajánlatkérőnek.

A felvilágosítás nyújtására vonatkozó felszólítást az ajánlatkérő a többi ajánlattevő vagy részvételre jelentkező egyidejű értesítése mellett közvetlenül köteles megküldeni valamennyi gazdasági szereplőknek.

XV.3. A felvilágosítás kérés mellőzésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat nem egyértelmű kijelentést, nyilatkozatot vagy igazolást tartalmaz, annak tisztázása érdekében az ajánlatkérő köteles alkalmazni a felvilágosítás jogintézményt, e körben tehát az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre. Amennyiben az ajánlatkérő e követelményének nem tesz eleget, úgy megsérti a Kbt. 69. § (2) bekezdésére tekintettel a Kbt. 71. § (1) bekezdését.

XV.4. A felvilágosítás kérés nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a kért felvilágosítást nem, vagy nem határidőben adja meg, úgy a bírálat során az ajánlatkérő kizárólag a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő eredeti – ily módon ellentmondásos tartalmú – ajánlatát veheti figyelembe, mely megalapozza az ajánlat érvénytelenségét.

XVI. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – RÉSZLETES IGAZOLÁSOK BENYÚJTÁSÁRA VONATKOZÓ FELHÍVÁS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XVI.1. A részletes igazolások bekérésének célja, rendeltetése

Ajánlatkérő kizárólag az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető érvényes, kizáró okok hatálya alatt nem álló ajánlattevőt jogosult az eljárást lezáró döntésében nyertes ajánlattevőként megjelölni. A részletes igazolások bekérésének célja és rendeltetése, hogy az ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a fentiek szerinti legkedvezőbbnek tekinthető érvényes ajánlattevő nem áll az ajánlatkérő által előírt kizáró okok hatálya alatt, továbbá megfelel az eljárást megindító felhívásban előírt alkalmassági követelményeknek, így módon az ajánlattevő az ajánlatkérő eljárást lezáró döntésében nyertes ajánlattevőként megjelölhető, vele a szerződés megköthető, a teljesítés megkezdhető.

XVI.2. A részletes igazolások benyújtására vonatkozó felhívás tartalma

Ajánlatkérő a részvételi jelentkezések, illetve ajánlatok bírálata során köteles megállapítani, hogy mely ajánlat vagy részvételi jelentkezés érvénytelen, és hogy van-e olyan gazdasági szereplő, akit az eljárásból ki kell zárni. Ezen vizsgálatát követően, miután az ajánlatkérő meggyőződött az érvényes és érvénytelen ajánlattevők köréről, de még az eljárást lezáró döntés meghozatalát megelőzően köteles az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető érvényes ajánlattevőt megfelelő határidő tűzésével felhívni a kizáró okok és az alkalmassági követelmények tekintetében a közbeszerzési dokumentumokban előírt igazolások benyújtására.

Fontos kiemelni, hogy az ajánlatkérőnek nem szükséges valamennyi érvényes ajánlattevőtől bekérnie a részletes igazolásokat: azokat kizárólag az értékelési szempontokra figyelemmel legkedvezőbbnek tekinthető ajánlattevőtől, továbbá – az ajánlatkérő erre irányuló döntése alapján, a Kbt. 69. § (6) bekezdésében foglaltak alapján – a második legkedvezőbb ajánlattevőtől kell beszereznie.

Az ajánlatkérőnek a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívásában javasolt, hogy részletesen, az adott eljárásrend és eljárásfajta szerint térjen ki a benyújtandó dokumentumok körére.

Amennyiben a gazdasági szereplők már az ajánlatban, részvételi jelentkezésben – az ajánlatkérő erre vonatkozó kifejezett felhívása nélkül – benyújtották az igazolásokat, azokat az ajánlatkérő figyelmen kívül hagyhatja és elegendő azokat csak az eljárást lezáró döntést megelőzően, kizárólag azon ajánlattevők tekintetében bevonnia a bírálóba, amely ajánlattevőket ajánlatkérő az igazolások benyújtására kívánt felhívni. Ekkor az ajánlatkérőnek nem kell a Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felkérést megküldenie az érintett(ek)nek, hanem megkezdheti a benyújtott nyilatkozatok, igazolások bírálatát. Amennyiben ezen igazolások tartalmát illetően hiánypótlási felhívás vagy felvilágosítás kérés kiküldését látja szükségesnek, úgy erről rendelkezni köteles.

Kérdésként merülhet fel, hogy az ajánlatkérőt terheli-e tájékoztatási kötelezettség a részletes igazolások benyújtására vonatkozó felhívása kapcsán, azaz szükséges-e ennek megtörténtéről tájékoztatnia valamennyi eljárásban résztvevő ajánlattevőt. Erre vonatkozó kifejezett kötelezettséget – ellentétben például a hiánypótlás, felvilágosítás kérés vagy indokolás kérés jogintézményénél rögzített tájékoztatási követelményekkel – a Kbt. nem rögzít, ebből következően ilyen kógens kötelezettséget sem telepít az ajánlatkérőre. Meglátásunk szerint azonban akkor sem követ el jogsértést az ajánlatkérő, ha a részletes igazolások benyújtására vonatkozó felhívásáról valamennyi ajánlattevőt egyidejűleg értesíti.

XVII. FEJEZET

HORVÁTH KORNÉL VIKTOR – INDOKOLÁSKÉRÉS ÉS ANNAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XVII.1. Az indokolás kérés célja, rendeltetése

Az indokolás kérés célja, hogy ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető-e, illetve, hogy az ajánlattevő által vállalt kötelezettségvállalás teljesíthető-e.

A Kbt. aránytalanul alacsony árra és költségekre vonatkozó rendelkezései tekintetében a legrelevánsabb módosítása az, hogy a törvény már nem tartalmaz indokoláskérési kötelezettséget *ipso iure* kiváltó törvényi tényállást. A korábbi közbeszerzési törvények többféle módon is megkísérelték meghatározni az aránytalanul alacsony árat, olykor becsült értékhez, olykor fedezethez kötve. Meglátásunk szerint a százalékos arány eltörlése üdvözlendő, az egyes szakmai ágazatok vonatkozásában irányadó piaci gyakorlat alkalmas lehet arra, hogy az egyes vállalatok megfelelő módon alátámasztást nyerjenek. Az ajánlatkérői gyakorlat azonban még mindig abba az irányba mutat, hogy továbbra is egyfajta zsinórmértékként tekintenek a korábbi szabályozásra. Itt kívánunk röviden utalni arra is, hogy a hatályos Kbt. a becsült értékre, annak meghatározására nagyobb figyelmet fordít, melynek alapján az a korábbiaknál sokkal inkább alkalmas lehet arra, hogy az ajánlatkérő az indokolás kérés szükségességének vizsgálatakor viszonyítási alapként tekintsen rá.

Az indokolás elfogadhatóságának kérdését elsődlegesen a konkrét beszerzés egyedi tárgyának specifikumai, az adott beszerzési piacon érvényesülő árviszonyokra, a teljesítés releváns feltételeire tekintettel kell vizsgálni, nem pedig a becsült értéktől vagy fedezettel való százalékos eltérés alapján. Az ajánlattevő számos olyan objektív okot igazolhat, amelyek alátámasztják a szerződés teljesíthetőségét a megajánlott ellenszolgáltatásért.

XVII.2. Az indokolás kérés tartalma

Az érintett ajánlati elemnek a szerződés tárgyával való összevetése során az ajánlatkérő elsősorban a közbeszerzési eljárás előkészítése során végzendő, egyben a becsült érték meghatározásának alapját is képező helyzet- és piacfelmérési, illetve előzetes piaci konzultációból származó adatokra, továbbá az egyes szakágak tekintetében irányadó számítási segédletek és kamarai díjszabásokra támaszkodhat.

Az ajánlatkérőnek a Kbt. 72. §-a alapján egymást követően több vizsgálati és döntési pontot is érintenie kell. Elsőként azt köteles megvizsgálni, hogy felmerül-e a Kbt. 72. § (1) és vagy (7) bekezdése alkalmazására okot adó körülmény, azaz az értékelésre kerülő adatok körében aránytalanul alacsony ár vagy költségelem, illetve teljesíthetetlennek ítélt egyéb ajánlati elem. Amennyiben ilyen elem egy vagy több ajánlatban beazonosítható, ajánlatkérőnek döntenie kell arról, hogy mely ajánlati elemek vonatkozásában milyen azok tartalmát megalapozó adatokat, és milyen szempontú alátámasztó indokolást kér az érintett ajánlattevőktől.

Az ajánlatkérőnek tehát a megkötendő szerződés tárgyát, tartalmát kell összevetnie az ajánlatban szereplő, értékelésre kerülő ajánlati ár vagy költségelemmel, egyéb ajánlati elemmel. Ezen összevetés nyomán elvégzett mérlegelés keretében kell döntenie az ajánlatkérőnek a tekintetben, hogy köteles-e alkalmazni, és ha igen, mely ajánlati elemek tekintetében a Kbt. 72. §-át, ennek körében arról is határoznia kell, hogy milyen, az ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat, milyen tartalmú, és szempontú indokolást kér az érintett ajánlattevőtől.

A Döntőbizottság a [D.323/2017.](#) számú határozatában kimondta, hogy az ajánlatkérő a szerződés teljesíthetőségének kérdésében a Kbt. 72. §-a szerinti feltételrendszer alapján köteles eljárni és az ott foglaltaknak megfelelően köteles az indokolás tartalma alapján vizsgálni a szerződésnek a megajánlott áron való teljesíthetőségét, a vállalás gazdasági ésszerűséggel való összeegyeztethetőségét, megalapozottságát. E vizsgálat alapján kerülhet ugyanis az ajánlatkérő abba a helyzetbe, hogy döntést hozzon az érintett ajánlat érvényességéről vagy érvénytelenségéről.

A Kbt. 72. § (2) bekezdésében rögzített felsorolásban foglalt indokok ajánlatkérő általi elfogadását az ajánlati ár megalapozottsága körében maga a törvény nevesíti. Az ajánlatkérőnek is akként kell biztosítania az ajánlattevő jogát az általa tett vállalás megalapozottságának tényleges alátámasztására, hogy az ajánlattevő korlátozás nélkül előadhassa vállalása valamennyi releváns indokát, ennek körében pedig különösen a felsorolásban foglalt körülményekre hivatkozhasson.

A gyakorlati tapasztalatok alapján az ajánlatkérők indokolás kérésükben leggyakrabban az alábbiak bemutatását várják el:

- a szerződés teljesítéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek bemutatása;
- a beszerzési és/vagy előállítási költségek bemutatása;
- szállítási, adott esetben raktározási költségek bemutatása;
- a teljesítéshez szükséges munkaerő ráfordítás mértékének, munkaerőköltség (munkabérek, közterhek stb.) összegének, egyéb, közvetett vagy általános jellegű (adminisztratív) költségeknek a bemutatása;
- a teljesítés gazdaságosságának bemutatása;
- a minimális haszon mértékének bemutatása;
- adott esetben az ajánlati árat befolyásoló egyéb, az ajánlattevő számára kivételesen előnyös körülmények ismertetése.

Az ajánlati ár megalapozottságát alátámasztó információk megadása alapvetően ajánlattevői feladat: az ajánlattevő célja a közbeszerzési eljárás megnyerése, ezért ilyen esetben elsősorban neki érdeke, hogy az ajánlatkérő részére olyan indokolást adjon a valós helyzetről, amely alapján az ajánlatkérő megnyugtató módon tud döntenie az indokolás elfogadásáról.

Az ajánlattevőnek olyan objektív alapú indokolást kell adnia, amely független, tárgyilagos választ tartalmaz, egyértelműen alátámasztja a tényleges helyzetet és nem hagy kétséget az ajánlatkérőben a felől, hogy a szerződés ténylegesen teljesíthető lesz.

Fontos azonban kiemelni – melyet a Döntőbizottság a [D.290/2017.](#) számú határozatában is megerősített –, hogy az ajánlatkérő feladata és felelőssége, hogy indokoláskérését és az alátámasztandó adatok körét úgy határozza meg, hogy annak alapján az ajánlati elem elfogadhatóságáról megalapozott döntést hozhasson. Az ajánlatkérőnek minden ésszerű lehetőséget meg kell adni az ajánlattevők számára, hogy vállalásuk ésszerűségét, komolyságát alátámaszthassák.

Ezen eljárása körében ajánlatkérő köteles írásban indokolást és az ajánlati ár és költségelemek, valamint az egyéb ajánlati elemek tekintetében az értékelés szempontjából lényeges ajánlati elemek tartalmát megalapozó adatokat kérni az érintett ajánlattevőtől, kifejezetten a szakmai szabályoknak megfelelően.

A túl általános tartalmú indokoláskérés nem alkalmas arra, hogy ajánlatkérő meggyőződhessen arról, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető-e.

Az ajánlatkérő felelőssége az indokolás, illetve kiegészítő indokolás kérés tartalmi összeállításában igen nagy. Ha nem megfelelő tartalmú vagy nem kellően részletes maga az ajánlatkérői kérés, úgy nem is várható el, hogy az ajánlattevő arra megfelelő tartalmú indokolást nyújtson be. Az indokolásra,

illetve kiegészítő indokolásra felhívott ajánlattevőnek ugyanis akként kell benyújtania indokolását, adott esetben kiegészítő indokolását, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által az indokolás-, illetve kiegészítő indokláskérésben foglalt követelményeknek. Az ajánlattevők csak akkor vannak abban a helyzetben, hogy megfelelő magyarázatot adjanak az áraikra vonatkozóan, ha ajánlatkérő pontosan megfogalmazza, hogy az ajánlati árat milyen okból tartja aggályosnak, annak mely elemeit kifogásolja, valamint megadja, hogy az ajánlattevők az indokolás során milyen vizsgálati szempontokat vegyenek figyelembe.⁵⁴

XVII.3. Kiegészítő indokolás kérés tartalma

Az ajánlatkérő kötelessége az árajánlat megalapozottságáról való meggyőződés, és ha ehhez az indokolás nem elégséges, annak elfogadhatósága kétséges, kiegészítő indoklást kérhet, mely szükség esetén több ízben is alkalmazható, illetve alkalmazandó mindaddig, míg az ajánlatkérő megalapozott döntést nem tud hozni. Figyelemmel arra, hogy a Kbt. nem korlátozza az esetleges kiegészítő indokláskérések számát, az ajánlatkérő akár több alkalommal is élhet ezzel a lehetőséggel, ha annak indokát látja. A további tájékoztatáskérésre csak az ajánlattevő által megadott indokolás tekintetében kerülhet sor.

A Kbt. 72. § (3) bekezdése lehetőséget biztosít az ajánlatkérő számára, hogy az ajánlattevői indokolással kapcsolatban további tájékoztatást kérjen, egyúttal kötelezettségként rögzíti az árajánlat megalapozottságáról való meggyőződést. A Kbt. e rendelkezése nem határozta meg a tájékoztatás kérésének pontos tartalmát, számát, azonban rögzítette, hogy a tájékoztatás a vitatott ajánlati elemekre vonatkozóan kérhető, mégpedig annak érdekében, hogy meggyőződhessen az ajánlati elem megalapozottságáról.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy a kiegészítő indokolás vonatkozásában is irányadók azok a szempontok, mely szerint az ajánlatkérőnek egyértelműen és pontosan kell kérdeznie, részletesen megjelölve a benyújtandó adatok, dokumentumok körét. A Döntőbizottság a [D.248/2017.](#) számú határozatában megállapította, hogy helytelen volt az az ajánlatkérői magatartás, amikor a kiegészítő indokláskérésében megismételte a korábbi indokláskérésben foglaltakat, másrészt a Kbt.-re és a Döntőbizottság joggyakorlatára hivatkozással általános követelményeket fogalmazott meg az indokolás benyújtásával kapcsolatban.

Az ajánlatkérők könnyen eshetnek abba a hibába, hogy az ajánlattevői kijelentéseket nem vizsgálják kellő részletességgel. Így történt ez a [D.478/18/2017.](#) számú határozatban foglalt tényállás szerint is, mely alapján ajánlatkérő nem vizsgálta meg a kérelmezőnek az állami munkabér- és járuléktámogatásra vonatkozó kijelentését. A Döntőbizottság határozatában rögzítette, hogy csak abban az esetben nyilváníthatja ajánlattevő ajánlatát érvénytelennek, ha ezzel kapcsolatban előzetesen írásban tájékoztatást kért az ajánlattevőtől, és ha az ajánlattevő nem tudta igazolni, hogy a kérdéses állami támogatást jogszerűen szerezte. Figyelemmel arra, hogy az ajánlatkérő nem kért további indokolást az állami támogatás megszerzését illetően, az ajánlatkérőnek ismételt meg kell vizsgálnia a kérelmező ajánlati árát abból a szempontból, hogy az állami támogatásra tekintettel az kirívóan alacsonynak minősül-e, és tudja-e azt igazolni a kérelmező, hogy az állami támogatást jogszerűen szerezte. A kérelmező indokolásában rögzített további hivatkozásai körében pedig további kiegészítő tájékoztatást kell kérnie, mivel a kérelmezőnek az indokolásában foglalt, szerződés teljesíthetőségének megállapítása érdekében előadott indokai és adatai nem elegendők ahhoz, hogy az ajánlatkérő jellegüknél és a releváns árképzési, közgazdasági összefüggéseiknél fogva, azokkal együtt életszerűnek tekintse. Az ajánlatkérő e vizsgálat elvégzését követően lesz abban a helyzetben, hogy a közbeszerzési eljárása lezáró döntését megalapozottan hozza meg.

⁵⁴ D.439/2014.

Az indokoláskérésről, kiegészítő indokoláskérésről ajánlatkérő köteles valamennyi ajánlattevőt egyidejűleg, írásban értesíteni.

A Kbt. nem rendelkezik arról, hogy ajánlatkérőnek milyen határidőt kell szabnia az ajánlattevők számára az indokolás és az azt alátámasztó iratok, adatok vagy akár az azokkal kapcsolatos további tájékoztatások, nyilatkozatok benyújtására. Ajánlatkérő ennek meghatározásakor köteles figyelemmel lenni az indokolás elkészítésének, továbbá az elvárt adatok, dokumentumok beszerzésének idejére. Az indokolás kéressel érintett ajánlattevőknek e határidőn belül van lehetőségük indokolásaik és az alátámasztásukra szolgáló iratok, dokumentumok előterjesztésére. Az ajánlattevők szükség esetén – erre irányuló kifejezett kérelem alapján – kérhetik az ajánlatkérő által megadott határidő meghosszabbítását, melyről ajánlatkérő mérlegelési jogkörében dönt.

XVII.4. Indokolás, kiegészítő indokolás nem teljesítésének jogkövetkezménye

Amennyiben ajánlatkérő indokoláskérése egyértelmű a tekintetben, hogy mely ajánlati elemek vonatkozásában és milyen információk megadását várja el, és az ajánlattevő nem adja meg a kért információkat, ajánlatkérőnek nem kell további tájékoztatáskérés keretében bekérni az ár megalapozottságának megítéléséhez szükséges adatokat.

XVII.5. Indokolás el nem fogadhatóságának jogkövetkezménye

Az ajánlatkérőnek a részére benyújtott indokolásban és tájékoztatásban foglaltak alapján kell megítélnie az ajánlat érvényességét. Amennyiben az indokolás nem fogadható el, nem egyeztethető össze a gazdasági ésszerűséggel az ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelené nyilvánítani a Kbt. 73. § (2) bekezdésében foglaltak alapján.

XVIII. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – AJÁNLATOK/RÉSZVÉTELI JELENTKEZÉSEK ÉRVÉNYTELENSÉGE

A Kbt. szabályozási rendszerében a jogalkotó az alapvető fontosságú rendelkezések körében határozta meg, hogy az ajánlatkérőnek a felhívásban és a dokumentációban kell meghatároznia az ajánlatadás feltételeit. Az ajánlattevőknek az érvényes ajánlattételük érdekében úgy kell benyújtaniuk ajánlataikat, hogy valamennyi ajánlatkérői előírást teljesítsenek. Az ajánlatkérőt az ajánlatok bírálata során az a kötelezettség terheli, hogy az ajánlatokat megvizsgálja érvényességük szempontjából. Az ajánlatkérő a Kbt. 69. § (1) bekezdése köteles elvégezni a közbeszerzési eljárásban benyújtott részvételi jelentkezések, ajánlatok érvényességi vizsgálatát, melynek keretében meg kell vizsgálnia, hogy az ajánlatok, illetve részvételi jelentkezések megfelelnek-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

A részvételi jelentkezések, illetve az ajánlatok érvénytelensége kizárólag abban az esetben kerülhet jogszerűen megállapításra, ha az ajánlatkérő a bírálat és értékelés során maradéktalanul eleget tett a Kbt.-ben meghatározott kötelezettségeinek és – amennyiben arra a törvényben foglaltaknak megfelelően lehetősége van – biztosította a hiánypótlás(oka)t, minden ellentmondást és felmerülő aggályt tisztázott, és mindezeket követően egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítható, hogy a benyújtott jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlatkérői előírásoknak és jogszabályi feltételeknek.

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat csak akkor nyilvánítható érvénytelenné, ha valamely olyan feltételnek, előírásnak nem felel meg, amelyet az ajánlatkérő a felhívásában és a dokumentációjában előre, egyértelműen meghatározott: „Amennyiben valamely feltétel nem kellően pontos vagy ellentmondásos, az nem eshet az ajánlattevő terhére, ahhoz jogszerűen az érvénytelenség jogkövetkezménye nem fűződhet.”⁵⁵

Amennyiben az ajánlatkérő a vizsgálat eredményeképpen megállapítja valamely ajánlattevő vagy részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenségét, úgy – a Kbt. 79. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – az érvénytelenné nyilvánításról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül valamennyi ajánlattevőt, illetve részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni köteles.

Rögzíteni szükséges, hogy a Kbt. 73. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok köre taxatív, az ajánlatkérőnek nincsen jogszerű lehetősége arra, hogy valamely olyan ok miatt állapítsa meg a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő érvénytelenségét, mely a Kbt. 73. §-ában nem szerepel. Az ajánlatkérő a Kbt. szerinti érvénytelenségi okok törvényi tényállását nem jogosult bővíteni.

Amennyiben az ajánlatkérő megállapítja az ajánlattevő(k) vagy részvételre jelentkező(k) ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenségét, úgy köteles az érvénytelenné nyilvánításáról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül írásban tájékoztatni a jelentkezőket, illetve ajánlattevőket. Amennyiben a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat több okból is érvénytelen, úgy ajánlatkérő valamennyi érvénytelenségi okot köteles megjelölni.

⁵⁵ D.395/2013.

Fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet az érvénytelenség indokolásának megfelelő részletezettségének jelentőségére is. A részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők ugyanis csak akkor tudják a döntés jogszerűségét és annak részükről történő elfogadhatóságát vizsgálni és a jogorvoslati jogukat megfelelően gyakorolni, ha az ajánlatkérő egyértelműen a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő tudomására hozza, hogy az általa benyújtott jelentkezésben, illetve ajánlatban, a hiánypótlásokban és benyújtott indokolásokban, tájékoztatásokban szereplő mely adatokat vette figyelembe, vagy kért, de esetlegesen nem közölt mely adatok hiányára alapította a jelentkezés vagy ajánlat érvénytelenségét.

XVIII.1. Az érvénytelenség okai

A Kbt. 73. § (1) bekezdés a) pontja

Amennyiben a részvételi jelentkezést, vagy ajánlatot a részvételi, illetve ajánlattételi határidő lejártát követően nyújtja be a jelentkező, illetve ajánlattevő, úgy az ajánlatkérő köteles azt érvénytelenné nyilvánítani. Ennél az érvénytelenségi oknál az ajánlatkérő nem élhet Kbt. 71. §-a szerinti hiánypótlás jogintézményével, a részvételi jelentkezés, illetve az ajánlat e hibája nem kiküszöbölhető, hiszen az idő visszaforgatására nincsen lehetősége az ajánlatkérőnek, a késedelem a jelentkező, ajánlattevő részéről nem kimenthető. E tekintetben az ajánlatkérő semmilyen jellegű igazolást, indokot nem fogadhat el annak érdekében, hogy a részvételi jelentkezést, illetve ajánlatot érvényessé nyilváníthassa. A részvételi jelentkezésnek, illetve az ajánlatnak legkésőbb az ajánlattételi határidő lejártáig az ajánlatkérő által megjelölt helyen igazoltan az ajánlatkérő rendelkezésére kell állnia, az ajánlatkérő képviselőjének birtokában kell lennie. Az ezzel kapcsolatos valamennyi kockázatot – így például a más helyiségben történő leadást, az elirányítást, elvesztést vagy az ezek következtében fellépő késedelmet – a részvételre jelentkező, illetve az ajánlattevő köteles viselni.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés b) pontja

Az ajánlat vagy a részvételi jelentkezés érvénytelen, ha az ajánlattevőt, részvételre jelentkezőt az eljárásból kizárták.

Az ajánlatkérő köteles megállapítani a részvétel jelentkezés, illetve az ajánlat érvénytelenségét, ha a kizárás az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt érinti, vele szemben áll fenn valamely, ajánlatkérő által előírt kizáró ok.

Ezen érvénytelenségi ok alapja a Kbt. 74. § (1) bekezdésében rögzített szabályozás, melynek alapján az ajánlatkérőnek ki kell zárnia az eljárásból azt az ajánlattevőt, részvételre jelentkezőt, aki:

- a kizáró okok [62. §, és ha az ajánlatkérő előírta 63. §] hatálya alá tartozik, vagy
- részéről a kizáró ok az eljárás során következett be.

Amennyiben a fenti feltételek bármelyike fennáll, úgy az ajánlatkérő köteles a kizárási döntés és emiatti érvénytelenség megállapítására. E körben az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés c) pontja

A c) pont szerinti érvénytelenségi ok megállapítására akkor jogosult és egyben köteles az ajánlatkérő, ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező alvállalkozója, vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezete (személye) a Kbt. 62. § (1) bekezdés i) pontja, vagy az adott eljárásban felmerült magatartása alapján Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti kizáró ok miatt kizárásra került.

E pontban tehát azok a kizárási okok szerepelnek, amelyeknél a kizárás nem az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, hanem az általuk bevont gazdasági szereplőket érintik. Az ajánlatkérőnek

nincsen mérlegelési jogköre, amennyiben a részvételre jelentkező, vagy az ajánlattevő által bevont szervezet (személy):

- az adott eljárásban előírt adatszolgáltatási kötelezettség teljesítése során a valóságnak nem megfelelő adatot szolgáltat, illetve hamis adatot tartalmazó nyilatkozatot tesz, vagy a közbeszerzési eljárásban előzetes igazolásként benyújtott nyilatkozata ellenére nem tud eleget tenni az alkalmasságot, a kizáró okokat vagy a Kbt. 82. § (5) bekezdése szerinti kritériumokat érintő igazolási kötelezettségének, amennyiben
- a hamis adat vagy nyilatkozat érdemben befolyásolja az ajánlatkérőnek a kizárásra, az alkalmasság fennállására, az ajánlat műszaki leírásnak való megfelelésére vagy az ajánlatok értékelésére vonatkozó döntését, illetve
- a gazdasági szereplő szándékosan szolgáltatott hamis adatot vagy tett hamis nyilatkozatot, vagy az adott helyzetben általában elvárható gondosság mellett egyértelműen fel kellett volna ismernie, hogy az általa szolgáltatott adat a valóságnak, illetve nyilatkozata a rendelkezésére álló igazolások tartalmának nem felel meg.
- a bevont szervezet vonatkozásában az ajánlatkérő bizonyítani tudja, hogy az adott eljárásban megkísérelte jogtalanul befolyásolni az ajánlatkérő döntéshozatali folyamatát, vagy olyan bizalmas információt kísérelt megszerezni, amely jogtalan előnyt biztosítana számára a közbeszerzési eljárásban, vagy korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárásból ebből az okból kizárták, és a kizárás tekintetében jogorvoslatra nem került sor az érintett közbeszerzési eljárás lezárulásától számított három évig.

Fontos megemlíteni a Kbt. 71. § (4) bekezdésében foglalt jogalkotói előírást, mely szerint – a fentiek közül – kizárólag a Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti kizáró ok hatálya alatt álló, alkalmasság igazolására bevont gazdasági szereplő vagy alvállalkozó helyett jogosult a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő más gazdasági szereplő megnevezésére. Az ajánlatkérő pedig köteles a Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja hatálya alatt álló gazdasági szereplő kizárására.

Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve az ajánlattevő a korábbi, Kbt. 62. § (1) bekezdés j) pontja szerinti kizáró ok hatálya alatt álló, alkalmasság igazolására bevont gazdasági szereplő vagy alvállalkozó helyett hiánypótlás keretében nem von be új gazdasági szereplőt, vagy a hiánypótlást teljesíti ugyan, de ennek keretében nem megfelelő gazdasági szereplőt von be, úgy az szintén a részvételi jelentkezés, illetve ajánlat érvénytelenségéhez vezet. Az ajánlatkérőnek azonban ekkor már nem a c) pont szerinti érvénytelenséget, hanem a d) vagy e) pont szerinti – ezzel kapcsolatban a d) pont szerinti érvénytelenségi oknál fejtjük ki részletesen álláspontunkat – érvénytelenséget kell megállapítania.

A törvény tehát a Kbt. 62. § (1) bekezdés i) pontja szerinti kizáró ok fennállása esetén nem enged jogot a részvételre jelentkezőnek, illetve ajánlattevőnek arra, hogy a kizáró ok hatálya alatt álló gazdasági szereplő helyett új szereplőt vonjon be. Ebben az esetben tehát, ha a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő az adott szervezet hiányában nem tudja igazolni alkalmasságát, úgy az ajánlatkérő köteles megállapítani a 73. § (1) bekezdés d) pontja szerinti érvénytelenséget, figyelemmel arra, hogy az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező nem felel meg a szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassági követelményeknek.

A fentiekben leírtak hasonlóan igazak abban az esetben is, amikor az értékeléshez bemutatott szakember egyben alkalmasságot is igazol.

A Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontja

Az ajánlatkérő köteles az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítani, ha a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő alkalmatlansága megállapítható, azaz a jelentkező, illetve ajánlattevő valamely, ajánlatkérő által előírt alkalmassági minimumkövetelménynek nem felel meg.

A d) pont szerinti érvénytelenséget köteles az ajánlatkérő abban az esetben is megállapítani, ha a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő „nem igazolta megfelelően” az alkalmassági követelményeknek való megfelelést.

Kérdésként merülhet fel, hogy mit takar pontosan a „nem igazolta megfelelően” kifejezés: magába foglalja-e annak az esetét, ha a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő a konkrét hiánypótlási felhívás ellenére sem nyújtotta be az előírt feltételeknek megfelelően az alkalmasságát, azaz adott esetben nem csatolta a szakemberek szakmai önéletrajzát, vagy a megfelelő referenciamunkát, illetve annak igazolását. Az egyik jogalkalmazói álláspont szerint ebben az esetben az ajánlatkérőnek a d) pont szerinti érvénytelenséget kell megállapítania, mondván, kifejezetten ennek érdekében került ezen érvénytelenségi ok kibővítésre, illetve e rendelkezés ebbe a pontba beemelésre.

A másik álláspont szerint, amennyiben a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő a hiánypótlási felhívásban foglaltaknak nem tesz eleget, azt nem teljesíti, úgy ajánlatkérő – meglátásunk szerint helytelenül – a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségi okot jogosult és egyben köteles megállapítani, mely szerint a jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Szükséges megvizsgálni azt is, hogy a d) pont szerinti érvénytelenség második félmondata kizárólag csak az igazolási szakaszhoz kapcsolódóan állapítható-e meg. Meglátásunk szerint a „nem igazolta megfelelően a követelményeknek való megfelelést” nem kizárólagosan az igazolási szakasz vonatkozásában alkalmazható. Az eljárás első szakaszában a Kbt. 67. § (1)-(2) bekezdése értelmében a nyilatkozási elv érvényesül: a részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők a kizáró okok fenn nem állása, az alkalmassági követelményeknek való megfelelés tekintetében az egységes európai közbeszerzési dokumentumba foglalt nyilatkozatukat kötelesek benyújtani. Az ajánlatkérő – a Kbt. 69. § (1)-(3) bekezdése szerint – az ebben foglaltak alapján vizsgálja a részvételre jelentkezők, illetve az ajánlattevők alkalmasságát, kizáró okok hatálya alatt nem állását.

Amennyiben az egységes európai közbeszerzési dokumentumban foglalt tartalom hiányos, vagy abban nem egyértelmű kijelentés található, úgy ajánlatkérő köteles alkalmazni a Kbt. 71. §-a szerinti hiánypótlás vagy felvilágosítás kérés jogintézményét. Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlásnak vagy felvilágosítás kérésnek nem vagy nem megfelelően tesz eleget, úgy ajánlatkérő az eljárás ezen szakaszában is a Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontja szerinti érvénytelenségi okot köteles megállapítani és nem a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerintit, figyelemmel arra, hogy az alkalmassági követelménynek való megfelelésről nem tud egyértelműen és kétséget kizáróan meggyőződni.

A Döntőbizottság maga is ezt a jogalkalmazói gyakorlatot erősíti és ítéli megfelelőnek, figyelemmel arra, hogy a [D.1043/18/2016.](#) számú határozatában kimondta az alábbiakat:

„A Döntőbizottság rögzíti, hogy az ajánlatkérő az EEKD hiányosságára tekintettel megfogalmazott hiánypótlási felhívásában kérte az alkalmassággal összefüggő, közbeszerzési dokumentumok előírásainak megfelelő nyilatkozat benyújtását, amelyet a kérelmezők nem teljesítettek. A Döntőbizottság álláspontja szerint ezért ajánlatuk érvénytelenné nyilvánítására a Kbt. 73. § (1) bekezdés d) pontjában foglaltakra tekintettel jogszerűen került sor.”

A Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja

Ajánlatkérő ezen pont szerinti érvénytelenség megállapítására abban az esetben jogosult, ha a részvételi jelentkezés vagy az ajánlat egyéb módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek, ide nem értve a részvételi jelentkezés és az ajánlat ajánlatkérő által előírt formai követelményeit.

Ide tartozik minden olyan eset – a c) és d) pontban kifejtettek kivételével – amikor a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a hiánypótlást egyáltalán nem, vagy nem megfelelő tartalommal teljesítette, vagy a felvilágosítást nem adta meg, vagy az nem volt alkalmas az ajánlatban vagy részvételi jelentkezésben található, nem egyértelmű kijelentés, nyilatkozat tartalmának tisztázására. Ajánlatkérő ebben az esetben ugyanis – figyelemmel a Kbt. 71. § (6) bekezdésében rögzített kétszeres

hiánypótlás tilalmára – nem jogosult ugyanarra a hiányra vonatkozóan ismételt hiánypótlást küldeni, vagy felvilágosítást kérni, az ajánlatkérő csak az eredetileg benyújtott ajánlatot, részvételi jelentkezést veheti figyelembe az elbírálás során, mely ily módon nem felel meg az ajánlati, ajánlattételi vagy részvételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Ajánlatkérő szintén Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenséget köteles megállapítani, ha az ajánlat nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.

Az érvénytelenségi okok szigorúan értelmezendő zárt taxációnak minősülnek, azaz – ahogyan azt korábban is már említettük – az ajánlatkérő nem jogosult azok körét bővíteni. Az e) pont szerinti érvénytelenségi ok azonban ad némi mozgásteret az ajánlatkérőnek: az ajánlatkérő jogosult ugyanis meghatározni az érdemi ajánlattétel feltételeit. Amennyiben ezeknek a feltételeknek a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő hiánypótlást, illetve felvilágosítást követően sem felel meg, úgy az ajánlatkérő köteles megállapítani az e) pont szerinti érvénytelenséget. Az „egyéb” fogalom nem jelenti azt azonban, hogy bármely, az ajánlatkérő által nem megfelelőnek értékelt tény, adat, körülmény érvénytelenséget okozhat. Az érvénytelenség kimondása ebben az esetben is csak a törvényi feltételrendszer teljesülése esetén állhat fenn és nem jelenti azt, hogy bármely visszásság, ajánlatkérő által nem megfelelőnek értékelt helyzet érvénytelenséget okozhat.

Az e) pont szerinti érvénytelenség megállapítására abban az esetben is jogosult az ajánlatkérő, ha a részvételre jelentkező vagy az ajánlattevő jelentkezése, illetve ajánlata nem felel meg a jogszabályokban meghatározott feltételeknek. Ennek keretében azonban az ajánlatkérő csak és kizárólag azon jogszabályi előírásoknak való megfelelés vizsgálatára jogosult, amelyet vagy amelyeket az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásában, vagy a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetett. Az ajánlat/részvételi jelentkezés jogszabályoknak való megfelelésével kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla [3.Kf.27.005/2009/7.](#) számú ítéletében kifejtette, hogy „a jogszabályoknak való megfelelés nem értelmezhető akként, hogy valamennyi releváns jogszabályi rendelkezés betartásának ellenőrzésére felhatalmazást kap az ajánlatkérő. Ez az alapelvek sérelmét jelentő értelmezés lenne, hiszen az ajánlattevőknek teljes biztonsággal tudniuk kell, milyen követelményeket kell teljesíteniük az érvényes ajánlattételhez.”

Fontos leszögezni, hogy bár a Kbt. nem rögzít arra vonatkozó konkrét iránymutatást, hogy mely jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelés szankcionálandó érvénytelenséggel, a Kbt. rendelkezésein kívül a joggyakorlatra figyelemmel kizárólag azon jogszabályok tekintendők ide tartozónak, amelyeket az ajánlatkérő a felhívásban vagy a közbeszerzési dokumentumokban szerepeltetett, mint figyelembe veendő jogszabályokat (lásd például a Közbeszerzési Döntőbizottság [D.69/10/2015.](#) számú határozatát), figyelemmel arra, hogy az ajánlattevőknek és a részvételre jelentkezőknek teljes bizonyossággal ismerniük kell az érvényes ajánlattételhez, vagy az érvényes részvételi jelentkezéshez szükséges követelményeket.

A Kbt. e pontja kifejezetten rögzíti továbbá, hogy ajánlatkérő nem jogosult a részvételi jelentkezés és az ajánlat érvénytelenségét megállapítani az ajánlatkérő által előírt formai követelmények be nem tartása miatt. Fontosnak tartjuk kiemelni az *ajánlatkérő által előírt formai követelmények* fordulatra felhívni a figyelmet: ennek alapján az ajánlatkérő a Kbt. által meghatározott formai követelményeknek való nem megfelelés miatt engedi az érvénytelenség megállapítását. A Kbt. 68. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a nem elektronikusan benyújtott részvételi jelentkezés és ajánlat esetében, az ajánlatot és a részvételi jelentkezést egy példányban, írásban és zártan kell benyújtani. Amennyiben a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő nem írásban, illetve zárt csomagolásban nyújtja be jelentkezését vagy ajánlatát, az ajánlatkérő – hiánypótlás elrendelése nélkül – köteles megállapítani az e) pont szerinti érvénytelenséget.

Kbt. 73. § (1) bekezdés f) pontja

Az üzleti titokká minősítést a korábbi Kbt. nem szabályozta olyan részletezettséggel, mint ahogyan azt a hatályos közbeszerzési törvény teszi. Ennek megfelelően a korábbi Kbt. nem társított az üzleti titokhoz kapcsolódóan érvénytelenségi okot sem. A Kbt. 44. §-a részletesen szabályozza, hogy mely esetekben és milyen módon jogosult és köteles a gazdasági szereplő az ajánlatban, részvételi jelentkezésben, hiánypótlásban vagy felvilágosításban, valamint a 72. § szerinti indokolásban elhelyezett iratok nyilvánosságra hozatalát megtiltani.

Amennyiben a gazdasági szereplő nem a hivatkozott rendelkezéseknek megfelelően rendelkezik az egyes adatok, információk üzleti titokká nyilvánításáról és a jogszabályi követelményeket nem tartja be, úgy az ajánlatkérő hiánypótlás keretében köteles felhívni az érintett gazdasági szereplőt a megfelelő tartalmú dokumentum és üzleti titokká minősítés indokolásának benyújtására.

Ha az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező:

- valamely adatot a Kbt. 44. § (2)-(3) bekezdésébe ütköző módon minősít üzleti titoknak és ezt az ajánlatkérő hiánypótlási felhívását követően sem javítja; vagy
- a 44. § (1) bekezdése szerinti indokolás a hiánypótlást követően sem megfelelő,

akkor az ajánlatkérő köteles megállapítani a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő f) pont szerinti érvénytelenségét.

Ezen új érvénytelenségi ok tekintetében joggyakorlat még nem áll rendelkezésre, fontos azonban felhívni a figyelmet arra, hogy a gazdasági szereplőknek kellő körültekintéssel kell eljárniuk az üzleti titok kérdésében.

Kbt. 73. § (2) bekezdése

Amennyiben az ajánlat aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást vagy más teljesíthetetlen feltételt tartalmaz, úgy az ajánlatkérő köteles megállapítani az ajánlattevő ajánlatának érvénytelenségét.

E tekintetben fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet a Kbt. 72. §-a vonatkozásában leírtakra, továbbá arra, hogy az ajánlatkérő az indokolás, kiegészítő indokolás tartalmi összeállítására, illetve az aránytalanul alacsony ár vizsgálata során kellő körültekintéssel köteles eljárni. Gyakorta fordul ugyanis elő az az eset, hogy az ajánlatkérő olyan okokra hivatkozással állapítja meg az ajánlat érvénytelenségét, melyet nem vagy nem kellő részletességgel vizsgált.⁵⁶

Kbt. 73. § (3) bekezdése

A Kbt. 73. § (3) bekezdése alapján a részvételi jelentkezés érvénytelen, ha a részvételre jelentkező ajánlatot tesz.

A Kbt. 66. § (3) bekezdésében a jogalkotó kifejezetten rögzíti, hogy a részvételi jelentkezésben a részvételre jelentkező nem tehet ajánlatot. A Kbt. 73. § (3) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok elvi alapja, hogy amennyiben a részvételi jelentkezők már a jelentkezésükben jogosultak lennének ajánlatot tenni, ez alkalmas eszköz lehetne az ajánlatkérő befolyásolására, hiszen az ajánlattételi feltételeket és a szerződéses rendelkezéseket már ennek ismeretében alakíthatná ki, veszélyeztetve akár az esélyegyenlőség elvének érvényesülését is.

A Döntőbizottság a [D.311/16/2017.](#) számú határozatban is kimondta, hogy az ajánlatkérőknek nincs joguk annak mérlegelésére, hogy a részvételi jelentkező által részvételi szakaszban tett ajánlati elem milyen helyzet vagy körülmény megteremtésére alkalmas, amennyiben az ajánlatnak minősül, úgy kizárólag az érvénytelenné nyilvánítás mellett dönthet.

⁵⁶ Lásd a D.478/2017., a D.248/2017. és a D.695/2016. számú határozatban foglaltakat.

Kbt. 73. § (4) bekezdése

A Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelen az ajánlat különösen, ha nem felel meg azoknak a környezetvédelmi, szociális és munkajogi követelményeknek, amelyeket a jogszabályok vagy kötelezően alkalmazandó kollektív szerződés, illetve a 4. mellékletben felsorolt környezetvédelmi, szociális és munkajogi rendelkezések írnak elő.

A Közbeszerzési Hatóság – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter által minden évben rendelkezésére bocsátott adatszolgáltatás alapján – tájékoztatást tesz közzé honlapján a Magyarországon egyes ágazatokban alkalmazandó kötelező legkisebb munkabérről.

Kbt. 73. § (6) bekezdése

A Kbt. 73. § (6) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles az ajánlat érvénytelenségének Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján történő megállapítására, ha:

- az ajánlattevő az ajánlatát az ajánlati kötöttség fennállása ellenére visszavonta;
- az ajánlattevő az ajánlati biztosítékot határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre;
- az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott egy olyan összeget, amelyet meghaladó árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot a bíráló során érvénytelenné fog nyilvánítani, és az ajánlat ezen összeget meghaladja.

Fontosnak tarjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a Kbt. 73. § (6) bekezdésében rögzített érvénytelenségi okok fennállta esetén ajánlatkérő a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenséget köteles megállapítani: mindhárom ok az e) pont szerinti érvénytelenség speciális eseteként került meghatározásra a jogalkotó által.

Kbt. 73. § (6) bekezdés a) pontja: az ajánlati kötöttség fennállása ellenére visszavont ajánlat

Az ajánlati kötöttség tartalmát, fennállásának időtartamát, megsértésének jogkövetkezményeit illetően az általános, polgári jogi jogintézménytől eltérően a Kbt. speciális, kógens szabályozást tartalmaz.

Az ajánlati kötöttség beálltának időpontjától kezdődően az ajánlatkérő nem módosíthatja a felhívásban és közbeszerzési dokumentumokban, míg a részvételre jelentkező, illetve ajánlattevő a jelentkezésében, illetve ajánlatában foglaltakat.

Anyílt eljárásban az ajánlatkérő a felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott feltételekhez, az ajánlattevő az ajánlatához az ajánlattételi határidő lejártától kötve van.

A meghívásos eljárásban az ajánlatkérő az ajánlattételi felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott feltételekhez, az ajánlattevő pedig az ajánlatához az ajánlattételi határidő lejártától van kötve.

A tárgyalásos eljárásban az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban meghatározott feltételekhez, az ajánlattevő az ajánlatához a tárgyalások befejezésének időpontjától van kötve.

Az ajánlatkérő köteles az ajánlatokat az ajánlati kötöttség időtartama alatt elbírálni. az ajánlattevők az ajánlati kötöttség beálltát követően – annak lejártáig – nem jogosultak az ajánlatuk visszavonására.

Az ajánlati kötöttség időbelisége nem korlátlan: a kötöttség időtartamát az ajánlatkérő nem határozhatja meg annak kezdetétől számított harminc – építési beruházás esetén, valamint ha a közbeszerzési eljárást külön jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzés mellett folytatják le hatvan – nappal hosszabb időtartamban.

Az ajánlati kötöttség meghosszabbításának lehetőségét a Kbt. ugyancsak szigorú jogi keretek között szabályozza. A Kbt. 70. § (2) bekezdése értelmében az ajánlatkérő felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására, ha az ajánlatok elbírálását nem tudja olyan időtartam alatt elvégezni, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kötöttség fennállása alatt sor kerüljön. Az ajánlati kötöttség kiterjesztése

azonban nem haladhatja meg az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontjától számított hatvan napot.

A Döntőbizottság [D.695/33/2016.](#) számú határozatában kifejtett álláspontja szerint az ajánlati kötöttség kiterjesztett időtartamának lejártát követően, a Kbt.-ben meghatározott ajánlati kötöttség jogintézményének keretein kívül, a közbeszerzési eljárás eredményes befejezése érdekében az ajánlatkérő és az ajánlattevők egyfajta konszenzust alakíthatnak ki, és biztosíthatják a jogszerű szerződéskötés lehetőségét. Ez esetben nincs akadálya annak, hogy az ajánlattevő, mint ahogyan a Kbt. 75. § (1) bekezdés c) pontja is megfogalmazza, az ajánlati kötöttség lejárta esetén is fenntartsa az ajánlatát.

Ha valamelyik ajánlattevő az ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni. Az ajánlati kötöttség eredeti időtartamának lejártát követően a jogalkotó az ajánlattevőre bízta annak eldöntését, hogy fenn kívánja-e tartani az ajánlatát a továbbiakban. Az ajánlattevő ezen, ajánlat fenn nem tartására vonatkozó nyilatkozata alapján az ajánlata érvénytelenségét sem jogosult megállapítani az ajánlatkérő.

Az ajánlati kötöttség időtartama alatt visszavont ajánlat jogkövetkezményeit azonban köteles viselni az ajánlattevő: így az ajánlat érvénytelenségének megállapítása mellett az ajánlati biztosíték elvesztését, ha az eljárásban ajánlati biztosíték nyújtásának kötelezettsége is előírásra került az ajánlatkérő részéről. Ebben az esetben ugyanis, az ajánlati biztosítékot az ajánlattevő köteles azt az ajánlati kötöttség beálltaig a felhívásban meghatározott mértékben az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátani. Ha az ajánlatkérő az ajánlati kötöttség időtartamát meghosszabbítja és az ajánlattevő úgy dönt, hogy ajánlatát az ajánlati kötöttség meghosszabbított idejére is fenntartja, úgy köteles az addig érvényes biztosítékkal megegyező biztosíték fenntartására is.

Ha az ajánlattevő az ajánlatát az ajánlati kötöttség ideje alatt visszavonja, az ajánlati biztosíték teljes összege az ajánlatkérőt illeti meg, annak visszakövetelésére az ajánlattevő nem jogosult.

Kbt. 73. § (6) bekezdés b) pontja: az ajánlati biztosíték határidőre nem vagy az előírt mértéknél kisebb összegben történő rendelkezésre bocsátása

Amennyiben az ajánlattevő az az ajánlati biztosítékot határidőre nem, vagy az előírt mértéknél kisebb összegben bocsátotta rendelkezésre, úgy ajánlatkérő köteles az ajánlat érvénytelenségének megállapítására.

E körben fontosnak tartjuk felhívni a figyelmet, hogy az ajánlati biztosíték befizetésének igazolására szolgáló dokumentum hiánypótlás keretében pótolható hiányosság – azzal, hogy ha a hiánypótlás nem vezet eredményre, az a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségre vezet. Azonban, ha az ajánlattevő a biztosítékot határidőre nem vagy előírt mértéknél alacsonyabb összegben bocsátotta az ajánlatkérő rendelkezésére, úgy ez a hiányosság, hiba hiánypótlás keretében sem válik kiküszöbölhetővé, hiszen visszamenőleges hatállyal az ajánlattevő nem tud gondoskodni az ajánlati biztosíték rendelkezésre bocsátásáról, illetőleg az összeg ajánlattételi határidő lejártára visszamenőleges hatállyal történő pótlásáról.

A Kbt. 54. § (1) bekezdésében rögzített részvétel folyamatossága, a kötöttség megtartásának tartós jellege, valamint az 54. § (7) bekezdésben szereplő meghosszabbított fenntartási kötelezettségből adódik, hogy a biztosítéknak nem csupán a rendelkezésre bocsátás pillanatában, de folyamatosan az ajánlati kötöttség ideje alatt is fenn kell állnia. Amennyiben a biztosíték megszakad, az ajánlati kötöttség ideje alatt megszűnik, úgy az szintén érvénytelenséget eredményez.

A biztosítéknak az ajánlati kötöttség ideje alatt kell fennállnia, azaz, ha az ajánlattevő az eredeti ajánlati kötöttség idejének lejártát követően az ajánlatát nem kívánja fenntartani, úgy a kötöttség megszűnésével a biztosíték folyamatos rendelkezésre bocsátásának kötelezettsége is megszűnik, mely érvénytelenséget tehát nem okoz.

Kbt. 73. § (6) bekezdés c) pontja: az eljárást megindító felhívásban előre meghatározott összeget meghaladó megajánlás miatti érvénytelenség

Új érvénytelenségi okként határozza meg a jogalkotó, ha az ajánlattevő az eljárást indító felhívásban meghatározott összegnél magasabb árat vagy költséget tartalmazó ajánlatot tesz.

Az ajánlatkérő azonban nem önkényesen jogosult az érvénytelenségi ok alkalmazására. Kizárólag akkor jogosult élni e jogával, ha az eljárást megindító felhívásában előre, mindenki számára megismerhető módon meghatározott egy összeget és ezzel kapcsolatban kifejezetten rögzítette, hogy az ezen összeg feletti megajánlásokat érvénytelenné nyilvánítja. Az ajánlatkérőnek az összeg meghatározáskor figyelemmel kell lennie a közbeszerzési alapelvekre, az eljárás becsült értékére és fedezetére is.

Kbt. 74. §-a szerinti kizárás

A Kbt. 74. § (1) bekezdése szerinti kizárás mérlegelési jogot nem megengedően az ajánlatkérő kötelezettségévé teszi a kizárási döntés meghozatalát abban az esetben, ha az ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő szervezet (személy) a Kbt. 62. §-ának – illetve, ha az ajánlatkérő előírta, a Kbt. 63. §-ának – hatálya alá tartozik, vagy ha részükről a hivatkozott kizáró okok valamelyike az eljárás során következett be. A Kbt. 74. § (1) bekezdése szerinti kizárás feltételeiről a Kbt. 73. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknál már részletesen szóltunk.

A Kbt. 74. § (2) bekezdésében rögzített feltételek – ellentétben az (1) bekezdésben foglaltakkal – mérlegelési jogot biztosítanak az ajánlatkérő számára: az ajánlatkérő dönthet arról, hogy kirekeszti az érvényes ajánlattétel lehetőségeiből mindazon országok ajánlattevőit és/vagy áruit, amelyek nem uniós székhelyűek, vagy részben vagy egészben nem uniós származású árut ajánlanak meg.

Fentieknek megfelelően az ajánlatkérő jogosult kizárni az eljárásból:

- azt az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt, aki számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani;
- azt az ajánlattevőt, aki ajánlatában olyan származású árut ajánl, amely számára nem kell nemzeti elbánást nyújtani.

XIX. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – ELJÁRÁS EREDMÉNYTELENSÉGE

A Kbt. főszabály szerint a közbeszerzési eljárás lefolytatásának céljaként a szerződés megkötését tekinti. A Kbt. rendkívül szűk körben és szigorú feltételek meghatározásával engedi meg az ajánlatkérőnek azt, hogy a közbeszerzési eljárását eredmény nélkül, szerződés megkötése nélkül fejezze be. A Kbt. tételesen és taxatívum sorolja fel azokat az eseteket, amikor az ajánlatkérő mentesül a közbeszerzési eljárás eredményes lefolytatása alól. Kizárólag e törvényben meghatározott feltételek maradéktalan teljesülése esetén nyilváníthatja az ajánlatkérő jogszerűen eredménytelennek a közbeszerzési eljárását.

A Kbt. 79. § (1) bekezdése alapján – amennyiben a közbeszerzési eljárás eredménytelenül zárul – az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőt vagy részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni az eljárás eredménytelenségéről, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül.

Az eredménytelenségi okok tekintetében megkülönböztethetünk automatikus, ajánlatkérői mérlegeléstől független eredménytelenné nyilvánítási eseteket⁵⁷ és az ajánlatkérő döntését igénylő eredménytelenné nyilvánítási eseteket.⁵⁸

XIX.1. Részajánlattétel eredménytelensége

Amennyiben az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban biztosítja a részekre történő ajánlattételt, úgy az egyes eredménytelenségi okok fennállásának feltételeit is részenként jogosult és egyben köteles vizsgálni. Ebből fakadóan előfordulhat, hogy az egyes részek egymástól eltérő okból nyilvánítja eredménytelennek az ajánlatkérő és az is, hogy csak egyes részek vonatkozásában állnak fenn az eredménytelenné nyilvánítás feltételei, míg más részek vonatkozásában az eljárás eredményesen zárul.

A jogalkotó ugyanakkor számol a lehetőséggel is, hogy elképzelhető olyan eset is, amikor az egyik vagy akár több rész eredménytelensége olyan kihatással van a teljes eljárásra, hogy az ajánlatkérő részéről nem észszerű döntés az eredményes rész tekintetében való szerződéskötés. A Kbt. 75. § (5) bekezdésének második fordulata erre tekintettel lehetővé teszi az ajánlatkérő számára, hogy amennyiben bármely rész eredménytelensége esetén már nem áll érdekében a szerződések megkötése, az eljárást valamennyi rész tekintetében eredménytelenné nyilváníthassa. Az ajánlatkérő ezzel a lehetőséggel azonban csak akkor élhet, ha az eljárást megindító felhívásban előre jelezte ennek lehetőségét, és meg is indokolta azt.

Itt kívánjuk megjegyezni, hogy – a Kbt. 37. § (1) bekezdésének h) pontja és 37. § (2) bekezdése alapján – ajánlatkérő abban az esetben is köteles az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény közzétételére, ha a közbeszerzési eljárás – vagy annak valamelyik része – eredménytelenül zárul. Ebben az esetben az ajánlatkérő az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról szóló ajánlatkérői döntést

⁵⁷ Kbt. 75. § (1) bekezdés.

⁵⁸ Kbt. 75. § (2) bekezdés.

követő tíz munkanapon belül köteles hirdetményét megküldeni közzétételre. A közbeszerzési eljárás e hirdetmény közzétételével zárul le.

XIX.2. Kbt. 75. § (1) bekezdése szerinti eredménytelenségi esetek

Kbt. 75. § (1) bekezdés a) pontja

Eredménytelen a közbeszerzési eljárás, ha abban nem nyújtottak be ajánlatot, vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában részvételi jelentkezést.

Amennyiben a közbeszerzési eljárás azért eredménytelen, mert abban nem nyújtottak be jelentkezést vagy ajánlatot, az ajánlatkérő köteles felülvizsgálni a kiválasztott eljárásfajta megfelelőségét, továbbá az eljárásban előírt és elvárt feltételeket, hiszen a jelentkezők, illetve ajánlattevők távolmaradásának oka lehet az is, hogy olyan feltételeket támasztott az ajánlatkérő, amelyek visszatartották az érdeklődőket, vagy az ajánlatkérő nem biztosította megfelelően az eljárásban való részvétel lehetőségét.

Kbt. 75. § (1) bekezdés b) pontja

Eredménytelen az eljárás, ha abban kizárólag érvénytelen ajánlatot vagy részvételi jelentkezést nyújtottak be. Az ajánlatkérőnek a benyújtott részvételi jelentkezést és az ajánlatot meg kell vizsgálnia abból a szempontból, hogy azok megfelelnek-e a közbeszerzési dokumentumokban, valamint a jogszabályokban meghatározott feltételeknek.

Amennyiben az ajánlatkérő a vizsgálat eredményeképpen megállapítja valamely ajánlattevő vagy részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvénytelenségét, úgy – a Kbt. 79. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – az érvénytelenné nyilvánításról, valamint ezek részletes indokáról, az erről hozott döntést követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb három munkanapon belül valamennyi ajánlattevőt, illetve részvételre jelentkezőt írásban tájékoztatni köteles.

Ezen eredménytelenségi okra tehát az ajánlatkérőnek nincsen ráhatása, az érvénytelenség megállapítása törvényi kötelezettsége az ajánlatkérőnek, e tekintetben – ha kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy a benyújtott jelentkezés vagy ajánlat nem felel meg az ajánlatkérői előírásoknak és jogszabályi feltételeknek – az ajánlatkérőnek nincsen mérlegelési jogköre.

Valamennyi részvételi jelentkezés, illetve ajánlat érvénytelensége esetén alkalmazhatja az ajánlatkérő ezen eredménytelenségi okot. A [D.82/6/2017.](#) számú határozatában a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő jogsétoen járt el akkor, amikor az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról döntött, amikor még volt érvényes ajánlattevő az eljárásban.

A jogalkotó az érvénytelen jelentkezésekből, illetve ajánlatokból fakadó eredménytelenségre, mint nem várt helyzetre (a jelentkezések, illetve az ajánlatok hiányából, továbbá az érvényes jelentkezések, illetve az ajánlatok hiányából fakadó) tekintettel, a továbbra is fennálló beszerzési igény mielőbbi kielégítése érdekében lehetővé teszi a tárgyalásos eljárás alkalmazását: az ajánlatkérő tárgyalásos eljárást alkalmazhat, ha megelőzőleg a nyílt vagy meghívásos eljárás azért lett eredménytelen, mert kizárólag érvénytelen ajánlatokat nyújtottak be.

Kbt. 75. § (1) bekezdés c) pontja

Eredménytelen a közbeszerzési eljárás abban az esetben is, ha az eljárásban benyújtott minden ajánlat tekintetében lejárt az ajánlati kötöttség és egyetlen ajánlattevő sem tartja fenn ajánlatát.

Az ajánlati kötöttség jogintézményéről, annak jelentőségéről korábban már részletesen szoltunk. A leírtakat – az ismétlés igénye nélkül – továbbra is irányadónak tekintjük.

A Kbt. 70. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő az ajánlatokat a lehető legrövidebb időn belül, az ajánlati kötöttség időtartama alatt köteles elbírálni. Ha az ajánlatkérő az elbírálást nem tudja olyan

időtartam alatt elvégezni, hogy az ajánlattevőknek az eljárást lezáró döntésről való értesítésére az ajánlati kötöttség fennállása alatt sor kerüljön, felkérheti az ajánlattevőket ajánlataiknak meghatározott időpontig történő további fenntartására. Az ajánlattevők ez esetben maguk jogosultak eldönteni, hogy ajánlataikat fenn kívánják-e tartani a meghosszabbított ajánlati kötöttség időtartamára vagy sem. Amennyiben az ajánlattevő ajánlatát nem tartja fenn, az ajánlati kötöttség lejártának eredeti időpontját követően az eljárás további részében az értékelés során ajánlatát figyelmen kívül kell hagyni.

Ha tehát az eljárás lefolytatásának határidejét – az eredményes befejezés érdekében végzendő eljárási cselekmények lefolytatásának kötelezettsége vagy az ajánlatkérő esetleges késlekedése miatt – az ajánlatkérő kénytelen meghosszabbítani, az akár az eljárás eredménytelenségét is prognosztizálhatja.

Kbt. 75. § (2) bekezdése szerinti eredménytelenségi esetek

Kbt. 75. § (2) bekezdés a) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha:

- az ajánlattételi (részvételi) határidő lejártát követően;
- az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény miatt;
- a szerződés megkötésére vagy teljesítésére nem lenne képes, vagy ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye.

A fentiekben felsorolt feltételek konjunktívak, bármelyik feltétel hiánya esetén az ajánlatkérő nem állapíthatja meg az eredménytelenséget a Kbt. 75. § (2) bekezdés a) pontja alapján.

Az első feltétel objektív határidőhöz köti a rendelkezés alkalmazhatóságát, melynek alapján a további törvényi követelményeknek, eseménynek az ajánlattételi vagy a részvételi határidőt követően kell bekövetkezniük.

A második feltételnek két eleme van. Egyfelől az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső körülménynek kell bekövetkeznie. E körben az ajánlatkérőnek azt kell bizonyítania, hogy ez olyan körülmény, amelyre nem volt képes hatást gyakorolni, azt nem volt képes befolyásolni, tőle és az általa kifejtett tevékenységtől objektíve független, azaz a körülmény az általa elvégzett vagy elvégezhető cselekvéstől, befolyástól függetlenül következett be (*vis maior*). A második feltétel másik eleme az, hogy a körülmény, esemény az ajánlatkérő által előre nem látható okból következett be, azt az ajánlatkérő objektív okból nem látta, nem láthatta előre.

A harmadik konjunktív feltétel az, hogy a fenti körülmények miatt az ajánlatkérő a szerződés megkötésére, teljesítésére nem lenne képes, vagy a szerződéstől való elállásnak, szerződés felmondásának lenne helye.

A fenti együttes feltételeket minden egyes közbeszerzési eljárásban, az ott felmerült konkrét körülmények, tények alapján kell megvizsgálni.

Nem elegendő tehát pusztán annak igazolása, hogy az ajánlatkérő a szerződés megkötésére vagy teljesítésére képtelenné vált, vagy a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye. Az utaló szabályra tekintettel további feltételek maradéktalan teljesülése is szükséges.

A szerződés megkötésére, illetve a teljesítésére képtelenné válás háttérében a jogszabályhelyet tartalommal kitöltő 53. § (4) bekezdése értelmében – saját forrásból finanszírozott közbeszerzési eljárás esetén – az ajánlattételi (részvételi) határidő lejártát követően beállott, az ajánlatkérő ellenőrzési körén kívül eső és általa előre nem látható körülmény állhat. Ugyancsak eredménytelenséghez vezet, ha ilyen körülmény miatt a szerződéstől való elállásnak vagy a szerződés felmondásának lenne helye.

A Kbt. a feltételes közbeszerzés jogintézményét is az eredménytelenné nyilvánítás okaként jelölheti meg.

Feltételes közbeszerzésről akkor beszélhetünk, ha az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban kifejezetten felhívta a gazdasági szereplők figyelmét arra, hogy amennyiben valamely meghatározott,

ellenőrzési körén kívül eső, bizonytalan jövőbeli esemény a részvételi, vagy ajánlattételi határidőt követően következik be, úgy az ajánlatkérő jogosult az eljárását eredménytelenné nyilvánítani.

Szintén feltételes közbeszerzésről van szó, ha az ajánlatkérő támogatásra irányuló igényt (pályázatot, projektjavaslatot, támogatási szerződésmódosítást vagy változás bejelentést) nyújtott be vagy fog benyújtani – függetlenül attól, hogy sor került-e már a támogatás pályázati felhívásának megjelenésére – és az ajánlatkérő a támogatásra irányuló igény el nem fogadását, vagy az igényeltnél kisebb összegben történő elfogadását olyan körülménynek tekinti, amely miatt az eljárást eredménytelenné nyilváníthatja.

A Kbt. 75. § (3) bekezdése alapján, ha a jelen pontban rögzített eredménytelenségi eset oka a teljesítéshez eredetileg rendelkezésre álló anyagi fedezet egészben vagy részben történő elvonása, az ajánlatkérő köteles tájékoztatást adni a rendelkezésre állt anyagi fedezet összegéről, valamint arról, hogy az mely szervezet döntésével, mikor és milyen okból került elvonásra, átcsoportosításra.

A Döntőbizottság a [D.287/2017.](#) számú határozatában azt állapította meg, hogy az ajánlatkérő nem igazolta, hogy ténylegesen megtörtént volna a korábban rendelkezésre álló fedezet elvonása vagy átcsoportosítása. Az ajánlatkérő által hivatkozott üzleti terv elfogadásáról hozott közgyűlési határozat nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint a fenntartó bármilyen elvonásról rendelkezett volna, sőt a közgyűlési határozat az ajánlatkérő által előterjesztett üzleti terv minden pontját elfogadta. Ennélfogva nem alkalmazható a Kbt. 75. § (3) bekezdése, mivel annak elsődleges tényállási eleme sem teljesült, mely szerint az eredménytelenségről hozott döntést a korábban rendelkezésre álló fedezet elvonása indokolta volna. Törvényi feltétel hiányában nem kérhető számon az ajánlatkérőn a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása sem.

Itt kívánjuk felhívni a figyelmet arra, hogy a szerződés teljesítéséhez szükséges fedezet kiegészítésére az eljárás folyamán, az eljárást lezáró döntés meghozataláig jogosul az ajánlatkérő. Így tehát, „ha az ajánlatkérő más forrásból – átcsoportosítással stb. – tudja biztosítani a szerződés fedezetét, nem kell, hogy kötelezően alkalmazza ezen eredménytelenségi indokot. Ez a jogszabályhely tehát csupán a lehetőségét teremti meg annak, hogy az ajánlatkérő abban az esetben, ha az anyagi fedezet mértékére tekintettel nem megfelelő ajánlatok érkeztek, akkor az eljárást eredménytelenné nyilvánítsa.⁵⁹

Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pontja

Az eljárás eredménytelenné nyilvánítható, ha a rendelkezésére álló anyagi fedezet összege nem elegendő a szerződés megkötéséhez az értékelés alapján legkedvezőbb ajánlatot tett ajánlattevővel. Erre azonban csak és kizárólag akkor van jogszerűen lehetősége az ajánlatkérőnek, ha az eljárást megindító hirdetmény feladásakor az elektronikus hirdetménykezelő rendszerben (kérelem) rögzített adattal, vagy a közbeszerzési eljárás során dokumentált, legkésőbb a végleges ajánlatok bontása előtt az ajánlattevőkkel vagy részvételre jelentkezőkkel közölt adattal, elektronikus árlejtés esetén az árlejtés megkezdését megelőzően az elektronikus rendszerben rögzített adattal igazolta a rendelkezésre álló fedezet összegét. Ennek célja, hogy a fedezet összege előzetesen, még az eredményhirdetést megelőzően megismerhető legyen, továbbá elkerülhetővé váljon, hogy a fedezet összegének esetleges manipulálásával az ajánlatkérő befolyásolhassa a nyertes ajánlattevő személyét. Ily módon az ajánlattevők számára kiszámíthatóvá válik a szóban forgó eredménytelenné nyilvánítási eset alkalmazása.

Amennyiben tehát az ajánlatkérő a bontást megelőzően nem ismertette a fedezet összegét, vagy az eljárást megindító hirdetmény feladásakor nem rögzítette azt az elektronikus hirdetménykezelő rendszerben, a Kbt. 75. § (2) bekezdés b) pontja szerinti eredménytelenné nyilvánítási ok nem alkalmazható.

⁵⁹ D.571/2012.

Ezen eredménytelenségi oknál is irányadó, hogy ha az ajánlatkérő más forrásból (átcsoportosítással stb.) tudja biztosítani a szerződés fedezetét, nem kell, hogy kötelezően alkalmazza ezen eredménytelenségi indokot.

Kbt. 75. § (2) bekezdés c) pontja

Az ajánlatkérő abban az esetben is jogosult az eljárást eredménytelenné nyilvánítani, ha valamelyik ajánlattevő vagy részvételre jelentkező az eljárás tisztaságát vagy a többi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező érdekeit súlyosan sértő cselekményt követ el.

A tekintetben, hogy az eljárás tisztaságát vagy a többi ajánlattevő, illetve részvételre jelentkező érdekeit súlyosan sértő cselekmény megvalósulását milyen részvételre jelentkezői vagy ajánlattevői magatartás meríti ki, a törvény nem ad eligazítást. Mindig az adott közbeszerzési eljárás jellemzőire tekintettel szükséges ennek a körülménynek a vizsgálata.

Az ajánlatkérők az ajánlatok érvényességi vizsgálata körében nemcsak a Kbt. és ajánlatkérő tételes előírásainak való megfelelést kötelesek vizsgálni, hanem a Kbt. 2. § (1) bekezdésében meghatározott és a közbeszerzési eljárás egészére vonatkozóan megkövetelt magatartást is. A Kbt. és az ajánlatkérő tételes követelményei ugyanis nem terjednek, terjedhetnek ki minden lehetséges ajánlattevői magatartásra, azonban ettől függetlenül a külön nem szabályozott eljárási cselekmények csak akkor tekinthetők jogszerűnek, ha nem valósítják meg a verseny tisztaságának a sérelmét.

A verseny tisztaságának és átláthatóságának biztosítására vonatkozó követelmény a közbeszerzési eljárás minden fázisában követendő szabály. A Kbt. versenyelvű szabályrendszere azt hivatott biztosítani, hogy a közbeszerzési szerződéseket mindenfajta diszkrimináció, összejátszás, összehangolt magatartás nélkül a legjobb ajánlatot tevő nyerje el, akinek ajánlata leginkább eleget tesz a „pénzért valódi értéket” elvnek. A közbeszerzés a közpénzből megvalósított beszerzések racionális költséghatásait, a közpénzből beszerzett javak optimális minőségét, az államháztartási forrásokból lebonyolított beszerzések átláthatóságát és az esélyegyenlőségen alapuló verseny megvalósulását kívánja elősegíteni. A verseny tisztasága és átláthatósága tehát egy olyan garanciális alapelv, melynek feladata az, hogy valódi verseny alapján biztosítsa azt, hogy az ajánlattevő köthesse meg a szerződést, melynek ajánlata leginkább megfelel az ajánlatkérő által meghatározott feltételeknek, tehát az ajánlattevők valódi versenyt folytassanak le ajánlati áraik tekintetében.

A Döntőbizottság a [D.242/10/2015.](#) számú határozatában kimondta, hogy a különböző ajánlattevők részéről benyújtott azonos tartalmú szakmai ajánlatok benyújtása sérti a verseny tisztaságát. Az ajánlattevők kötelezettsége, hogy a saját, általuk összeállított ajánlatot nyújtsák be és az egymástól eltérő ajánlatok közötti verseny a bírálati szempont szerinti értékelésben dőljön el. Amennyiben két ajánlattevő egymás ajánlatát megismerve, arról tudva, azokról előzetesen egyeztetve összehangolt magatartást valósít meg, akkor megvalósul a közbeszerzési eljárás tisztaságának súlyos sérelme.

Kbt. 75. § (2) bekezdés d) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha a Közbeszerzési Döntőbizottság megsemmisíti az ajánlatkérő valamely döntését, és az ajánlatkérő új közbeszerzési eljárás lefolytatását határozza el, vagy eláll az eljárás lefolytatásának szándékától. Fontos hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérő nem nyilváníthatja eredménytelenné az eljárást akkor, ha a jogszerűtlen eljárást lezáró döntés megsemmisítését követően jogszerű döntés meghozatalával az eljárás jogszerűsége helyreállítható.

Az ajánlatkérőnek tehát gondosan mérlegelnie kell, hogy az eljárást lezáró döntése megsemmisítése esetén van-e reális lehetősége új, jogszerű döntés révén az eljárás jogszerűségét helyreállítani. Amennyiben nincs, úgy az eljárását köteles eredménytelenné nyilvánítani.

Kbt. 75. § (2) bekezdés e) pontja

Az ajánlatkérő eredménytelenné nyilváníthatja az eljárást, ha – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – egy szakaszból álló eljárásban vagy több szakaszból álló eljárás ajánlattételi (párbeszéd) szakaszában nem nyújtottak be az ajánlattételi határidőben legalább két ajánlatot (megoldási javaslatot), vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában, a részvételi határidőben legalább két részvételi jelentkezést.

Az e) pont szerinti érvénytelenség a korábbi Kbt. szabályozásban nem szerepelt, azt a 2016. évi CLX. törvény 24. §-a iktatta be, 2017. január 1-ei hatállyal.

A Kbt. szintén 2017. január 1. napjától hatályos 75. § (6) bekezdésének első fordulata a fentiekkel összefüggésben főszabályként rögzíti, hogy ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító felhívásban köteles megadni, hogy alkalmazza-e az adott eljárásban a 75. § (2) bekezdés e) pontját.

A főszabályhoz képest speciális szabályként rögzíti a Kbt. 75. §-a (6) bekezdésének második és harmadik fordulata, hogy a közbeszerzésekért felelős miniszter az ajánlattételi, illetve részvételi határidő lejártát megelőzően előírhatja a 195. § (1) bekezdésében meghatározott ajánlatkérők számára, valamint a támogatásban részesülő, a közbeszerzésekért felelős miniszter által jogszabály alapján ellenőrzött beszerzés vonatkozásában bármely ajánlatkérő számára a 75. § (2) bekezdés e) pontjának kötelező alkalmazását oly módon, hogy megfelelő időtartam álljon az ajánlatkérő rendelkezésére a szükséges intézkedések megtételére. Ebben az esetben az eljárást megindító felhívást az ajánlatkérő köteles a 75. § (2) bekezdés e) pontja szerinti eredménytelenségi ok alkalmazását feltüntetve módosítani.

A fentiekben foglaltak alapján, amennyiben a közbeszerzésekért felelős miniszter az ajánlatkérő számára előírja a Kbt. 75. § (2) bekezdés e) pontjának kötelező alkalmazását, az ajánlatkérőnek nem pusztán az a kötelezettsége, hogy az érintett eredménytelenségi okot feltüntesse az eljárást megindító felhívásban, hanem az is, hogy az eljárását eredménytelenné nyilvánítsa, amennyiben – a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – egy szakaszból álló eljárásban vagy több szakaszból álló eljárás ajánlattételi (párbeszéd) szakaszában nem nyújtottak be az ajánlattételi határidőben legalább két ajánlatot (megoldási javaslatot), vagy több szakaszból álló eljárás részvételi szakaszában a részvételi határidőben legalább két részvételi jelentkezést.

Kbt. 75. § (2) bekezdés f) pontja

Amennyiben a közbeszerzéshez támogatást nyújtó vagy a közbeszerzések jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzését végző szerv megállapítása szerint súlyos jogsértés történt, és a közbeszerzési eljárás szabályai szerint ajánlatkérőnek már nincs lehetősége az eljárás jogszerűségét helyreállítani, az ajánlatkérő az eljárását eredménytelenné nyilváníthatja.

Ezen eredménytelenségi ok vonatkozásában joggyakorlat még nem áll rendelkezésre, így ennek hiányában kérdéses, hogy miként köteles az ajánlatkérő eljárni abban az esetben, ha esetlegesen nem ért egyet a közbeszerzéshez támogatást nyújtó vagy a közbeszerzések jogszabályban előírt folyamatba épített ellenőrzését végző szerv megállapításaival, illetve az elkövetett jogsértés súlyával. Figyelemmel arra, hogy a közbeszerzési eljárás jogszerű lefolytatásának kötelezettsége az ajánlatkérőt terheli, mindenképpen célszerűnek tartjuk a támogatást nyújtó vagy ellenőrzést végző szervekkel történő szoros együttműködést, szükség esetén az eltérő álláspontok egyeztetését.

XX. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – DÖNTÉSHOZATAL ÉS A DÖNTÉSHOZATALHOZ SZÜKSÉGES DOKUMENTUMOK (BÍRÁLÓBIZOTTSÁGI JEGYZŐKÖNYVEK, DÖNTÉSI JAVASLAT, SZAKVÉLEMÉNY, ÍRÁSBELI ÖSSZEGEZÉS) ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XX.1. Bírálobizottsági jegyzőkönyvek, döntési javaslat és szakvélemény összeállítása

Az ajánlatkérő már az eljárás előkészítése során köteles meghatározni, hogy ki milyen szerepkörrel vesz részt az eljárásban. Az ajánlatkérő az eljárásban résztvevő személyeket, ezen személyek feladat- és felelősségi körét a Közbeszerzési Szabályzatban, vagy az adott eljárásra készített felelősségi rendjében szabályozza.

A döntéshozó lehet egy vagy több személy, esetleg testület is. A Kbt. 27. § (5) bekezdése szerint a döntéshozó nem lehet a bírálobizottság tagja. Testületi döntéshozatal esetében név szerinti szavazást kell alkalmazni. A döntéshozó jelöli ki a bírálobizottság tagjait, dönt az érvénytelenségről, kizárásról, az eljárás eredményéről, illetve eredménytelenségéről. Az erre vonatkozó döntési javaslatokat a bírálobizottság készíti el, írásbeli szakvélemény és – erre irányuló kifejezett döntés esetén, figyelemmel arra, hogy ennek elkészítési kötelezettségét a Kbt. nem írja elő – egyéni bírálati lapok kíséretében. Fontos hangsúlyozni, hogy a döntési javaslat megfogalmazása során a bírálobizottsági tagoktól nem elvárt a teljes egyetértés. A tagoknak lehetőségük van arra, hogy a közbeni döntési javaslat vagy az eljárást lezáró döntési javaslat vonatkozásában különvéleményt fogalmazzanak meg, mely mind a bírálobizottsági jegyzőkönyv, mind az írásbeli szakvélemény, illetőleg az egyéni bírálati lap részét képezi. A döntési javaslat meghozatalára akkor kerülhet sor, ha a tagok többségi egyetértésben vannak. Éppen ezért célszerű a bírálobizottsági tagok számát páratlan létszámban meghatározni, mellyel elkerülhető az esetleges szavazategyenlőség problémája.

A bírálobizottság minden esetben saját maga, önálló felelőssége mellett hozza meg döntési javaslatát és azt változatlan formában terjeszti a döntéshozó elé.

Közbeszerzési eljárások során gyakori probléma a döntés-előkészítés és a döntéshozatal keveredése. Elterjedt gyakorlattá vált, hogy döntés-előkészítésben részt vevők döntéshozóként is szerepelnek az eljárásban, amely alapvető szintű sérelmeket eredményezhet. A törvény elsőként mondja ki e két funkció tiszta és világos különválasztását azzal együtt, hogy a részletszabályokat az ajánlatkérők közbeszerzési szabályzataikban rögzíthetik.

Sem a Kbt.-ből, sem a jogalkotói indokolásból nem következik, hogy ne lehetne a szervezeti sajátosságokból adódóan egy vagy több véleményező fórumot létrehozni, azonban arra nincsen lehetősége az ajánlatkérőnek, hogy olyan szabályozást alakítson ki, amely azt eredményezi, hogy a döntéshozó személy vagy testület ne ismerhetné meg a bírálobizottság szakmai javaslatát, tehát a két fórum közé egy harmadik személy vagy testület „másodfokú” döntés-előkészítőként nem ékelhető be.

Továbbá fontos hangsúlyozni, hogy a döntéshozó – indokolás nélkül vagy akár a véleményező személy(ek)/testület(ek) álláspontjára tekintettel is – eltérhet a bírálobizottság javaslatától, azzal nem feltétlenül kell egyetértenie.

A bírálóbizottsági tagok szakvéleménye és döntési javaslata alapján a döntés meghozatalára a döntéshozó vagy – több személy, testület esetén – döntéshozók jogosultak és egyben kötelesek. A döntés meghozatala érdekében a közbeszerzési eljárás valamennyi releváns információját a döntéshozó elé kell terjeszteni. A döntési javaslatnak ki kell terjednie:

- az ajánlattevő vagy részvételre jelentkező ajánlatának, illetve részvételi jelentkezésének érvényessége, illetve érvénytelenné nyilvánítására, továbbá ezek részletes indokaira; továbbá
- eljárást lezáró döntési javaslat esetén az eljárás eredményére, illetve eredménytelenségére.

XX.2. Az írásbeli összegezés

Az ajánlatkérő az ajánlatok és a részvételi jelentkezések elbírálásának befejezésekor külön jogszabályban meghatározott, kötelezően alkalmazandó minták szerint⁶⁰ írásbeli összegezést köteles készíteni az ajánlatokról, illetve a részvételi jelentkezésekről.

Az ajánlatkérő az ajánlatok és a részvételi jelentkezések elbírálásának befejezésekor az eljárás eredményéről történő tájékoztatást az írásbeli összegezésnek minden ajánlattevő, a részvételi szakasz lezárása esetén részvételre jelentkező részére egyidejűleg, telefaxon vagy elektronikus úton történő megküldésével teljesíti.

A részvételi jelentkezésekről készített írásbeli összegezésben a részvételre jelentkezők alkalmasságát, vagy alkalmatlanságát a részvételi felhívásban előírt alkalmassági szempontok alapján kell indokolni. Az ajánlatok elbírálásáról készített összegezést az Európai Bizottság, valamint a Közbeszerzési Hatóság, a közbeszerzéshez támogatásban részesülő ajánlatkérő esetében a külön jogszabályban meghatározott szervek képviselői kérésére meg kell küldeni. Az Európai Bizottság részére az összegezést a Közbeszerzési Hatóságon keresztül kell megküldeni. A részvételi jelentkezésekről készített összegezést a részvételre jelentkezőknek történő megküldéssel egyidejűleg a Közbeszerzési Hatóság részére minden esetben, a közbeszerzéshez támogatásban részesülő ajánlatkérő esetében a külön jogszabályban meghatározott szervek képviselőinek kérésre meg kell küldeni.

Fontos hangsúlyozni, hogy az összegezés tartalmi összeállítása szintén hangsúlyos ajánlatkérői feladat, különösen az eljárás esetleges eredménytelenségének, illetve a részvételre jelentkezők, ajánlatok érvénytelenségének megállapítása és kellő részletezettséggel történő indokolása tekintetében.

Kiemelendő, hogy az ajánlatkérőknek az érvénytelenség indokolásáról kell tájékoztatást adni, így nem elegendő önmagában a jogszabálynak megjelölése. Konkrétan kell kimondani, hogy milyen ténybeli okok alapozzák meg az érvénytelenné nyilvánító ajánlatkérői döntést: az ajánlatkérő abban az esetben jár el jogszerűen, ha az írásbeli összegezését teljes körűen és tartalmi adatok közlésével készíti el, egyértelműen az érintett ajánlattevő tudomására hozza, hogy az ajánlatának érvénytelenségét megállapító döntését mely indokok alapján hozta meg. Az érintett ajánlattevő így kerül abba a helyzetbe, hogy el tudja dönteni, tesz-e további intézkedéseket az ajánlatkérő döntése ellen, kezdeményez-e előzetes vitarendezést, nyújt-e be jogorvoslati kérelmet, vagy elfogadja az ajánlatkérő reá vonatkozó döntését.

A Döntőbizottság a fentiekben részletezett jogi és ténybeli indokok alapján a [D.395/14/2013.](#) számú határozatában megállapította, hogy az ajánlatkérő a kérelmező ajánlatát érvénytelenné nyilvánító döntése tekintetében adott indokolása ugyan tartalmazta a döntés lényegi elemeit, azonban jogsértést követett el, amikor nem kellő részletezettséggel taglalta két ajánlati árelem tekintetében

⁶⁰ A közbeszerzési és tervpályázati hirdetmények feladásának, ellenőrzésének és közzétételének szabályairól, a hirdetmények mintáiról és egyes tartalmi elemeiről, valamint az éves statisztikai összegezésről szóló 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet 14. és 15. számú melléklete szerint.

adott és üzleti titokká nyilvánított indokolás elfogadhatatlanságára vonatkozó álláspontját. A Döntőbizottság álláspontja szerint az ajánlatkérőnek lehetősége lett volna arra, hogy az üzleti titok sérelme nélkül legalább összesítő adatokat közöljön az egyes ajánlati árelemek főbb tételei esetében, melyekre döntését alapította.

XXI. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – AJÁNLATKÉRŐ DÖNTÉSÉNEK MÓDOSÍTÁSA, JAVÍTÁSA ÉS AZ EZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XXI.1. Az ajánlatkérői döntés és az összegezés módosításának szabályai

Az ajánlatkérő döntését az összegezés kiküldéséig bármikor módosíthatja, javíthatja. Az összegezés kiküldését követően azonban már csak és kizárólag a Kbt. által megszabott esetekben, a Kbt. 79. § (4)-(5) bekezdésében foglaltak alapján van lehetősége az ajánlatkérőnek azt javítani, illetve módosítani.

Ahhoz, hogy az ajánlatkérő döntését módosíthassa, értelemszerűen már kell rendelkeznie egy meghozott döntéssel. Annak kérdése, hogy a módosított döntés meghozatala megtörténhet-e önállóan, döntési hatáskörben akként, hogy azt már nem előzi meg bírálóbizottsági döntési javaslat, illetve szakvélemény, meglátásunk szerint nemleges válasz adható, hiszen a módosított döntés kapcsán is szükséges magának a módosítási javaslatnak a megfogalmazása, mely a bírálóbizottság feladata.

A döntés módosítását követően szükségeszerű az írásbeli összegezés módosítása is, melyre kétféleképpen kerülhet sor. Egyrészt, ha az ajánlatkérő saját maga észleli, hogy törvénysértő döntés meghozatalára került sor, másrészt akkor, ha a törvénysértésre előzetes vitarendezési kérelemben maga a részvételre jelentkező vagy ajánlattevő hívja fel az ajánlatkérő figyelmét és azt az ajánlatkérő maga is megalapozottnak látja és szükségesnek ítéli a módosítást. Az összegezés módosítására az eredeti összegezés megküldésétől számított huszadik napig, a részvételi szakasról készült összegezést az ajánlattételi határidő lejártáig lehet módosítani. Mindkét esetben az ajánlatkérő csak egy alkalommal jogosult módosítani. Fontos hangsúlyozni, hogy az ajánlatkérőnek akkor van lehetősége a módosításra, ha az eredmény megküldését követően észleli, hogy az eredmény (eredménytelenség) jogszabálysértő volt és a módosítás a jogszabálysértést orvosolja. Ebben az esetben az ajánlatkérő jogosult az érvénytelenségről szóló tájékoztatást visszavonni, továbbá a már megkötött szerződéstől elállni, illetve ha az eredeti állapot nem állítható helyre, a szerződést azonnali hatállyal felmondani. Ha a módosítás során az ajánlatkérő a részvételi jelentkezés érvénytelenségéről szóló tájékoztatást visszavonja, új ajánlattételi határidő kitűzésével jogosult a részvételre jelentkezőnek ajánlattételi felhívást küldeni.

A Kbt. 80. § (4) bekezdése alapján, ha az eljárásban történt törvénysértés hiánypótlással, felvilágosítás kéréssel vagy indokoláskéréssel orvosolható, úgy az ajánlattevői vagy részvételre jelentkezői előzetes vitarendezési kérelem megérkezésétől számított három munkanapon belül akkor is jogosult egy alkalommal az ajánlattevőket vagy a részvételre jelentkezőket három munkanapos határidővel ezen eljárási cselekmények foganatosítására felhívni, ha az eljárás szabályai szerint erre már nem lenne lehetőség.

A vitarendezési kérelmet előterjesztő részéről benyújtott hiánypótlás/felvilágosítás/indokolás tartalmi vizsgálatát követően – amennyiben ajánlatkérő meglátása szerint az eljárásban történt törvénysértés ezen eljárási cselekmények útján orvosolhatóvá vált – ajánlatkérő szintén jogosult az írásbeli összegezés módosítására. Figyelemmel arra, hogy az előzetes vitarendezésre vonatkozó törvényi szabályok nem tartalmazzak külön rendelkezést az előzetes vitarendezés eredményeként bekövetkező írásbeli összegezés módosítása vonatkozásában, azt a következtetést kell levonnunk,

hogy ebben az esetben is a Kbt. 79. § (4) bekezdésében rögzített szabályok az irányadók: az ajánlatkérő az írásbeli összegezést az ajánlattevők részére történő megküldésétől számított huszadik napig, a részvételi szakaszból készült összegezés esetén az ajánlattételi határidő lejártáig egy alkalommal jogosult módosítani.

Az összegezés módosításának törvényi határidejével kapcsolatban azonban érdemes felhívni a figyelmet a gondos ajánlatkérői magatartásra, hiszen adott esetben akár az is előfordulhat, hogy ajánlatkérő nem tudja összegezését az előírt húsz napos határidőn belül jogszerűen módosítani.

Az összegezés módosításának mind számszaki (egy alkalommal kerülhet rá sor), mind időbeli lehetősége korlátozott, mely kógens feltételektől az ajánlatkérő – függetlenül attól, hogy az eljárást lezáró döntéshez kapcsolódóan indult-e előzetes vitarendezési eljárás vagy jogorvoslati eljárás – nem térhet el, így az ajánlatkérőnek kell viselnie az esetlegesen törvénysértő döntés és módosítás jogkövetkezményeit. Az ajánlatkérő számára ebben az esetben – ha az eljárást lezáró döntése nyilvánvalóan törvénysértő és módosítására már nincs lehetősége – elsődlegesen az eljárást lezáró döntésre vonatkozó jogorvoslati kérelem saját maga által történő benyújtása mérlegelhető. Ennek elkerülése érdekében az ajánlatkérő részéről mindenképpen elvárt azon gondos magatartás és az időbeli ütemezés előzetes kalkulálása, mely alapján a Kbt. 80. § (4) bekezdése szerinti hiánypótlás/felvilágosítás kérés/indokolás kérés kiküldésével adott esetben nem várja meg az arra nyitva álló három munkanapos határidőt, hanem azt akár már az előzetes vitarendezési kérelem beérkezésének napján kiküldi, időt nyerve ezzel magában a későbbi eljárási cselekmények határidőben és törvényi időben történő fogantatására. Ajánlatkérő kizárólag e határidő rövidítésével apellálhat, figyelemmel arra, hogy a többi törvényi határidőre nincsen érdemi ráhatása.

XXI.2. Az összegezés javításának szabályai

Az ajánlatkérő kérelemre vagy kérelem hiányában is kijavíthatja az írásbeli összegezésben észlelt bármely elírást (névcserét, hibás névírást, szám- vagy számítási hibát vagy más hasonló elírást). Erre kifejezett ajánlatkérői döntés hiányában is sor kerülhet, hiszen csak akkor van rá lehetőség, ha adminisztratív hiba merült fel, minden más releváns hibára az összegezés módosításának szabályai irányadók. Az írásbeli összegezést a megküldésétől számított tizedik napig lehet kijavítani. Ezen a határidőn belül köteles ajánlatkérő egyidejűleg megküldeni az összes ajánlattevőnek, illetve részvételre jelentkezőnek.

XXII. FEJEZET

DR. KUN DÁVID – A KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁS LEZÁRÁSA ÉS AZ EHHEZ KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

XXII.1. Az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetemény

A közbeszerzési eljárás az eljárás eredményéről szóló tájékoztatásra vonatkozó hirdetemény közzétételével zárul. Ez a tájékoztató tartalmazza, hogy az eljárás eredményesen vagy eredménytelenül került-e befejezésre.

Amennyiben az eljárás eredménytelenül zárult, úgy az ajánlatkérő az eljárás eredményéről szóló tájékoztatóban köteles megadni ennek indokát, illetve indokait. A közbeszerzési eljárás eredményes befejezése esetén az ajánlatkérő köteles feltüntetni a nyertes ajánlattevő adatait és kiválasztásának indokait, az érvényes ajánlattevők adatait, valamint az érvénytelen ajánlattevők adatait és esetükben az érvénytelenségük indokát, indokait is.

A Kbt. 37. § (1) bekezdés h) és i) pontja alapján az ajánlatkérő hirdetemény útján köteles közzétenni:

- az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót, illetve
- a tervpályázati eljárás eredményéről szóló tájékoztatót.

A Kbt.⁶¹ konkrét határidőt rögzít a tájékoztató hirdetemény közzétételére vonatkozóan, az eljárás eredményéről szóló tájékoztatót az ajánlatkérő:

- legkésőbb a szerződéskötést,
- ennek hiányában az eljárás eredménytelenné nyilvánításáról,
- vagy a szerződés megkötésének megtagadásáról szóló ajánlatkérői döntést

követő tíz munkanapon belül köteles megküldeni közzétételre.

Érdemes kitérni arra, hogy részajánlattétel esetén az ajánlatkérő miként jár el jogszerűen a tájékoztató feladásával kapcsolatban, ha a különböző részek vonatkozásában eltérő időpontokban kerül sor a szerződések megkötésére, illetve, ha például van olyan rész is, mely eredménytelenül zárult.

A nyertes ajánlattevő ajánlati kötöttsége az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezésnek az ajánlattevők részére történt megküldése napjától számított harminc – építési beruházás esetén hatvan – nappal meghosszabbodik.⁶² Tehát – főszabály szerint – az összegezés megküldését követő tizenegyedik és harmincadik, illetve hatvanadik nap között kerülhet sor jogszerűen a szerződés megkötésére.

Részajánlattétel esetén azonban előfordulhat, hogy az egyes részek vonatkozásában eltérő időpontban kerül sor a szerződések megkötésére. Lehet olyan rész, melyben már a tizenegyedik, és lehet olyan, ahol csak a huszonkilencedik napon történik meg a szerződéskötés. A Kbt. szerint a tájékoztatót az ajánlatkérő a szerződéskötést követő tíz napon belül köteles feladni. Egyes álláspontok szerint részenkénti szerződéskötés esetén elegendő, ha az utolsóként megkötött szerződés időpontjától számított tíz napon belül megtörténik a tájékoztató hirdetemény feladása, míg más vélemények szerint

⁶¹ Kbt. 37. § (2) bekezdés.

⁶² Kbt. 131. § (5) bekezdés.

ezt részenként külön-külön köteles figyelni és szükség esetén teljesíteni az ajánlatkérő. Mi magunk a második állásponttal értünk egyet, meglátásunk szerint az ajánlatkérő akkor jár el jogszerűen, ha a részenként megkötött szerződés időpontjától számított tíz napon belül gondoskodik a hirdetmény közzétételre megküldéséről, szükség esetén – amennyiben valamely rész vonatkozásában a tíz napos határidővel késedelembe esne – akár több hirdetmény keretében.

Az ajánlatkérőnek keretmegállapodás esetén arra is lehetősége van, hogy a keretmegállapodás alapján kötött szerződésekről együttesen tegye közzé az eredménytájékoztatót. Ebben az esetben a hirdetményt a megelőző negyedév során kötött szerződésekről a naptári negyedév utolsó napját követő tíz munkanapon belül kell megküldenie közzétételre. Ugyanezen szabályok irányadók a dinamikus beszerzési rendszer alkalmazásának esetére is.

A 44/2015. (XI. 2.) MvM rendelet 9. § (3) bekezdése szerint az eljárás eredményéről és a tervpályázati eljárás eredményéről szóló tájékoztatót tartalmazó hirdetmények ellenőrzése kötelező. Az ellenőrzési díj mértéke a hatályos rendelkezések alapján 100 000 forint.

A Nemzeti Közszerológálati Egyetem kiadványa.

Nemzeti Közszerológálati Egyetem;
Államtudományi és Közigazgatósi Kar
www.uni-nke.hu

Felelős Kiadó:

Prof. Dr. Kis Norbert Dékán

Címe:

1083 Budapest, Üllői út 82.

Kiadói szerkesztő:

Császár-Biró Anna

Tördelőszerkesztő:

Bödecs László

978-615-5870-56-9 (PDF)

A kiadvány

a KÖFOP-2.1.1-VEKOP-15-2016-00001

„A közszolgáltatás komplex kompetencia,
életpálya-program és oktatás technológiai
fejlesztése” című projekt keretében készült
el és jelent meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE